

© TERÜLET ÉS NÉPESSÉG ©

Elemi iskolai oktatásügyünk Budapesten és környékén.

Situation de l'enseignement primaire à Budapest et à ses environs.

Résumé. *L'enseignement primaire de Budapest est à un haut niveau; par contre, les communes environnantes sont assez arriérées à cet égard, par suite de leur rapide développement. La population de ces communes appartenant, pour la plupart, à la classe ouvrière, dont l'accroissement, — par l'immigration aussi — est plus fort que celui de la capitale, le nombre des enfants soumis à l'instruction obligatoire est relativement plus grand dans ces communes. De ceux-ci, près de 10 à 14 p. 100 cessent d'aller à l'école, respectivement se soustraient à l'obligation de l'instruction primaire.*

Bien que depuis le recensement de 1920, (voir Revue Hongroise de Statistique, 1926, n° 3, p. 121), le nombre des enfants de 6 à 11 ans, soumis à l'enseignement primaire obligatoire, ait diminué de 24 p. 100 à Grand-Budapest par suite de la baisse de la natalité pendant la guerre, toutefois, on attend l'augmentation du nombre des enfants de cet âge, en raison de l'accroissement plus fort de la population d'après-guerre. — Les circonstances mentionnées ont rendu nécessaire l'amélioration de la situation des écoles primaires des communes voisines de Budapest.

Kultúrpolitikánknak az elemi iskolai tanításügy fejlesztésére irányuló tervezetében a tanyai népiskolák ügyének felkarolása mellett figyelemreméltó helyet foglalnak el azok a tervek, illetve intézkedések is, amelyek a Budapestet körülvevő városok és községek népoktatásügyének a megjavítását célozzák. Ezen a téren ugyanis az iskolafejlesztő akciónak jelentékeny változásokkal, szembeűnő hiányokkal kell számolnia, minthogy Budapest elővárosainak gyors fejlődésével¹⁾ tudvalevőleg az iskolahálózatnak ebben a körzetben való kiépítése nem tartott lépést. Újabban azonban jelentős anyagi fedezet segítségével lehetővé vált, hogy a közoktatási kormányzat a pestkörnyéki városokban (elsősorban Rákos-palotán, Pestszentlőrincen, Csepelen, Rákosszentmihályon) több kisdudóvó, elemi iskola, illetve tanterem építését megkezdhesse. Ez alkalommal helyénvalónak találjuk a szomszédos községek és Budapest legfontosabb elemi iskolai adatainak közlését, megvilágítva azokat a leginkább jellemző arányszámokkal. (L. az II. sz. táblázatot).

¹⁾ L. M. St. Sz. 1926. évi 3. szám 121. old.

Adataink szerint az 1924/25. tanévben a Budapesttel szomszédos 21 községben 90 mindennapi elemi iskola működött, 702 tanítóval és 24.167 tanulóval. A rendelkezésre álló tantermek száma 507 volt. A mindennapi iskolák mellett 48 ismétlő tanfolyam állott fenn 4.499 tanulóval. (A tanítók és a tantermek száma az ismétlő tanfolyamokra nézve táblázatunkban nincs külön feltüntetve, minthogy e tanfolyamokon a tanítást a mindennapi iskolák tanítói látják el s a tantermek is közösek a mindennapi iskolák tantermeivel. Az ismétlő tanfolyamok adataival ehelyütt egyébként sem foglalkozunk, minthogy csupán a mindennapi oktatás elsőrendű kérdésének a megvilágítása a célunk.)

Első tekintetre kitűnik, hogy a fővárosnak mennyivel kedvezőbb a helyzete az elemi oktatást illetőleg; iskolái nemcsak nagyobbak és népesebbek, hanem tanítóval és tanteremmel sokkal bővebben ellátottak, jöllehet a mindennapi (6—11 éves) tankötelesek száma a népességhez arányítva a környező községekben nagyobb, mint Budapesten. — A mondotakra nézve a I. sz. táblában összefoglalt százalékos arányszámok vetnek világot:

I. Budapest és a szomszédos községek legfőbb elemi iskolai adatai 1924/25-ben százalékos megoszlás szerint.

Principales données des écoles primaires de Budapest et des communes limitrophes en 1924/25, en %.

T e r r ü l e t Territoire	Répartition					
	de la population Az 1920. évi		Az elemi iskolák des écoles primaires	A tantermek des salles de classe	A tanítók des instituteurs	A tanulók des élèves
	össz- szes	6—11 éves de 6 à 11 ans				
	népesség en 1920					
megoszlása %-os arányban — en %						
Budapest	76.3	67.7	62.8	75.1	70.5	66.6
Szomszédos községek — Communes limitrophes	23.7	32.3	37.2	24.9	29.5	33.4
Nagy-Budapest — Grand-Budapest	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Nagy-Budapest lakosságában eszerint a 6—11 éves korban levő népesség $\frac{2}{3}$ — $\frac{1}{3}$ arányban oszlik meg Budapest és a környék közt; így a mindennapi tanköteleseknek az

II. Nagy-Budapest elemi mindennapi iskoláinak 1924/25. tanévi fontosabb adatai.

Principales données des écoles primaires quotidiennes de Grand-Budapest pour l'année scolaire 1924—1925.

Sorszám — Numéro d'ordre	A város vagy község neve Désignation de la ville ou de la commune	A 6—11 éves (mindennapi) tan kötelesek száma az 1920. évi né számlálás szerint. — Nombre des enfants de 6 à 11 ans (soumis à l'enseignement quotid., obligatoire) d'après le dénombrement de 1920	Az elemi	Az általános ismétlő	A gazdasági nép-	A tanítók száma ¹⁾ — Nombre des instituteurs ¹⁾	A tanulók száma — Nombre des élèves des écoles			A tantermek száma — Nombre des salles de classe	Dans les écoles prim. quotid., combien d'élèves sur		
			Nombre des écoles				az elemi mindennapi — primaires quotidiennes	az általános ismétlő — à répétition	a gazdasági nép- — primaires d'agriculture		Egy iskolára 1 école?	Egy tanteremre 1 nombre de personnel enseignant?	Egy tanteremre 1 salle de classe?
			primaires	à répétition	primaires d'agriculture								
eső tanulók száma az elemi mindennapi iskolákban													
1	Alag	298	1	1	—	4	163	35	—	4	163.0	40.8	40.8
2	Újpest rtv.	6.752	14	2	—	131	3.749	503	—	107	267.7	28.6	35.0
3	Rákospalota rtv.	5.173	10	8	—	71	2.672	333	—	46	267.2	37.6	58.1
4	Pestújhely	1.173	2	2	—	22	659	108	—	20	329.5	30.0	33.0
5	Rákosszentmihály	1.221	3	1	1	21	784	18	101	12	261.3	37.3	65.3
6	Sashalom	877	2	1	1	17	624	41	55	11	312.0	36.7	56.7
7	Cinkota	908	4	1	1	17	573	30	129	12	143.2	33.7	47.8
8	Rákosszaba	867	3	—	2	16	616	—	282	14	205.3	38.5	44.0
9	Rákosliget	298	1	1	—	8	245	12	—	7	245.0	30.6	35.0
10	Rákoskeresztúr	938	2	1	1	10	482	178	128	8	241.0	48.2	60.2
11	Rákoshegy	242	2	1	—	9	246	30	—	4	123.0	27.3	61.5
12	Pestszentlőrinc	1.652	5	4	—	36	1.443	197	—	22	288.6	40.1	65.6
13	Kispest rtv.	8.003	12	4	—	137	4.529	389	—	87	377.4	33.1	52.1
14	Pesterzsébet rtv.	5.530	11	2	—	91	3.394	1.041	—	77	308.5	37.3	44.1
15	Csepel	1.895	3	—	1	28	1.273	—	318	20	424.3	45.5	63.6
16	Nagytétény	767	3	3	—	13	540	172	—	10	180.0	41.5	54.0
17	Budatétény	250	1	1	—	4	175	57	—	3	175.0	43.8	58.3
18	Budafok rtv.	1.997	5	4	—	42	1.155	164	—	25	231.0	27.5	46.2
19	Albertfalva	144	1	1	—	4	110	9	—	3	110.0	27.5	36.7
20	Pesthidegkút	441	3	1	—	10	352	100	—	9	117.3	35.2	39.1
21	Békásmegyér	665	2	1	1	11	383	25	44	6	191.5	34.8	63.8
Szomszédos községek össz. — Communes limitrophes au total		40.091	90	40	8	702	24.167	3.442	1.057	507	268.5	34.4	47.7
Budapest		84.242	152	2	36	1.674	48.223	79	4.475	1.530	317.2	28.8	31.5
Nagy-Budapest — Grand-Budapest		124.333	242	42	44	2.376	72.390	3.521	5.532	2.037	299.1	30.5	35.5
Magyarország Nagy-Budapest nélkül — Hongrie, non compris Grand-Budapest		985.306	6.132	4.522	964	14.180	622.058	179.998	94.962	13.151	101.4	43.9	47.3
Magyarország összes. Hongrie entière		1,109.639	6.374	4.564	1.008	16.556	694.448	183.519	100.494	15.188	108.9	43.9	45.7

¹⁾ Az önálló gazdasági népiskolák tanítói nélkül. (Országos összegben 125.) — Non compris les instituteurs des écoles primaires indépendantes d'agriculture. (Total pour l'ensemble du pays: 125.).

összes népességhez viszonyított aránya a szomszédos községekben magasabb. Ebben a tekintetben a szomszédos községek javára a következő években még további eltolódás állott be, úgyhogy az 1925. év végén a 6—11 évesek törzskönyvezés útján megállapított száma alapján (l. alább) az arányt 63%-ra (Budapest) és 37%-ra (környék) tehetjük. A tanulók száma ezzel szemben mégis a $\frac{2}{3}$ — $\frac{1}{3}$ arányt követi, tanuskodva arról, hogy a fővárosban a követelményeknek inkább megfelelő, erősebb a tankötelesek beiskolázása. Egyenlő feltételek mellett ezt az arányos megoszlást kellene követnie a tantermek és tanítók számának is, mégis az I. sz. táblázatra tekintve

elsősorban a tantermek, de nemkülönben a tanítók százalékos megoszlásánál jelentékeny eltolódás mutatkozik a főváros javára. Ezzel ellentétben ugyan az iskolák száma a fővárosban aránylag kisebb, de tudjuk, hogy ez nem jelent a környék javára semmit, mint-hogy legnagyobb iskolaegységeink a fővárosban vannak.

Ha az egy iskolára, tanteremre, illetve tanteremre eső arányszámokat községenként vizsgáljuk, azt találjuk, hogy Csepel, Kispest, Pestújhely, Sashalom és Pesterzsébet iskolái a legnépesebbek, iskolánként átlag több, mint 300 tanulóval. Ami a tanulóknak egy-egy tanteremre eső átlagos számát illeti, 11 oly

községet találunk, amelyek elemi iskoláiban 50-nél több tanuló jutott egy tanteremre. Csupán a 30, illetve 10 ezernél több lakossal bíró hét községet véve számításba, ezeknek az egy tanteremben átlag 50-nél több tanuló foglalkoztató községeknek a sorában találjuk Pestszentlőrincet, Csepelt, Rákospalotát, Kispestet is, míg Újpest egy aránylag kedvezőbb s Nagy-Budapest átlagának megfelelő arányszámmal (35·0) szerepel. A kisebb községek közül Pestújhelyen és Rákosligen legkedvezőbb a tanulóknak egy tanteremre eső létszáma (33·0, illetve 35·0), Budapest 31·5-es arányszámának azonban még ezek is alatta maradnak.

Hasonlóképp kedvező Budapestnek az egy tanteremre eső tanulók létszámát feltüntető s így a tanítás intenzitására rámutató arányszáma — 28·8 — míg a környéken ez az arányszám 34·4. A nagyobb (azaz 30, illetve 10 ezernél több lakossal bíró) községek közül ugyancsak Csepel (45·5), Pestszentlőrinc (40·1), Rákospalota, nemkülönben Pesterzsébet állanak e tekintetben legkedvezőtlenebbül, míg a kisebbek közül Rákoskeresztúr, Budatétény, Nagytétény és Alag azok, amelyeknél ez az arányszám 40-en felül áll. Újpest, Albertfalva, Budafok, Rákoshegy képviselik viszont ezen a téren a kedvezőbb iskolaviszonyokat, tanítónként átlag 27—28 tanulóval.

Végeredményben mondhatjuk, hogy a Budapesttel szomszédos 30 ezer lakoson felüli négy rendezett tanácsú város közül Rákospalota és Kispest tantermei a legzsúfoltabbak, utánuk Pesterzsébet következik s végül Újpest, már jóval kedvezőbb arányszámmal; a tanulóknak egy tanítóra eső arányszáma viszont e négy város közt Rákospalotán és Pesterzsébeten kedvezőtlenebb, Kispesten már jobb, Újpesten pedig aránylag kedvező.

Községeink közt — e nagyobbak után — három olyan következik, amelyekben a lakosság száma 10—15 ezer közt mozog: Csepel, Budafok rtv. és Pestszentlőrinc. A tantermek népességét tekintve e három közül Pestszentlőrinc, nemkülönben Csepel igen kedvezőtlen helyzetben vannak, Budafok helyzete viszont tűrhetőnek mondható, a tanítóval való ellátottság szempontja szerint pedig ugyancsak Csepel helyzete jóval rosszabb, mint Pestszentlőrincé és Budafoké.

Említett arányszámaink helyes elbírálása végett azonban figyelembe kell vennünk, hogy Budapest iskolaviszonyai mindenkor a legkedvezőbbek voltak az elemi oktatás terén is, viszont az országos arányszámokkal hasonlítva össze a szomszédos községeiket, az össze-

hasonlítás a tanítóval ellátottságot tekintve, az utóbbiak javára lesz kedvező. (L. a II. táblázat országos adatát Nagy-Budapest nélkül).

*

A megfelelő helyiséggel és tanítóval való ellátottságon kívül egy másik fontos kérdés, amely itt felvetődik, az, hogy a mindennapi (6—11 éves) *tankötelesek közül mennyien járnak iskolába*, azaz a beiskolázás most már — az 1921. évi XXX. t.-c. életbelépte óta — jóval szigorúbb követelményeinek a gyermekek szülői (gondozói) mennyiben tesznek eleget s így mennyiben sikerül a törvénynek és a rávonatkozó rendeletnek a végrehajtása. A tankötelesekre nézve, sajnos, pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre. Összeírásuk, illetve törzskönyvezésük az utóbbi években ugyan megtörtént a rendelkezéseknek megfelelően évente az őszi hónapokban s helyenkint bizonyára pontos és megbízható eredményeket szolgáltatnak a törzskönyvi adatok, általában azonban a kezdet nehézségeivel, a multban is fennállott, alig elhárítható akadályokkal kell megküzdenie a törzskönyvezésnek s így megfelelőbb adatokat erről a részből csak a közeljövőben várhatunk.

A mindennapi tanköteleseknek a népszámlálás, továbbá a legutóbbi (1925/26. évi) törzskönyvezés idején megállapított létszámáról, továbbá arról, hogy ezek közül mennyien jártak iskolába, a III. sz. összeállítás nyújt tájékoztatást. (Megjegyzendő, hogy az iskolába járók adatai az 1924/25. tanév végére, törzskönyvi adataink pedig az 1925/26. tanév elejére vonatkoznak s így, bár két külön tanév nyer összehasonlítást, a két időpont közelebb esik egymáshoz, mintha a törzskönyvi adatokat is az 1924/25. tanévre vonatkozólag vettük volna fel.)

Feltűnő elsősorban a mindennapi tankötelesek számának a népszámlálás óta lefolyt öt év alatt a születések csökkenése miatt történt erős megfogyatkozása, mely a szomszédos községekben mégis aránylag nem oly nagy (12·8%), mint Budapesten, hol 28·3%-kal apadt a 6—11 évesek száma, jelölve, hogy a szomszédos községek népérétegeinek a szaporasága, valamint az ezek felé nagyrészt a fővárosból és a gyermekes családok részéről irányuló belső vándorlás is nagyobb. A jelzett öt év Nagy-Budapest 6—11 éves tanköteleseinek sorában eszerint erős rést ütött; az apadás az egész területen 23·3%-nak felel meg.

A mindennapi tankötelesek közül a magasabb korosztályban levőkegy része nem elemibe, hanem középfokú iskolába jár. Kimutatásunk-

III. Az iskolába járó és nem járó 6—11 éves (mindennapi) tankötelesek Nagy-Budapesten az 1924/25. tanévben.

Fréquentation scolaire des enfants de 6 à 11 ans (soumis à l'enseignement quotidien obligatoire) à Grand-Budapest, dans l'année scolaire 1924—1925.

T e r r i t o i r e	A 6—11 évesek száma Nombre des enfants de • 6 à 11 ans d'après		A 6—11 évesek közül az 1924/25. tanév végén A la fin de l'année scol. 1924—25, combien d'enfants de 6 à 11 ans					
	az 1920 évi nép- számlálás le dénombr. de la popu- lat. de 1920	az 1925/26. tan- évi törzskönyve- zése les registres scolaires de 1925—1926	a l l a i e n t a u x é c o l e s				nem járt isko- lába n'allaient pas à l'école?	
			elemi primaires	közép secondaires	polgári "bourge- oises"	összesen au total		
			s z e r i n t		i s k o l á b a j á r t			
Budapest	84.242	60.399	41.903	5.854	3.821	51.578	8.821	14.6
Szomszédos közsé- gek — Communes limitrophes . . .	40.091	34.949	21.643	602	1.351	23.596	11.353	32.5
Nagy-Budapest — Grand-Budapest .	124.333	95.348	63.546	6.456	5.172	75.174	20.174	21.2

ból kitűnik, hogy Budapesten az iskolába járó 6—11 éves tanulók $\frac{4}{5}$ része jár elemi mindennapi (sőt egy csekély töredék ismétlő) iskolába, 11.4% pedig középiskolába és 7.4% polgári iskolába. A környéken ugyanez a két arányszám 2.6%-ra (középiskola), illetve 5.7%-ra (polgári iskola) csökken, tanuskodva arról, hogy itt a középfokú iskola felé való törekvés — különösen, ami magát a középiskolát illeti — már jóval csekélyebb.

Kimutatásunk végül rámutat arra, hogy Nagy-Budapesten a mindennapi tankötelesek $\frac{1}{5}$ része nem jár iskolába. Százalékos arányban Budapesten 14.6, a környező községekben 32.5 volna az iskolába nem járók száma. Ezeket a magas arányokat a fentebb mondottakhoz képest mindenestre egyrészt fenntartással kell fogadnunk, másrészt figyelembe kell vennünk, hogy számításunk az összes törzskönyvezett gyermekekre vonatkozik, amelynél a tulajdonképeni iskolakötelesek száma — az a létszám, mely az elköltözöttek, más községbe átjárók, felmentettek és kizártak levonása után fennmarad — jóval alacsonyabb. Maga az a körülmény, hogy az 1920. évi népszámlálással egybeeső tanév idején Budapesten csak 6.8% volt az iskolába nem járó mindennapi tankötelesek aránya, Pest vármegye területén pedig 19.5%, az országos arányszám pedig ugyanekkor 17.2% volt, viszont 1920 óta csak javulnia kellett a beiskolázásnak (hisz a be nem iskolázás miatt bírság vagy büntetés fejében a fővárosban kirótt összeg 1924/25-ben például az előző évi 30 millióról 268 millióra emelkedett), amellet szól, hogy pontos számbavétel a mondott arányokat jelentékenyen csökkentené. Megközelítő adatot itt csak a szomszédos közsé-

gekre nézve adhatunk s eszerint a környéken — az említett csökkentéssel — 27.369 volna a mindennapi iskolakötelesek száma, tehát 21%-kal kevesebb a törzskönyvezettekénél. Ezt a számot egybevetve az iskolába járó 6—11 évesek fent közölt számával, 13.8%-ra száll le az iskolába nem járók aránya a szomszédos községek területén. A fentebb már megjelölt 7 legnagyobb szomszédos község (város) közül, amelyekben a mindennapi tankötelesek száma is ezren felül áll (míg a többi valamennyi szomszédos községben ezernél kevesebb a 6—11 éves tanköteles gyermek), Újpesten legnagyobb az iskolába nem járók száma, utána Kispest, majd Pest-erzsébet, Pestszentlőrinc, Budafok következnek, míg Csepelen és Rákospalotán aránylag jóval kevesebb a be nem iskolázottak száma.

A születéseknek 1919-ben és a következő években való megnövekedéséhez képest az 1925/26. tanévben a 6 éves gyermekek már nagyobb számmal kerültek beiskolázásra s innen kezdve az elemi iskolai tanulók számában, amint ez a korosztály egyre magasabb osztályba kerül, évről évre emelkedés áll be. A tanulók számának ez az emelkedése, kapcsolatban a pestkörnyéki iskolák vázolt hiányosságával, — ha még nem is forogna fenn az az igen valószínű körülmény, hogy a tankötelesek nem csekély hányada elkerülte az iskolát s így szigorúbb beiskolázás után az érdekelt községek feladata, hogy az utóbbiak részére is helyet szorítsanak az iskola padjaiban, — mindenkép időszerűvé teszi a Nagy-Budapest külső övezetébe eső községek elemi oktatási viszonyainak a megjavítását.

Asztalos József dr.

Japán népessége.

Population du Japon.

Japán népessége az 1925. október 1-i népszámlálás szerint (az 1920. évi népszámlálás adataival összehasonlítva) a következőképpen alakult:

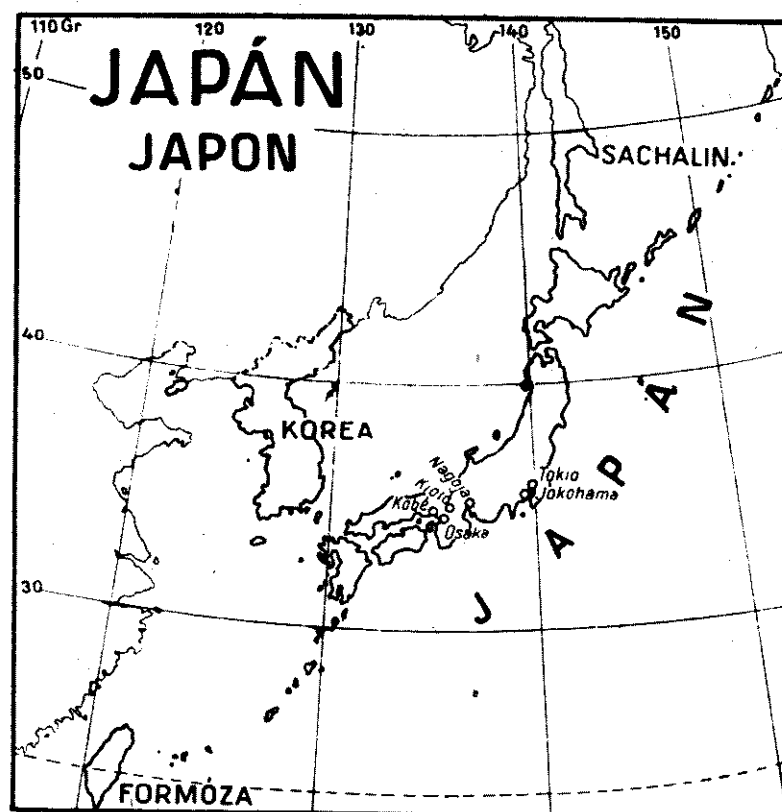
Ország-rész <i>Partie de pays</i>	A lakosság száma <i>Population</i>		Szaporodás 1920—1925 <i>Accroissement 1920—1925</i>	
	1920	1925	szám szerint <i>nombre</i>	%
Japán . . .	55,963.053	59,736.704	3,773.651	6·7
Korea . . .	17,264.119	19,519.927	2,255.808	13·1
Formóza . .	3,655.308	3,994.236	338.928	9·3
Szachalin . .	105.899	203.504	97.605	92·2
Össz. — Total	76,988.379	83,454.371	6,465.992	8·4

A lakosság öt év alatt számszerint csaknem annyival gyarapodott, mint amennyi a mai Ausztria egész népessége; a *gyarapodás* aránya (8·4%) igen kedvező és lényegesen nagyobb pl. Németország 1919. okt.—1925. jún.-i (tehát kb. 5³/₄ év alatti) 5·7%-os szaporodási arányánál. Közel megkétszereződött az anyaországból származó bevándorlás folytán Szachalin lélekszáma, de erőteljes a többi ország-részek népnövekvése is és még a legkisebb arányszámot (6·7%) produkáló tulajdonképeni Japán lélekszámgyarapodása is jelentékeny.

Az ország *területe* 674.050 (a tulajdonképeni Japáné 381.250) km². Az átlagos *népsűrűség* (egy négyzetkilométerre) 124 fő. Koreában, Formózában és Szachalin szigetén alacsony a népsűrűség, az anyaországban igen magas: 157. Azonban ez utóbbi szám is nagy szélsőségeket takar: az egyes tartományok közül Hokkaido (Jesszo) átlagos népsűrűsége csak 28, a Tokiót is magában foglaló Kwantó tartományé pedig 382.

A nemek aránya Japánban jelentékeny *férfi-többséget* mutat: a népességből 1925-ben 42,208.884 volt férfi, 41,245.487 nő, ezer férfire tehát csak 977 nő jutott.

1925-ben százezernél több lakossal 22 (1920-ban 19) város bírt. Az ország legnépesebb 6 nagyvárosa a következő:

A város neve <i>Ville</i>	Lélekszám 1925-ben <i>Population en 1925</i>
Oszaka	2,114.809
Tokió	1,995.303
Nagoja	768.560
Kioto	679.976
Kobé	644.212
Jokohama	405.888

Legnagyobb városa az országnak a gyorsan fejlődő, 1920-ban mai területén 1,768.295 (a külvárosok nélkül 1,253.000) lakost számláló Oszaka, míg a föld-rengés következtében megfogyott lélekszámú (1920-ban 2,173.201 lakossal bíró) főváros, Tokió, az első helyről a másodikra szorult vissza.

SZOCIÁLIS STATISZTIKA

Munkaviszályok Magyarországon az 1926. év I. negyedében.

Előzetes eredmények.

Conflits de travail en Hongrie dans les trois premiers mois de 1926.

(Résultats provisoires.)

Résumé. En Hongrie, depuis le 1er janvier 1926, on relève régulièrement les données relatives aux conflits de travail. Le relèvement des mines et des hauts fourneaux, qui était facultatif auparavant, a été rendu obligatoire; il en a été de même pour les conflits de travail éclatés dans l'industrie et les transports. Le tableau ci-dessous présente les données des trois premiers mois de 1926.

Iparforgalmi munkaviszályok Magyarországon az 1926. év I. negyedében. (Előzetes eredmények.)

Conflits de travail dans l'industrie hongroise, aux trois premiers mois de 1926. (Résultats provisoires).

Foglalkozási főcsoport Groupes de professions	N o m b r e			Nombre total		Nombre des journées de travail perdues par			Nombre des conflits de travail									
	A munkaviszályok — des conflits de travail	A munkaviszály által érintett telepek — des établissements affectés par les confl. de trav.	Az érintett telepeken a munkaviszály kitörése napján alkalmazott munkások — des ouvriers occupés le jour du commencement du confl. de trav.	A munkaviszály tartama alatt a — pendant le conflit de travail		A sztrájkolók (kizártak) — des grévistes, resp. des ouvriers exclus	A kénytelenségéből nem dolgozók — des chômeurs involontaires	A sztrájkolók (kizártak) — les grévistes, resp. par les ouvriers exclus	A kénytelenségéből nem dolgozók — les chômeurs involontaires	Az összes szüntelők — tous les ouvriers mentionnés	A teljes — ayant eu un succès entier		A részleges — ayant eu un succès partiel	A sikertelenül — n'ayant pas eu de succès				
				s	z						á	m			a	összes száma	által elvesztett munkanapok száma	végződött munkaviszályok száma
S z t r á j k — G r è v e s																		
A) Bányászat és kohászat Mines et hauts fourneaux	2	2	1.351	1) 637	—	1.965	—	1.965	—	—	2							
B) Ipar — Industrie																		
II. Gép- és vill. ipar — Construction mécanique et électricité	2	2	92	82	—	71	—	71	—	1	1							
IV. Fa- és csontipar — Bois et os	1	1	72	52	—	104	—	104	1	—	—							
V. Bőr-, sörte-, szőr- és tollipar — Cuirs, poils, plumes	4	5	2.676	1.821	90	23.787	285	24.072	—	—	4							
VII. Ruházati ipar — Vête- ment	2	2	97	63	—	210	—	210	2	—	—							
IX. Élelmezési ipar — Ali- mentation	1	1	38	18	—	18	—	18	—	—	1							
Ipar össz. — Ind. au total	10	11	2.975	2.036	90	24.190	285	24.475	3	1	6							
C) Közlekedés — Commu- nications	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							
K i z á r á s — L o c k - o u t s																		
VII. Ruházati ipar — In- dustrie du vêtement .	1	2	20	14	—	168	—	168	1	—	—							
Munkaviszályok mindössze — Conflits de travail au total	13	15	4.346	2.687	90	26.323	285	26.608	4	1	8							

¹⁾ Ezenkívül 138 munkás a sztrájk tartama alatt a sztrájkolók megbízásából fenntartási munkákat végzett, mint szintén sztrájkoló munkás. — *En outre, pendant la grève, 138 ouvriers-grévistes, chargés à cet effet par les grévistes, ont effectué des travaux d'entretien.*

A Magyar Statisztikai Szemle 1923. évi 9—12., 1924. évi 8. és 1926. évi 5. számaiban az 1919—1925. évekre vonatkozóan csupán a bányászati munkaviszályok statisztikai adatait közöltük. Az 1926. esztendő munkaviszály-statisztikai szempontból azonban nevezetes forduló, mert ez év január elsejétől indult meg a rendszeres munkaviszálystatisztikai adatgyűjtés. Az 1919—1925. évek alatt fakultative végrehajtott bányászati és kohászati felvétel kötelezővé tétetett és az ipari s közlekedési munkaviszályokra is kiterjesztést nyert. Ezenkívül lényeges haladás, nemcsak a háborús és a következő átmeneti évekkel szemben, hanem a békeévek adatgyűjtési rendszerével szemben is: 1. a felvétel rendszerének megváltoztatása (az adatszolgáltatás közvetlenebbé tétele), 2. a kérdőívminták reformálása és bővítése. A reform teljes statisztikai kihasználása, főleg a munkaviszályok gazdasági és szociális következményeinek feltárására, a részletes évi feldolgozás során történhetik. Egyelőre a munkaviszályoknak gyors megvilágítása kedvéért tekintsük át a sztrájkok és kizárások 1926 első negyedévi alakulását.

Az előző évek mozgalmával való összehasonlítás, illetve a sztrájkmozgalom úgy belső, mint külső terjedelmének változásaira — a bányászati sztrájkoktól eltekintve — hivatalos statisztikai támpontunk nincs ugyan, de más, nem hivatalos adatokkal való összemérés alapján is megállapítható, hogy a munkaviszályok körül az 1925. évben tapasztalt lanyhulás az

1926. év első negyedében nálunk is, úgymint külföldön általában folytatódott.

Az 1926. év első negyedében mindössze 2 bányászati, 10 ipari sztrájk és 1 ipari kizárás esete zajlott le, a közlekedési vállalatoknál pedig semmitéle munkaviszály nem fordult elő.

A sztrájkmozgalom úgy a sztrájkok és sztrájkolók, mint az elvesztett munkanapok számát tekintve az V. foglalkozási főcsoportban és ennek különösen 95. (pamuttonó- és szövőipar), továbbá 93. és 98. alcsoportjaiban volt a legkiemelkedőbb.

Terület szerinti megoszlásukat tekintve a bányászati sztrájkok leginkább Veszprém vármegyét (Ajka), az ipari sztrájkok a székesfővárost és környező községeit (7 sztrájk), továbbá Cegléd, Szolnok és Győr városokat érintették.

Az egyetlen és csekély terjedelmű kizárás a cipésziparban, Békéscsabán fordult elő.

Egy munkaviszályra 214 szünetelő és 2.047 elvesztett munkanap, egy szünetelőre átlag 9'6 elvesztett munkanap esett.

A sztrájkok legtöbb esetben béremelésre, bérleszállítás- és üzemredukció ellen irányultak, de úgy szám szerint, mint a sztrájkolók tömegéhez viszonyítva, túlnyomórészt sikertelenek maradtak. Az összes szünetelők 92'8%-a teljesen sikertelenül, 4'7%-a részleges eredménnyel, 2'5%-a pedig teljes sikerrel sztrájkolt.

M. S. dr.

Munkanélküliség és munkapiac Magyarországon.

Chômage et marché du travail en Hongrie.

Résumé. En Hongrie, au mois de novembre 1926, on a enregistré 20.150 chômeurs, soit 0'1% de moins qu'en octobre, et 26'6% de moins qu'à l'époque correspondante de l'année dernière. Les Offices de placement ont relevé 6.372 offres de travail, 15.048 demandes et 3.909 placements. La situation du marché du travail s'est aggravée par rapport à octobre.

A szociáldemokrata és keresztényszocialista szakszervezetek kimutatásai szerint Magyarországon 1926 november havában 20.150 munkanélküli találtatott. Mindössze 0'1%-kal kevesebb, mint az előző hónapban, amit azonban a rossz gazdasági helyzet közepette relatíve elég tűrhető állapotnak vehetünk, ha

figyelembe vesszük, hogy a téli hónapokban rendszerint nagy mértékben szokott emelkedni a munkanélküliek száma.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy a keresztényszocialista szakszervezetek november havi kimutatásukon helyesbítik az október havi adatokat olyképen, hogy október hóban nem 365, hanem 395 vas- és fémmunkás maradt munka nélkül. Ezáltal a munkanélküliek száma október hóban 20.178-ra emelkedett; az összehasonlításnál már a helyesbített adatokat vettük figyelembe.

Az előző év ugyanezen hónapjához viszonyítva 26'6%-kal csökkent a munkanélküliek száma.

Az összes munkanélküliek közül 17.760 (88'1%) férfi és 2390 (11'9%) nő.

A fővárosban 13.123 munkanélküli tartózkodott, az összes munkanélküliek 65'1%-a,

I. A szociáldemokrata szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek.

. *Nombre des chômeurs relevés par les syndicats professionnels socialistes-démocrates.*

Foglalkozás <i>Profession</i>	1925	1 9 2 6		
	XI.			
	Össz. <i>Total</i>	Férfi <i>Hommm.</i>	Nő <i>Femm.</i>	Össz. <i>Total</i>
Aranyműves <i>Orfevres</i>	87	54	9	63
Borbély <i>Coiffeurs</i>	24	22	12	34
Bőrmunkás <i>Ouvriers en cuir . .</i>	30	2	3	5
Bőröndös <i>Faiseurs de malles .</i>	75	77	5	82
Cipész <i>Cordonniers</i>	1.164	585	67	652
Élelmezési munkás <i>Ouvr. d'alimentation</i>	650	327	—	327
Építőmunkás <i>Ouvr. en bâtiment .</i>	8.285	2.997	—	2.997
Famunkás <i>Ouvriers en bois . .</i>	2.750	855	20	875
Fényképész <i>Photographes . . .</i>	9	20	14	34
Grafikus <i>Ouvriers graphiques</i>	33	38	24	62
Húsipari munkás <i>Ouvr. d'ind. de la viande</i>	510	578	—	578
Kalapos <i>Chapeliers</i>	128	57	20	77
Kereskedelmi alk. <i>Empl. de commerce</i>	264	193	22	215
Kesztyűs <i>Gantiers</i>	—	1	2	3
Könyvkötő <i>Relieurs</i>	59	71	135	206
Magántisztviselő <i>Employés privés . .</i>	1.044	767	468	1.235
Mintakészítő <i>Faiseurs de modèles</i>	128	98	—	98
Nyomdász <i>Typographes</i>	226	284	160	444
Pénzügyi tisztv. <i>Empl. d'établ. de crédit</i>	2.357	1.698	845	2.543
Pénzügyi segédm. <i>Ouvr. auxil. d'établ. de crédit</i>	64	49	—	49
Segédmunkás <i>Ouvriers auxiliaires</i>	43	5	—	5
Szabó <i>Tailleurs</i>	421	216	79	295
Szállítási munkás <i>Ouvriers de transport</i>	140	146	—	146
Szállodai, éttermim. <i>Ouvr. d'hotel et de restaur.</i>	632	433	154	587
Szobrász <i>Sculpteurs</i>	80	51	1	52
Textilmunkás <i>Ouvr. d'industr. textile</i>	17	15	21	36
Üveges <i>Vitriers</i>	63	32	3	35
Vasmunkás <i>Ouvriers en fer . .</i>	6.830	6.608	96	6.704
Vegyész <i>Chimistes</i>	101	82	27	109
Zenész <i>Musiciens</i>	32	21	7	28
Összesen — <i>Total</i> :	26.246	16.382	2.194	18.576
Ebből Budapest <i>Dont à Budapest</i> :	14.983	—	—	11.549

II. A keresztényszocialista szakszervezetek által kimutatott budapesti munkanélküliek.

II. *Nombre des chômeurs de Budapest relevés par l'Association nationale des syndicats socialistes-chrétiens.*

F o g l a l k o z á s P r o f e s s i o n	1925	1 9 2 6		
	XI.			
	Összesen Total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Összesen Total
Cipészek és bőrmunkások — Cordonniers et ouvriers en cuir	18	12	2	14
Egészségügyi alkalmazottak — Employés d'hygiène	74	12	84	96
Élelmezési munkások — Ouvriers d'alimentation	19	15	—	15
Építőmunkások — Ouvriers en bâtiment	56	9	—	9
Éttermi alkalmazottak — Em- ployés de restaurant	370	208	19	227
Famunkások — Ouvr. en bois	41	15	1	16
Festőmunkások — Peintres en bâtiment	17	14	—	14
Húsipari munkások — Ouvriers d'industrie de la viande . . .	31	33	—	33
Kereskedelmi alkalmazottak — Employés de commerce	71	50	12	62
Könyvkötőmunkások — Ouvriers relieurs	16	22	14	36
Magántisztv. — Employés priv.	213	91	44	135
Molnárak és malommunkások — Meuniers et ouv. de moulin	4	—	—	—
Pénzünt. altisztek — Garçons de bureau d'établiss. de créd.	—	435	—	435
Segédmunkások — Ouvriers auxiliaires	24	13	1	14
Szabómunk. — Ouvr. tailleurs	41	24	18	42
Textilmunkások — Ouvriers d'industr. textile	12	4	1	5
Vas- és fémmunkások — Ouvr. en fer et en métaux	235	421	—	421
Összesen — Total	1.242	1.378	196	1.574

7.027 (34,9%) pedig vidéken volt. Míg a fővárosban az előző hónapoz viszonyítva 2,7%-kal csökkent, addig vidéken 5,1%-kal emelkedett a számuk.

Az egyes foglalkozási ágakat tekintve az építőipari munkások körében 39,2%-os emelkedést találunk, ami érthető is, mert téren nagyobb részt szünetelnek az építkezések. A munkanélkül maradt famunkások száma 12,1%-kal csökkent. Kis mértékben esett a szellemi munkások és a vasipari munkások száma is.

Az állami munkaközvetítő hivatal jelentése szerint a hatósági munkaközvetítők 1926 november havában 6372 megüresedett munkahellyel szemben 15.048 munkakeresőt tartottak nyilván. Közvetítés 3.909 esetben sikerült.

A munkapiac az előző hónaphoz viszonyítva, sajnos, nagy mértékben romlott, mert míg a munkakeresők száma 6·1%-kal emelkedett, a munkaalkalmak száma 26·3%-kal csökkent.

A munkakeresők közül 1926 novemberében 26·0% volt elhelyezhető az előző havi 34·8%-kal szemben.

A száz munkahelyre eső közvetítések aránya országos átlagban az előző havi 57·1-ről

novemberben 61·3-re emelkedett. — Budapesten 100 munkahelyre 272, vidéken pedig 187 munkakereső esett.

A fővárosban a munkakeresők közül 21·3% jutott munkához, vidéken 35·3%.

A vidéki városok közül Miskolcon és Győrben volt a legkedvezőtlenebb a munkapiac, a legelőnyesebb pedig Debrecenben és Szombathelyen.

F. Z. dr.

Munkanélküliség a külföldön.¹⁾

Chômage à l'Etranger.¹⁾

Az a kedvező fejlődés, amelyet a munka nélkül levők múlt év végén magasra szökő és 1926 januárban kulmináló száma Németországban az év első felében mutatott, 1926 harmadik negyedében fokozottabb mértékben folytatódott. A teljes munkanélküliek száma a június havi 627.196-ról szeptemberig 513.364-re csökkent és ennek megfelelően a szakszervezetekbe tömörült munkásság számához viszonyított arányszáma is 18·1%-ról 15·2%-ra szállott le. Hasonlóképpen javuló tendenciát mutatott a rövidített munkaidővel dolgozó munkások száma, mely júniusban 596 973, júliusban 563.823, augusztusban 511.685, szeptemberben 424.380 volt. A munkásság teljes

munkateljesítményét 100-zal téve egyenlőnek, a foglalkoztatottság indexszáma júniusban 76·9, júliusban 77·3, augusztusban 79·0, szeptemberben pedig 81·3 volt, tehát jelentékenyen növekedett, de messze elmaradt az 1925 szeptemberi 93·7-es indextől. A fontosabb foglalkozási ágak közül legkedvezőbb a helyzet a közlekedés körében, ahol a foglalkoztatottság indexszáma szeptemberben 89·8-et ért el, míg ugyanakkor a válságos körülmények közt dolgozó ruházati iparban csak 65·8 volt.

Németország mezőgazdasági jellegű államaiban a viszonyok változatlanul jóval enyhébbek az ipari vidékek munkaviszonyainál; a javulás azonban mind-

Állam <i>Etat</i>	A munkanélküliek száma ²⁾ — <i>Nombre de chômeurs²⁾</i>								
	1925				1926				
	III.	VI.	IX.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.	IX.
Németország — <i>Allemagne</i> . . .	211.259	130.116	168.657	706.189	727.312	627.196	599.917	567.541	513.364
Ausztria — <i>Autriche</i>	175.581	118.315	119.004	207.832	202.394	150.981	152.485	151.053	148.111
Belgium — <i>Belgique</i>	9.414	6.483	4.758	16.897	8.489	5.187	5.158	7.268	—
Kanada — <i>Canada</i>	13.631	9.578	8.274	11.716	11.069	5.965	3.226	—	—
Dánia — <i>Danemark</i>	40.055	24.135	26.489	85.944	62.394	43.689	46.761	47.713	48.800
Finnország — <i>Finlande</i>	3.502	1.155	2.011	2.176	2.222	924	949	1.212	1.325
Franciaország — <i>France</i>	1.031	626	618	645	543	489	342	369	335
Nagybritannia — <i>Grande-Bretagne</i>	1.307.937	1.406.155	1.423.566	1.243.087	1.171.136 ³⁾	1.751.133 ³⁾	1.737.260 ³⁾	1.684.507 ³⁾	1.648.322
Olaszország — <i>Italie</i>	142.552	85.532	82.764	122.200	109.471	83.264	78.196	83.090	89.434
Norvégia — <i>Norvege</i>	4.018	3.256	4.934	9.363	8.739	7.931	7.242	—	—
Hollandia — <i>Pays-Bas</i>	25.718	18.243	21.182	44.660	22.338	16.983	19.683	19.235	19.638
Lengyelország — <i>Pologne</i>	183.730	171.650	195.050	311.090	345.010	288.510	263.540	244.552	211.328
Svédország — <i>Suède</i>	25.824	17.709	19.802	44.128	34.712	22.715	20.206	19.511	—
Svájc — <i>Suisse</i> . .	10.185	8.084	10.356	17.027	14.307	10.272	11.013	11.818	12.803
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slovaquie</i> .	—	6.086	9.775	17.196	27.535	40.034	46.052	46.129	—

¹⁾ L. — Voir Bull. Mens. de Stat. (Soc. des Nations) 1926. 7.

²⁾ Az adatok csak a teljes munkanélküliekre vonatkoznak. — *Ces données ne se rapportent qu'aux ouvriers manquant tout à fait de travail.*

³⁾ A szénbányászsztrájkban résztvevő munkásság nélkül. — *Non compris les ouvriers en grève dans les mines de charbon.*

két területcsoporton egyöntetűen erőteljes: a munkanélküli segélyben részesülők ezer lakosra számított aránya júniustól szeptemberig az iparos államokban 38·8-ről 31·8-re, az agrárállamokban pedig 12·3-ről 9·0-re esett, a százezernél népesebb városokban azonban még szeptember folyamán is 38-at ért el.

Még nagyobb mérvű állandó javulás jellemzi a lengyel munkapiac helyzetét. A munkanélküliek száma Lengyelországban januárban 359.119-cel állott a legmagasabb ponton, majd júniusig 288.510-re, szeptemberig pedig 211.328-ra csökkent és utóbbi hónapban már csak 8·3%-kal haladta meg az előző évi szeptemberi adatot. Ezzel szemben a munkaviszonyok enyhe rosszabbodása észlelhető a nyáreleji minimum után Olaszország és Dánia munkapiacain.

Cseh-Szlovákiában a munkanélküliség elleni biztosítás 1925 májusában törvényhozásilag szabályozott, újabban tehát a munkanélküliség ellen biztosítottak száma rendelkezésre áll. Ezért a Szemle korábbi számaiban közölt és az álláshoz nem jutott munkakeresők számára vonatkozó adatok helyett a szakszervezetek által segélyezett munkanélküliek száma került táblázatunk megfelelő rovatába. Ezeket az adatokat kiegészítendő, megemlítjük, hogy a segélyezett munkások száma 1926 februárban 25.333, áprilisban 30.056 és májusban 33.670 volt.

Változatlanul súlyos tünetek mutatkoztak 1926 harmadik negyedében az angol munkapiacra. A munkanélküliek május óta magas száma Nagybritanniában csupán lényegtelenül csökkent, inkább csak lemorzsolódott és szeptemberben¹⁾ 1,648.322 volt; a munkanélküliség esetére biztosított munkásságnak tehát még mindig¹⁾ 13·9%-a állott teljesen munkanélkül, pedig ezenkívül a rövid munkaszakaszos munkások száma is jelentékeny volt. A szénviszály, Angliának e súlyos gazdasági megrázkódtatása, csaknem mind egyik iparág foglalkoztatottságát kedvezőtlenül befolyásolta. A fokozottabb külföldi szénbehozatal augusztus folyamán is csak lényegtelenül enyhítette a helyzetet, nagyobb javulás e hónapban sem következett be.

Változatlanul kedvező maradt július—szeptember hónapokban az építőipari és mezőgazdasági munkásság (főleg a szakmunkások) helyzete, viszont kedvezőtlen, sőt néhol válságos munkaviszonyokat találunk a szénbányászsztrájk hatásait leginkább érző vas- és acélipar, továbbá a gép-, hajóépítő-, gyapot-, juta-, len- stb. ipar körében is.

¹⁾ A szénbányászsztrájkban résztvevő munkásság nélkül.

© MEZŐGAZDASÁG ©

Magyarország állatállománya 1926-ban.

L'effectif de bétail de la Hongrie en 1926.

Résumé. Selon les données, récemment publiées, du relèvement d'animaux utiles effectué au printemps dernier, l'effectif de chevaux a atteint 97·3% de celui du territoire actuel de la Hongrie en 1911, mais le nombre des bêtes à corne ne faisait que 85·9% de celui d'avant-guerre; l'effectif des porcs et des moutons, 75·8%, respectivement 75·0.

Des chiffres relatifs à la répartition du cheptel par région, il ressort que la Transdanubie a le plus de bêtes à corne et, surtout, le plus de vaches et de boeufs. Mais ce sont les exploitations de l'Alföld qui ont le plus de porcs; et c'est le Nord, région de collines, qui occupe, relativement, la première place pour l'élevage de moutons. Quant aux animaux mâles, 77% des taureaux, 35% des étalons, 67% des porcs et 85% des béliers étaient employés comme animaux reproducteurs.

Par rapport au relèvement de 1925, l'effectif des bêtes à corne, des porcs et des moutons a diminué jusqu'au printemps de

l'année en cours. Sans doute, cela a eu, en partie, pour cause, l'accroissement de la consommation de viande et de l'exportation d'animaux vivants, ainsi que les pertes dues à l'épizootie, (lesquelles, cependant, n'ont pas été graves).

Az 1894. évi XII. törvénycikk 23. §-a alapján a tavaszi állategészségügyi vizsgálat megejtése alkalmával a haszonállatok községenként évről évre összeíratnak. Tekintve, hogy a részletes állatszámolás hazánk területén 1911 óta nem tartatott, az állatállomány számbeli alakulásáról ezeknek az évenként megismétlődő összeírásoknak eredményei nyújtanak tájékoztatást.

A legutóbbi évek állatösszeírásai (L. a Szemle 1925. évi 5/6. és 1926. évi 1. számát) a takarmányozási viszonyok kedvező alakulása folytán, valamint tenyészállatoknak gondos kiválasztása és szétosztása következtében az állatállomány fokozatos számbeli gyarapodásáról számoltak be.

I. Magyarország állatállománya az 1911. és 1925—1926. években.

Effectif de bétail de la Hongrie en 1911 et 1925—1926.

Magyarország mai területén <i>Dans le territoire actuel de la Hongrie</i>	Szarvasmarha <i>Bêtes à corne</i>	Ló <i>Chevaux</i>	Sertés <i>Porcs</i>	Juh <i>Moutons</i>	Kecske <i>Chèvres</i>	Szamar <i>Ânes</i>	Öszvér <i>Mulets</i>
	<i>d a r a b — t é t e s</i>						
1911	2,149.756	896.498	3,322.407	2,406.041	20.647	7.994	424
1925	1,920.026	875.768	2,632.966	1,890.511	59.831	5.039	1.787
1926	1,847.449	884.746	2,519.969	1,804.066	48.633	4.954	1.747
Ebből — <i>Dont</i> :							
Dunántúli dombosvidék — <i>Transdanubie</i>	923.859	328.722	1,165.909	649.835	18.753	2.240	608
Alföld	677.481	450.887	1,127.192	790.506	19.484	1.493	857
Északi dombosvidék — <i>Nord</i>	246.109	105.137	226.868	363.725	10.396	1.221	282

A folyó év tavaszán végrehajtott állatösszeírás adatai szerint, amelyekhez az idén még több szó fér, mint a múltban, az 1925. évi létszámhoz viszonyítva, csak a loállomány növekedett, a többi állatnemek létszáma ellenben csökkent.

II. Az állatállomány a területhez viszonyítva.

Rapport de l'effectif de bétail au territoire.

Megjelölés <i>Désignation</i>	<i>Par 1000 arp. cad., il y avait</i>			
	Dunántúli dombosvidék — <i>en Trans-</i> <i>danubie</i>	Alföld — <i>dans</i> <i>l'Alföld</i>	Északi dom- bosvidék — <i>dans le Nord</i>	Magyarország — <i>en Hongrie</i>
	területén 1000 kat. holdra esett db			
Szarvasmarha — <i>bêtes à corne</i>	144	92	101	114
Ló — <i>chevaux</i>	51	62	43	55
Sertés — <i>porcs</i>	183	154	93	156
Juh — <i>moutons</i>	102	108	150	112

A négy legfontosabb haszonállatnem területi eloszlását illetőleg (L. a II. számú kimutatást) említést érdemel, hogy viszonylag legtöbb szarvasmarha és legtöbb sertés a dunántúli dombosvidéken iratott össze. De a sertés-tenyésztés kiváló eredményeket ért el még az Alföldön is, amely országrész különben a loállomány nagysága tekintetében számszerint és a területhez viszonyítva is első helyen áll. A juhtenyésztés terén az északi dombosvidék vezet, amennyiben itt 1000 kat. hold területre, az országos átlagot (112) meghaladva 150 drb juh esik.

Az állatállománynak fajták, ivar- és korszerinti megoszlását és a tenyészállatok számát a III—VIII. számú táblázatunk adatai ismertetik.

Az egyes szarvasmarhafajták közül, jó fejlődése és jó tejelése miatt legelterjedtebb a siementhali fajta (74.5%). Elég kedvelt még

III. A szarvasmarhaállomány fajta, ivar és kor szerint.

L'effectif des bêtes à corne suivant la race, le sexe et l'âge.

M e g j e l ö l é s <i>Désignation</i>	Darab <i>Têtes</i>	%
<i>a) Fajták szerint. — Suivant la race.</i>		
Magyar fajta — <i>Race hongroise</i>	305.841	16.6
Siementhali fajta — <i>Race de Siementhal</i>	1,377.217	74.5
Borzderes fajta — <i>Race d'Innthal</i>	28.187	1.5
Egyéb fajta — <i>Autres races</i>	128.165	7.0
Együtt — <i>Total</i>	1,839.410	99.6
Bivaly — <i>Buffles</i>	8.039	0.4
Összesen — <i>Total</i>	1,847.449	100.0
<i>b) Ivar szerint. — Suivant le sexe.</i>		
Bika — <i>Tauraux</i>	23.231	1.3
Ebből tenyész- (szarvasmarha - <i>taur-</i> bika — <i>Dont</i>) <i>domest.</i>	17.804	76.6
<i>tauriaux de reproduction:</i> bivaly — <i>buffles</i>	223	1.0
Összesen — <i>Total</i>	18.027	77.6
Bikaborjú (2 éven alul) — <i>Taurillons (au-dessous de 2 ans)</i>	58.989	3.2
Tehén — <i>Vaches</i>	900.975	48.7
Üsző (2 éven felül) — <i>Génisses (au-dessus de 2 ans)</i>	146.492	7.9
Üsző (2 éven alul) — <i>Génisses (au-dessous de 2 ans)</i>	269.250	14.6
Ökör — <i>Boeufs</i>	278.296	15.1
Tinó (2 éven alul) — <i>Bouvillons (au-dessous de 2 ans)</i>	170.216	9.2
Összesen — <i>Total</i>	1,847.449	100.0

a magyar fajta szarvasmarha is, bár ez a fajta lassabban fejlődik, de nagyon szívós és jó munkabíró. A bivalyok a szarvasmarhaállományoknak mindössze csak 0.4%-át adják s főleg Dunántúl s még az Alföldön tenyésztik, bár csak nagyon kis mértékben.

Az ivar- és korszerinti megoszlás adatai azt mutatják, hogy a tehenek létszáma a

IV. A lóállomány ivar és meleg- vagy hidegvérűség szerint részletezve.

L'effectif de chevaux suivant le sexe et les espèces de sang chaud ou froid.

Ivar — Sexe	Melegvérű		Hidegvérű		Összesen — Total	
	C h e v a u x					
	de sang chaud		de sang froid			
	darab — têtes	%	darab — têtes	%	darab — têtes	%
Mén — Etalons	17.031	2·5	3.147	1·7	20.178	2·3
Ebből tenyészmén — Dont à la reproduction	5.618	33·0	1.484	47·2	7.102	35·2
Méncsikó (3 éven alul) — Poulains (au-dessous de 3 ans) .	42.805	6·2	16.752	8·8	59.557	6·7
Kanca — Juments	328.475	47·3	92.510	48·4	420.985	47·6
Kancacsikó (3 éven alul) — Pouliches (au-dessous de 3 ans) .	78.651	11·3	30.437	15·9	109.088	12·4
Herélt felnőtt — Chevaux châtrés	193.465	27·9	36.978	19·3	230.443	26·0
Herélt csikó — Poulains châtrés	33.238	4·8	11.257	5·9	44.495	5·0
Összesen — Total	693.665	100·0	191.081	100·0	884.746	100·0
	78·4%		21·6%		100·0%	

V. A sertésállomány ivar és zsír- vagy húsfajták szerint részletezve.

L'effectif de porcs suivant le sexe et les espèces à graisse ou à viande.

Ivar — Sexe	Zsírsertés		Hússertés		Összesen — Total	
	P o r c s					
	à graisse		à viande			
	darab — têtes	%	darab — têtes	%	darab — têtes	%
Kan — Porcs verrats	38.407	1·6	2.155	1·3	40.562	1·6
Ebből tenyészkan — Dont à la reproduction	25.705	66·9	1.446	67·1	27.151	66·9
Növendékan (1 é. a.) — Porcelets mâles (au-dessous de 1 an)	234.576	10·0	13.736	8·3	248.312	9·9
Koca — Truies	517.204	22·0	30.185	18·2	547.389	21·7
Nöstény malac (1 é. a.) — Porcelets femelles (au-dessous de 1 an)	721.144	30·6	53.020	31·9	774.164	30·7
Ártány felnőtt — Porcs châtrés .	233.720	9·9	12.802	7·7	246.522	9·8
Herélt malac (1 é. a.) — Porcelets châtrés (au-dessous de 1 an) .	608.729	25·9	54.291	32·6	663.020	26·3
Összesen — Total .	2,353.780	100·0	166.189	100·0	2,519.969	100 0
	93·4%		6·6%		100·0%	

szarvasmarhaállománynak 48·7%-át képezi. Legnagyobb számban a dunántúli dombosvidéken tenyésztik. A tehének 1000 kat. hold területre kiszámított arányszáma itt ugyanis 66·8, az Alföldön csak 47·4, az északi dombosvidéken pedig 52·2. Az ökorállomány szintén Dunántúl a legelterjedtebb, ahol 1000 kat. hold területre 22·0, az Alföldön csak 14·6 s az északi dombosvidéken 18·9 drb jut. A bikáknak a múlt évben mintegy 77%-a szolgált a tenyésztést, a többi pedig vágásra szánt állat volt.

A lóállománynak (L. a IV. számú táblát) több mint háromnegyed részét (78·4%) a melegvérű, 21·6%-át pedig a hidegvérű lovak alkották. A melegvérűek legnagyobb számban az Alföldön tenyésztettek. A kiváló teherbíróképeségű hidegvérű lovak pedig inkább a Dunántúl kedveltek. A meleg- és hidegvérű lovak együt-

tes számából 47·6% kanca, 26·0% herélt és 2·3% mén volt. A felnőtt (3 éven felüli) lovak száma az egész lóállománynak 75·9%-át alkotta. A meleg- és hidegvérű méneknek 35·2%-a tenyészállat.

Az ország területén számbavett sertéseknek túlnyomó része (93·4%) zsírsertés és 6·6%-a húsertés. Az összes zsírsertéseknek 46%-át a dunántúli, 45%-át pedig az alföldi gazdaságok tenyésztik. A húsertések legnagyobb része (67%) szintén a dunántúli dombosvidék állatállományának képezte részét. A sertések ebből a fajtájából az Alföldre csak 29% jutott. A sertésállománynak 33·1%-át a felnőtt, 66·9%-át pedig az 1 évnél fiatalabb sertések és malacok adták. Tenyésztésre a kanoknak 66·9%-a szolgált.

A mintegy 86.000 darabbal megfogtatkozott juhállománynak 45·1%-a az Alföldön,

VI. A juhállomány ivar szerint részletezve.

L'effectif de moutons suivant le sexe.

Ivar — Sexe	Darab Têtes	%
Kos — Béliers	50.521	2·8
Ebből tenyészkos — Dont à la reproduction	42.776	84·6
Növendékkos (1 é. a.) — Jeunes béliers (au-dessous de 1 an)	75.015	4·2
Anyajuh (1 é. f.) — Brebis partières (au-dessus de 1 an)	1,036.813	57·4
Nőstény bárány (1 é. a.) — Agneaux femelles (au dessous de 1 an).	273.430	15·2
Ürű (herélt) felnőtt (1 é. f.) — Moutons châtrés (au-dessus de 1 an)	236.994	13·1
Herélt bárány (1 é. a.) — Agneaux châtrés (au-dessous de 1 an)	131.293	7·3
Összesen — Total	1,804.066	100·0

36·1%-a a dunántúli dombosvidéken és 18·8%-a az északi dombosvidéken vétésett számba. A juhok létszámából 57·4% az egy éven felüli anyajuh, 2·8%-kos és 13·1% az egy éven felüli ürű. Az állománynak tehát 73·3%-a felnőtt, 26·7%-a pedig egy éven aluli novendék kos és bárány. A kosoknak 84·6%-a tenyészállat.

A kecsketenyésztés hazánkban meglehetősen szűk keretek között mozog. Leginkább az Alföldön (40·1%) és Dunántúl (38·6%) irattak össze kecskék.

Amint az adatok megállapítják, mult év márciusától a folyó év márciusáig, amely hóna-

VII. Kecskék korszerinti megoszlása.

Répartition par âge des chèvres.

Felnőtt (1 é. felüli) Adultes (au-dessus de 1 an)	Növendék (1 é. aluli) Jeunes (au-dessous de 1 an)	Összesen — Total
d a r a b — t é t e s		
49.166	10.665	59.831

VIII. Szamarak és öszvérek korszerinti megoszlása.

Répartition par âge des ânes et des mulets.

M e g j e l ö l é s Désignation	F e l n ö t t (2 é. felüli) Adultes (au-dessus de 2 ans)	N ö v e n d é k (2 é. aluli) Jeunes (au-dessous de 2 ans)	Összesen Total
Szamar (darab) — Ânes	4.280	674	4.954
Öszvér (darab) — Mulets	1.674	73	1.747

pokban az állatösszeírás végrehajtatott, legkedvezőbb eredményt lótenyésztésünk ért volna el, amennyiben az időközi gyarapodások folytán a lovak létszáma, az 1911. évi, mai területre átszámított állománynak már 98·7%-át tette. A többi állatnemek létszáma az utolsó év folyamán kivétel nélkül kisebbnek mutatkozik úgy, hogy ma az 1911. évi állománynak a szarvasmarhákból 85·9%-a (1925-ben 89·3%-a), a sertésekből 75·8%-a (79·2%) s végül a juhokból csak 75·0%-a (78·6%) volna meg.
Sz. Z. dr.

Tenyészállatoknak a köztenyésztés céljaira való kiosztása az 1923—1925. években.

Distribution d'animaux reproducteurs pour développer l'élevage en 1923—1925.

Résumé. Pour développer le niveau de l'élevage de bétail, le ministère hongrois de l'Agriculture met annuellement à la disposition des communes et des copropriétés, un nombre considérable d'animaux reproducteurs.

Le chiffre des bestiaux distribués a dépassé 10 mille avant la guerre. Pendant la guerre ce nombre a sensiblement diminué, de sorte qu'en 1918, l'Etat a distribué moins de 700 animaux mâles.

Le choix et la répartition des espèces reproductrices a contribué, dans une large mesure, — voir aussi le n° 1, 1926, de la Revue Hongroise de Statistique, — à ce que le cheptel hongrois s'est fort rapp-

roché, en qualité et en quantité, du niveau d'avant-guerre.

Állatállományunk minőségének emelésére és megfelelő számbeli gyarapítására a földművelésügyi kormányzat minden időben nagy súlyt helyezett. A földművelésügyi minisztérium ebből a célból évenként jelentékeny számú kiváló fajta tenyészállatot bocsát állami fizetési kedvezményekkel a községek és a közbirtokosságok rendelkezésére.

A békekötés előtti esztendőkből a községek az állami közbenjárás igénybevételével beszerzett apaállatok után két félévi kamatmentes részletfizetésben, az anyagi viszonyaikhoz mérten átlagosan 20 százalékos vételár-

A köztenyésztés emelésére kiosztott tenyész-állatok.¹⁾

Animaux reproducteurs distribués pour développer l'élevage.

Év Année	Kiosztatott — Il a été distribué				A kiosztott apaállatok értéke aranykoronákban ²⁾ — Valeur des animaux mâles reproducteurs distribués, en couronne or
	taureaux		sertés — porcs		
	magyar hon-grois	siemen-thali siemen-thaliens	hús à viande	zsír à graisse	
	fajta bika		fajta kan		
	d a r a b				
1923 . .	61	193	4	136	131.594
1924 . .	75	213	8	182	215 902
1925 ³⁾ . .	81	283	14	207	315.630

¹⁾ Kiosztatott még 1924-ben 18 kos 1.497 aranykorona, 1925-ben 45 kos 4.455 aranykorona értékben, 10% árkedvezménnyel.

²⁾ 1 aranykorona = 1.1585365 pengő.

³⁾ Az 1925. év folyamán egy évi időtartamra ezenkívül még a rendelkezésre bocsátott forgótőkéből a községeknek és egyéb közületeknek tenyészállatok beszerzésére egy év alatt visszafizetendő évi 5%-os kamatozási kölcsönök folyósítottak. Ilyképen kiosztatott 460 bika, 1.725 tehén, 31 kan, 229 koca, összesen 1,623.040 aranykorona értékben.

kedvezményben, s végül az elhullás vagy kényszervágás esetére egyévi állami biztosításban részesültek kedvezményként. Magyar-

országon a háborút megelőző utolsó esztendőben évenként átlag több mint 10 ezer darab apaállat osztatott ki, amelyeknek értéke 5—7 millió korona között mozgott. A háború alatt évről évre mind kevesebb és kevesebb tenyészállat került állami kedvezmények mellett kiosztásra és 1918-ban a kiosztott apaállatok száma a 700 darabot sem érte el.

A háború, a forradalmak és megszállások folytán mennyiségileg és minőségileg erősen leromlott állattenyésztésünknek emelése céljából kiváló fajta tenyészállatok állami kedvezményekkel való kiosztásának a békekötés után különösen nagy lett a jelentősége. Az államháztartás kedvezőtlen helyzetében most viszonylag is jóval kisebb összegek állottak azonban ily célokra a földművelésügyi tárcának rendelkezésére, mint a régi Magyarországon.

Amint táblázatunknak a tenyészállatok kiosztására vonatkozó adataiból megállapítható, az utolsó években ennek dacára mind több és több apaállat osztatott ki a községeknek és közbirtokosságoknak, de most már csak 10 százalékos vásárlási kedvezménnyel.

Az apaállatoknak gondos kiválasztása és megfelelő szétosztása bizonyára jelentékenyen hozzájárult ahhoz, hogy állatállományunk az elmúlt válságos éveket majdnem teljesen kihverte és ma már mennyiségileg, valamint minőség tekintetében is a békenívót erősen megközelíti.

Sz. Z. dr.

A méhészeti termelés 1925-ben.

La production de l'apiculture en 1925.

Résumé. Quoique la Hongrie ait perdu les deux tiers de son territoire, le nombre des familles d'abeilles possédées par les apiculteurs était, en 1925, près de la moitié de celui d'avant-guerre. L'apiculture hongroise a fait des progrès indiscutables. Actuellement, il revient par an 8.2 kilos de miel à une famille d'abeilles, contre, en moyenne, 6.4 kilos en 1906—1910 et seulement 5.9 en 1911—1915.

La plupart des produits ont été vendus à l'intérieur. En 1925, on a exporté 10.5% du miel produit.

A méhészeti termelés eredményeire vonatkozólag hivatalos statisztikai adatok legutoljára — még Nagy-Magyarországról — az 1915. évben hoztak nyilvánosságra. Azóta a méhészeti termelés helyzetét föltáró pontos

adatok sehol sem közöltettek, úgyhogy őstermelésünk eme elég jövedelmező ágának a mai területen belüli termelési eredményeire, csak a méhészeti termékek külkereskedelmi forgalmi adatai alapján lehetett következtetni.

Az 1910—1915. években Magyarország régi területén évenként átlag 574.569 volt a méhcsaládok száma. A mult évben a mostani határokon belül pedig 32.279 méhtenyésztő, 234.232 méhcsaláddal rendelkezett. Magyarország megmaradt harmadrészén tehát hozzávetőleg fele annyi méhcsalád gyűjtötte a mézet, mint a háború előtt a régi határokon belül. (L.: I. számú kimutatást.)

Adataink szerint a méhtenyésztőknek majdnem fele (15.233) a dunántúli dombosvidéken, itt is főleg Somogy (2.897 méhtenyésztő), Baranya (2.670) és Vas (2.006) vármegyében

I. Magyarország méhészeti termelése 1925. évben.

Production de l'apiculture de Hongrie en 1925.

Ország rész <i>Régions</i>	A méh- tenyésztők száma <i>Nombre des api- culteurs</i>	A méhcsaládok száma ősszel — <i>Nombre des familles d'abeilles en automne</i>		A termelt méz <i>Miel produit</i>		A termelt viasz <i>Cire produite</i>		Esett átlag egy méhcsaládra <i>Combien</i>			
		mozgó- szerkezetű kaptárakban	közönséges kőpükben	mennyi- sége méter- mázsákban <i>quantité q</i>	értéke arany- koronákban <i>valeur, cou- ronnes-or</i>	mennyisége kilogram- mokban <i>quantité en kilos</i>	értéke arany- koronákban <i>valeur, cou- ronnes-or</i>	méz	viasz		
								<i>dans des ruches</i>		<i>de miel</i>	<i>de cire</i>
								<i>à cadres mobiles</i>	<i>communes</i>	kilogrammokban <i>sur 1 famille d'abeille? (mo- yenne, en kilos)</i>	
Dunántúli dombos- vidék — <i>Trans- danubie</i>	15.233	73.332	39.650	7.883	816.666	22.407	77.378	7.0	0.2		
Alföld	11.626	72.164	19.849	9.160	948.961	16.621	57.397	10.0	0.2		
Északi dombos- vidék — <i>Nord</i> .	5.420	17.302	11.935	2.125	220.146	7.202	24.870	7.3	0.2		
Összesen — <i>Total</i>	32.279	162.798	71.434	19.168	1,985.773	46.230	159.645	8.2	0.2		

működött. Az Alföldön már jóval kevesebb (11.626) a méhtenyésztést űzők száma. Az északi dombosvidék szerepe, bár számszerint legkevesebben (5.420) itt foglalkoztak méhészettel, a terület nagyságához viszonyítva szintén elég jelentékeny.

A méhcsaládoknak 69.5%-a mozgó szerkezetű kaptárakban, 30.5%-a pedig közönséges kőpükben volt elhelyezve. A mozgó szerkezetű kaptárak leginkább az Alföldön használatosak, itt ugyanis a méhcsaládoknak 78.4%-a, a Dunántúl pedig csak 64.9%-a van ily kaptárakban elhelyezve. A közönséges kasok főleg Dunántúl voltak kedveltek.

A tárgyalt évben termelt 19.168 méter-mázsa méznek 47.8%-át az alföldi, 41.1%-át a dunántúli és 11.1%-át az északi dombosvidéken levő méhészetek szolgáltatják. A termelt viasznak legnagyobb része a dunántúli dombosvidék méhészeiből került ki, tehát onnét, ahol a méhcsaládoknak elég jelentékeny része közönséges kasokban volt elhelyezve.

Ha az egy méhcsaládra kiszámított termelési eredményeket vizsgáljuk, kitűnik, hogy a legkedvezőbb méztermelési eredményt az Alföld méhészei érték el. Egy méhcsalád ugyanis ebben az országrészben 10.0 kilogramm, Dunántúl 7.0 kg. az északi dombosvidéken pedig 7.3 kg. mézet termelt. Az országos átlag 8.2 kg. volt. A legutolsó évben elért ez az eredmény elég kedvezőnek mond-

ható, mert a régi területen az 1906—1910. években egy méhcsaládra évenként átlag 6.4 kg, az 1911—1915. évek átlagában pedig csak 5.9 kg méz esett.

II. A mézkivitel 1924-ben, 1925-ben és 1926 I—IX. hónapjában.

Exportation de miel de la Hongrie en 1924 en 1925 et en janvier—septembre 1926.

Megjelölés <i>Désignation</i>	1924		1925		1926 I—IX.	
	beho- zatal <i>importa- tion</i>	kivitel <i>expor- tation</i>	beho- zatal <i>importa- tion</i>	kivitel <i>expor- tation</i>	beho- zatal <i>importa- tion</i>	kivitel <i>expor- tation</i>
Méz: <i>Miel:</i>						
mennyisége <i>q — quan- tité en q</i>	147	628	191	2022	677	2471
értéke aranykor. — <i>valeur en cour.-or</i>	18000	75000	16000	297000	61000	332000

A termelt közel 2 millió aranykorona értékű méz, főleg a hazai piacokon értékesített, és csak egy kisebb hányad (a termelt méznek 1925-ben 10.5%-a) talált külföldön elhelyezést. Kivitel szempontjából az utolsó évek közül legkedvezőbb eredményt a folyó évben értünk el, amikor is az esztendő első kilenc hónapjában több mézet adtunk el külföldön, mint az előző teljes esztendőben.

A világ búzakészletei és búzafogyasztása.¹⁾

Stocks et consommation mondiale de froment.¹⁾

I. A búzaexportáló országok búzatermése, fogyasztása és feleslege 1926/27-ben.¹⁾

Récolte, consommation et excédent de froment des pays exportateurs de froment en 1926/27.¹⁾

O r s z á g P a y s	Termés — Ré- colte 1926/27	Arégitermésből ki- vihető 1926 aug. 1-én — Quant. ex- portable de la vi- eille récolte au 1 ^{er} août 1926	Fogyasztásra és ki- vitelre rendelkezé- sre áll — Quan- tités disponibles pour la consom- et l'exportation	Előreláth. fogyasztá- s az aratás utáni 12 hónapban — Consomm. prévue pour les 12 mois suivant la récolte	Kivihető a f. gazda- sági év kezdetén — Quantités expor- tables au commen- cement de la cam- pagne en cours	Kivitt mennyiség a f. gazd. év kezdeté- től 1927 júl 31-ig — Exportations du commencement de la campagne en cours au 31 juil- let 1927	Kivihető mennyiség 1926 aug. 1-től 1927 júl. 31-ig — Quan- tités exportables du 1 ^{er} août 1926 au 31 juillet 1927
millió mm-ban — en millions de q							
Kanada — Canada . . .	110.4	7.2	117.6	30.0	87.6	—	87.6
Egyesült-Államok — Etats- Unis d'Am.	228.6	1.4	230.0	175.0	55.0	5.1	49.9
Brit-India — Inde Britan- nique	88.4	5.0	93.4	90.0	3.4	1.2	2.2
Argentina — Argentine . .	52.0	3.7	55.7	23.6	32.1	18.9	13.2
Ausztrália — Australie . .	30.9	—	30.9	12.0	18.9	16.7	2.2
Összesen — Totaux	510.3	17.3	527.6	330.6	197.0	41.9	155.1

¹⁾ A gazdasági év:

Kanadában 1926 VIII. 1-től 1927 VII. 31-ig.
Egyesült Államokban " VII. " " VI. 30-ig.
Britt-Indiában " IV. " " III. 31-ig.
Argentinában és Ausztráliában " I. " 1926 XII. 31-ig.

¹⁾ On considère comme campagne en cours:

la période du 1er août 1926 au 31 juillet 1927 pour le Canada;
" " " 1er juillet " " 30 juin " " les Etats-Unis;
" " " 1er avril " " 31 mars " " l'Inde Britann.;
" " " 1er janv. " au 31 décembre 1926 pour l'Argentine et
l'Australie.

II. A búzabehozatalra szoruló államok búzaszükséglete.

Besoins de froment des Etats importateurs de froment.

Ország — Pays	Termés Produc- tion	Bevitel Importa- tion	Látzólágos fogyasztás Consomma- tion appa- rente	Termés Produc- tion	Bevitel Importa- tion	Látzólágos fogyasztás Consomma- tion appa- rente	Termés Produc- tion	Bevitel Importa- tion	Látzólágos fogyasztás Consomma- tion appa- rente	Termés Produc- tion
	1923	1923—24	1924	1924—25	1925	1925—26	1926			
millió q-ban — en millions de q										
Németország — Allemagne	29.0	8.0	37.0	24.3	21.6	45.9	32.2	15.5	47.7	30.5
Ausztria — Autriche . .	2.4	4.7	7.1	2.3	4.2	6.5	2.9	3.9	6.8	2.7
Belgium — Belgique . .	3.6	10.9	14.5	3.5	10.7	14.2	3.9	10.8	14.7	3.3
Dánia — Danemark . . .	2.4	2.5	4.9	1.6	1.8	3.4	2.7	1.6	4.3	2.0
Esztország — Estonie . .	0.2	0.3	0.5	0.1	0.2	0.3	0.2	0.3	0.5	0.2
Finnország — Finlande . .	0.2	1.3	1.5	0.2	1.2	1.4	0.3	1.3	1.6	0.2
Franciaország — France	75.0	14.5	89.5	76.5	11.6	88.1	89.9	6.1	96.0	67.7
Nagybritannia és Írország — Grande-Bret. et Irl.	16.5	65.0	81.5	14.7	61.7	76.4	14.6	56.8	71.4	14.0
Görögország — Grèce . .	2.4	5.0	7.4	2.1	5.5	7.6	3.0	4.5	7.5	3.0
Olaszország — Italie . .	61.2	19.1	80.3	46.3	24.2	70.5	65.5	18.5	84.0	60.1
Lettország — Lettonie . .	0.4	0.5	0.9	0.4	0.5	0.9	0.6	0.4	1.0	0.5
Norvégia — Norvège . . .	0.2	1.6	1.8	0.1	1.5	1.6	0.1	1.8	1.9	0.2
Hollandia — Pays-Bas . .	1.7	7.2	8.9	1.3	7.2	8.5	1.6	7.3	8.9	1.3
Lengyelország — Pologne	13.5	0.7	14.2	8.8	4.4	13.2	15.8	-(1.2)	14.6	13.7
Svédország — Suède . . .	3.0	3.3	6.3	1.9	2.9	4.8	3.8	1.7	5.5	3.3
Svájc — Suisse	1.5	4.7	6.2	1.3	3.8	5.1	1.4	4.3	5.7	1.5
Cseh-Szlovákia — Tcheco- Slovaquie	9.9	5.5	15.4	8.8	5.6	14.4	10.7	5.6	16.3	9.7
Japán — Japon	6.8	7.9	14.7	6.9	3.4	10.3	8.0	6.3	14.3	7.7
Egyiptom — Egypte . . .	11.1	2.2	13.3	9.3	2.5	11.8	9.9	3.3	13.2	10.1
Összesen — Total	241.0	164.9	405.9	210.4	174.5	384.9	267.1	148.8	415.9	231.7
Egyéb államok — Autres pays	—	56.6	—	—	35.7	—	—	35.1	—	—

¹⁾ L. Bull. de Stat. Agr. et Comm. Búza alatt e cikkben mindenütt a búza és a búzaliszt búzára átszámított mennyisége együtt értendő.

¹⁾ Voir Bulletin de Stat. Agr. et Comm. Dans cet article, il faut entendre par froment celui-ci et la farine de froment calculée en froment.

A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet becslése szerint az a búzamennyiség, amelyet a fő exportáló országok az 1926. évi augusztus 1-étől az 1927. évi július hó 31-éig terjedő időszak alatt a behozatalra szoruló államok rendelkezésére bocsáthatnak, 155 millió métermázsát tesz ki. A fő exportállamok részletes adatait I. sz. táblázatunk tünteti fel. Kivihető lesz továbbá az északi félgömb felesleggel rendelkező államaiból még mintegy 20 millió métermázsá. Argentínából és Ausztráliából pedig, amely országokban a terméskilátások kedvezőek, 65 millió métermázsá búza.

Végeredményben tehát az egész kivihető felesleg 240 millió métermázsára tehető.

Ezzel szemben a behozatalra szoruló ál-

lamok (I. II. tábl.) várható behozatali szükséglete 205—210 millió métermázsá lesz, vagyis az új aratásig rendelkezésre álló búzakészletek a világszükségletet fedezni fogják. Feltehető u. i., hogy az idei gyenge termés (231·7 millió q) miatt az importáló államok bevitelüket redukálni fogják s látszólagos fogyasztásuk (termés + bevitel) 10—15 millió q-val a múlt gazdasági év szintje (415·9 millió q) alatt marad. A múlt évi látszólagos fogyasztást véve mértékül, a II. sz. táblázatban felsorolt államok beviteli szükséglete $415·9 - 231·7 = 184·2$ millió q volna, de az említett okból csak 170—175 millió q bevitele várható, amihez a kevésbé jelentős importállamok 35 millió q körül mozgó bevitele járul.

Néhány termény nemzetközi termésadatai.

Rendement de quelques produits (données internationales).

A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet a „Bulletin de Statistique Agricole” novemberi számában a burgonya, cukorrépa és bogyóolaj világtermésére vonatkozó adatokat közli. E termények termésmennyiségének adatai az országok zömére nézve ismeretesek, úgyhogy belőlük a várható egész világtermésre már megközelítő pontossággal következtethetünk.

Burgonya. — Pomme de terre.

Az össztermelés adatai — millió q-ban — a burgonyára vonatkozólag a következők:

Ország	1909—13 á t l	1920—24 á t l	1925 a g	1926
Európa (18 orsz.) . .	940·0	844·4	1.000·9	807·5
Kanada és Egy.-Áll. .	118·6	140·5	107·9	117·9
Összesen .	1.058·6	984·9	1.108·8	925·4

A fenti adatok, illetve becslések az északi félgömb egész termésének 85%-át ölelik fel, figyelmen kívül hagyva Oroszország adatait. Megállapíthatjuk, hogy a világtermés gyenge, 16·5%-kal rosszabb, mint az előző évben, sőt sem a háború előtti, sem a háború utáni évek átlagát nem éri el. A termés különösen Európában nem kielégítő, ahol a burgonya a nagy esőzéseket és a hosszantartó szárazságot egyaránt megszenvedte.

Cukorrépa. — Betterave à sucre.

Ismeretesek a világtermelés $\frac{2}{3}$ részét jelentő adatok melyek — millió q-ban — a következők:

Ország	1909—13 á t l	1920—24 á t l	1925 a g	1926
Európa (15 orsz.) . .	315·2	248·7	335·5	290·4
Kanada és az Egy.-Áll. .	45·5	67·1	71·5	69·5
Összesen .	360·7	315·8	407·0	359·9

A cukorrépatermés, bár jóval gyengébb, mint az előző évben, nem mondható rossznak, mert kb. egyenlő szintén mozog a háborúelőtti évek átlagával s a háború utáni évek átlagát meghaladja.

Bogyóolaj. — Huile d'olive.

A világrészek olajbogyó-olaj termése a következőkép alakult (millió q-ban):

Világrész	1920—24 á t l	1925 a g	1926
Európa . .	4.323·9	4.304·2	3.610·1
Ázsia . .	174·0	97·4	140·0
Afrika . .	621·8	690·1	555·0
Összesen .	5.119·7	5.091·7	4.305·1

Eme adatok szerint az olajbogyó-olajtermés kedvezőtlen, a termésmennyiség csak mintegy 84%-át teszi az előző év termésének, amely átlagos volt. Igen gyenge a termés Spanyolországban, Portugáliában, Algirban és Franciaországban, kedvező Görögországban és Tuniszban.

Iparstatisztikánk 1925. évi eredményei.

Les résultats de la statistique industrielle de la Hongrie pour 1925.

Résumé. Depuis 1921, on recueille annuellement, en Hongrie, les données de l'exploitation et de la production manufacturières. Les principaux résultats de 1925 ont été publiés récemment. En comparant les chiffres, on a une vue d'ensemble de la situation de la grande industrie après la guerre.

Entre 1921 et 1925, le nombre des fabriques de Hongrie a augmenté de 52·5%; celui des ouvriers de 32·8%; la valeur de la production manufacturière, calculée en couronne-or, de 101·1%. L'effectif des ouvriers a dépassé 200.000 en 1925; il n'était que de 7·6% inférieur au nombre des ouvriers occupés, dans la dernière année de paix, par les fabriques situées sur le territoire actuel du pays. Toutefois, en 1925, il n'y avait, en moyenne, que 66 ouvriers par fabrique, contre 105 en 1913.

La valeur de la production manufacturière a été de 1.698 millions de couronnes-or en 1925, de 3·5% supérieure à celle de 1913. Cependant, la couronne-or n'est pas propre à la comparaison de la valeur de la production, le cours en ayant changé après la guerre. En calculant en couronnes d'avant-guerre la valeur de la production des fabriques, celle-là ne montre pas d'augmentation pour 1921—1925, et le résultat de 1925 est de 15·1% inférieur à la valeur de la production de 1913.

D'ailleurs, malgré la crise économique, la situation de la grande industrie hongroise a été satisfaisante en 1925. Le nombre des nouvelles fabriques montait à près de 400, (la plupart n'étaient pas tout à fait nouvellement fondées, l'exploitation avait été transformée seulement); 105 fabriques ont cessé le travail. Pour cause d'économie, on a réduit, presque partout, l'exploitation, par suite de quoi l'effectif d'ouvriers n'a augmenté que de 4·4% par rapport à l'année précédente. Mais l'intensité de la production n'a pas diminué, ce qui apparaît de l'accroissement de la valeur de la production, ainsi que du nombre des journées de travail (en 1925, celui-ci a été, en moyenne, 263 par fabrique, contre 257 en 1924).

En général, les salaires se sont élevés de 34·1% en 1925. Cependant — d'après l'indice du coût de la vie — l'augmentation a été seulement de 12·9%; le salaire réel à la journée était ainsi 2 cour.-or 82 fillers par ouvrier.

Az 1925. évi gyáripari termelési statisztika főbb eredményeinek közzétételével ötödik évfolyama jelent meg a gyári jellegű iparvállalatokról évenként gyűjtött üzemi és termelési statisztikai adatoknak. Az 1921. évben megindult adatgyűjtés ötévi eredményei érdekes képét adják annak a nagy küzdelemnek, mellyel gyáriparunk az ország gazdasági újjáépítésének első s talán legnehezebb éveiben a maga részét kivette, de egyben beszámolnak azoknak a feladatoknak részbeni megoldásáról is, amelyeket az iparstatisztikai adatgyűjtés maga elé tűzött.

Az 1925. évi eredmények közzététele s az összehasonlító adatok nemcsak azt mutatják, hogy az iparstatisztika kiépítése körül öt évvel ezelőtt megindult munkák fennakadás nélkül folytak s az egyes évfolyamokról szóló adatközlések, a nem csökkenő nehézségek és akadályok ellenére is egyre rövidebb időközökben kerültek nyilvánosságra, az adatközlések bővülése, különösen az 1925. évről közzétett részletesebb adatok tanúságot tesznek amellet, hogy a gazdasági életünk egyik legfontosabb ágának, a gyáriparnak termelési és üzemi viszonyait megvilágító rendszeres statisztikai adatgyűjtésre hivatalos statisztikánk súlyt helyez. Különös jelentőséget ad ennek a népszövetség állásfoglalása a folyó évi októberi ülészakán, melynek következtéseként az iparstatisztika fontosságára minden állam figyelmeztető felhívást kapott, mert megállapítást nyert, hogy az államok legtöbbje főleg az ipari termelési statisztikát elhanyagolja.

Az 1925. évi gyáripari termelési statisztika főbb eredményeit összehasonlítva az elmúlt utolsó évek adataival s a magyar gyáripar helyzetét a legutolsó békeévben, 1913-ban feltüntető adatokkal, határozott fokozatos gyógyulását kell megállapítanunk azoknak a sebeknek, amelyeket gyáriparunk a forradalmak, a román károk okozta pusztulás s a gazdasági összeomlásból származó erővesztés folytán szenvedett.

A gazdasági újraéledés tünetei Magyarországon már 1921-ben mutatkoztak. A termelő munka újrafelvétele 1922-ben erősebb lendületet vett s már biztos ígéretet nyújtott az iránt, hogy a megmaradt Magyarország gaz-

dasági törekvései megtermik gyümölcseiket s az országnak a háború előtti virágzó ipara a környező államok gazdasági nyomása és az egyre súlyosabbá váló általános európai termelési válság közepette sem fog elsorvadni. Az 1923. és 1924. években a magyar gyáripár megfeszített munkásságával szép eredményeket ért el, a gyáripár termelési értéke 57·0%-kal emelkedett, a gazdasági válságok azonban egymást követték, újabb és újabb küzdelmek elé állítva a magyar gyáripárt is. Ezekben az években ugyanis a korona érték hullámzása, majd az egyre gyorsabb ütemű infláció a gazdasági élet csaknem minden megnyilvánulásában elzárta az életlehetőségeket. A külföldi hitel segítségével megindult szanálás az 1924. év közepén stabilizálta a magyar koronát s rövidesen egyensúlyba hozta az államháztartást is. Mindez azonban az állami és magángazdaság súlyos megterhelésével volt csak lehetséges, a közterhek oly nagyarányú fokozásával, amely az egész gazdasági életet a legnagyobb megpróbáltatások elé állította.

Az 1924. év második felében a gyárak üzemmenetében is erősen meglátszik a takarékoság. A gyárakban dolgozó tisztviselők minél jobb kihasználása végett minden gyári üzem revízió alá vette az alkalmazottait s a nélkülözhetőket elbocsátotta. Ezzel egyidejűleg csökkent a gyári munkaslétszám is, melyet rövidesen üzemredukció követett, eleinte a

napi munkaidő egy-két órával való leszállítása, majd a heti munkanapok számának redukciója. Még e takarékoság mellett is súlyos erőfeszítésekre volt szükség, hogy a gyáripár a termeléshez szükséges tőkét előteremtse. E küzdelemben a kevésbé tőkeerős vállalatok közül számosan — köztük több régi, jóhangzású cég is — kénytelenek voltak teljesen beszüntetni az üzemet.

I. Ipari csődök és kényszeregyességek.

Faillites et concordats judiciaires dans l'industrie.

É v n e g y e d T r i m e s t r e	1 9 2 4			1 9 2 5			Az összes csődök és kényszer- egységek %-ában - En % de l'ensemble des faillites et des concord. jud.
	Ipari		Együtt — Total	Ipari		Együtt — Total	
	csődök — Faillites	kényszeregyességek Concord. judic.		csődök — Faillites	kényszeregyességek Concord. judic.		
industr.			industr.				
I. Január—már- cius — Janv.— mars.	2	1	3	6	75	81	14·8
II. Április—június Avril—juin . . .	1	1	2	20	117	137	16·4
III. Július—szept. Juil.—sept. . . .	4	6	10	18	89	107	20·9
IV. Október—dec. Octobre—déc. . .	3	20	23	17	108	125	21·8
Együtt — Total	10	28	38	61	389	450	18·2

II. A gyári jellegű ipartelepek számának alakulása 1921—1925. években iparcsoportok szerint.

Nombre des établissements de caractère manufacturier en 1921—1925, suivant les groupes industriels.

I p a r i f ő c s o p o r t G r o u p e s i n d u s t r i e l s	Az ipartelepek száma ¹⁾ Nombre des établissements industriels ¹⁾				
	1921	1922	1923	1924	1925
I. Vas- és fémipar — <i>Fer et métaux</i>	203	210	231	252	264
II. Gépgyártás stb. — <i>Construction mécanique, etc.</i>	138	145	165	175	181
II. 22. Közhasználatú villamos áramfejlesztőtelepek — <i>Production d'énergie électr. à usage publ.</i>	107	117	125	131	159
III. Kő-, föld-, agyag-, aszbeszt- és üvegipar — <i>Céramique, industries de la pierre, de l'asbeste, du verre</i>	327	388	371	402	478
IV. Fa- és csontipar — <i>Bois et os</i>	208	257	277	301	339
V. Bőr-, sörté-, szőr-, toll-, viaszosvászón- és ruggyantaipar — <i>Cuir, poil, plumes, toile cirée, caoutchouc</i>	66	73	84	86	81
VI. Fonó- és szövőipar — <i>Industr. textile</i>	106	127	171	188	228
VII. Ruházati ipar — <i>Vêtement</i>	75	90	98	100	98
VIII. Papirosipar — <i>Papeterie</i>	48	51	56	55	56
IX. Élelmezési és élvezeti cikkek gyártása — <i>Alimentation et boissons</i>	481	658	863	772	854
X. Vegyészeti ipar — <i>Industr. chimique</i>	140	166	196	196	202
XII. Sokszorosító- és műipar — <i>Imprimeries, lithogr., fotogr.</i>	96	96	92	97	103
Összesen — Total	1995	2378	2729	2755	3043

¹⁾ Az 1921. és 1922. évi adatok végleges, az 1923—1925. évi adatok ideiglenes eredmények.

²⁾ Les données de 1921 et de 1922 sont définitives; celles de 1923—1925, provisoires.

III. Ipartelepek és üzemnapok száma :

Nombre des établissements industr. et des journées d'exploitation.

I p a r i f ő c s o p o r t G r o u p e s d' i n d u s t r i e s	A gyárak száma Nombre des fabriques	Az üzemnapok száma Nombre des journées d'ex- ploitation	Egy-egy gyárra esett átlag üzemnap Proportion mo- yenne pour l'fab- rique des jour- nées d'exploit.
I. Vas- és fémipar — <i>Fer et métaux</i>	264	75.678	287
II. Gépgyártás stb. — <i>Construction mécanique, etc.</i>	181	52.990	293
II. 22. Közhasználatú villamos áramfejlesztőtelepek — <i>Pro- duction d'énergie électr. à usage publ.</i>	159	54.797	345
III. Kő-, föld-, agyag-, aszbest- és üvegipar — <i>Céramique, industries de la pierre, de l'asbeste, du verre</i>	478	107.746	225
IV. Fa- és csontipar — <i>Bois et os</i>	339	88.705	262
V. Bőr-, sörte-, szőr-, toll-, viaszosvászón- és ruggyantaipar <i>Cuir, poil, plumes, toile cirée, caoutchouc</i>	81	23.443	289
VI. Fonó- és szövőipar — <i>Industr. textile</i>	228	62.052	272
VII. Ruházati ipar — <i>Vêtement</i>	98	26.917	275
VIII. Papirosipar — <i>Papeterie</i>	56	16.283	291
IX. Élelmezési és élvezeti cikkek gyártása — <i>Alimentation et boissons</i>	854	209.731	246
X. Vegyészeti ipar — <i>Industr. chimique</i>	202	51.845	257
XI. Sokszorosító- és műipar — <i>Imprimeries, lithogr., fotogr.</i>	103	30.735	298
Összesen 1925-ben — <i>Total en 1925</i>	3.043	800.922	263
" 1924-ben — " " 1924	2.755	707.104	257
" 1923-ban — " " 1923	2.729	682.464	224

Az 1925. évben tovább tartott az ipari termelési válság, melyet a fogyasztás egyre fokozódó csökkenése még súlyosabbá tett. A gyáripari vállalatok fizetési nehézséggel küzdöttek s megindult a csődök és csődön-
kivüli kényszeregyességek folyamata.

Az összes nagy és kisipari vállalatok között előfordult csődök és kényszeregyességek számának növekedését 1924-ben és 1925-ben negyedévenként az I. sz. táblázat mutatja.

Az 1925. évben tehát az összes csődök és kényszeregyességek csaknem minden ötö-
dike iparvállalatra esett s a csődök száma hatszor, a kényszeregyességeké több mint tízszer felülmulta az előző évi állapotot fel-
tüntető adatokat. A kényszeregyességek szá-
mának nagyobb aránya s erősebb növeke-
dése nemcsak a fizetési nehézségekkel küzdő
iparvállalatokba fektetett bizalom jele, hanem
a gazdasági válságok enyhülését váró bizako-
dásnak, a jobb jövőbe vetett hitnek megnyi-
latkozása is.

Gyáralakulások és üzemnapok.

A szanálás sikeres előhaladásának követ-
kezéseként 1925-ben már több tekintet-
ben enyhülés is mutatkozott. Az adóteher
némi csökkenése, a forgalmi adó 2%-ra való
leszállítása, a hitelek kamatlábának lassú és
fokozatos esése, a vasúti és postadíjzabások
részleges mérséklése, de legfőképen az állami

beruházások az ipari termelési válság enyhü-
lését eredményezték. A gyárak üzemmeneté-
ben a takarékosagszabta keretek között álta-
lában véve alig hozott ez az enyhülés válto-
zást, a meglevő gyárak munkáslétszáma pél-
dául alig emelkedett. A javulást inkább az
új gyáralakulások, illetve gyárra történő üzemi
kibővitések mutatják; még inkább amellet
szól azonban a termelés intenzitásának a fo-
kozása. Az 1925. évben ugyanis a gyári jel-
legű ipartelepek száma 3.043-ra növekedett,
ami az előző év végén nyilvántartott 2.755
gyári üzemmel szemben 288 új gyárat jelent
s ha figyelembe vesszük, hogy az 1925. év
folyamán 105 gyári vállalat beszüntette az
üzemét, a gyáralakulások száma 1925-ben
megközelítette a 400-at. Természetesen ez nem
mind új alakulás, a gyáripari statisztikába
az 1925. év folyamán felvett új ipartelepek
nagyobb része más meglevő vállalat üzemki-
bővítése folytán alakult gyárrá.

A gyári jellegű ipartelepek számát ipar
főcsoportok szerint részletezve az 1921—1925.
években a II. sz. tábla mutatja.

A felsorolt gyári jellegű ipartelepek kö-
zött nem szerepelnek azok, amelyek üzeme
szünetelt. Az 1925. évben 178 szünetelő gyári
üzemről számolnak be a statisztikai adatok,
míg 1924-ben 134 ipartelepen szünetelt a
munka. A gyári vállalatok száma tehát az
üzemen kívül álló gyárakkal együtt 1925-ben

332-vel volt több, mint 1924-ben. A dolgozó gyárak számának 10·5%-os emelkedése az 1925. évben oly fejlődést mutat, amely a gazdasági válság nyomasztó terhét kidomborító adatok mellett is — milyenek az üzemüket beszüntető gyárak számának 32·8%-os emelkedése, az

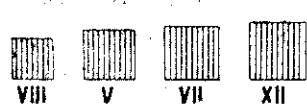
ipari csődök és kényszeregyességek számának pedig csaknem a tízenkétszeresre való megnövekedése — csak kedvező jelenségnek tekinthető.

A gyáripari termelés intenzitásának emelkedését elsősorban az üzemnapok számának növekedése és a gyári munkások által telje-

IPARTELEPEK ÉS ÜZEMNAPOK SZÁMA.

Nombre des établissements industriels et des journées d'exploitation.

1mm² = 2 TELEP
2 ÉTABLISSEMENTS

I. Vas- és fémipar
IIa. Gépgyártás
IIb. Áramlejl. telepek
III. Kőipar
IV. Fa- és csontipar
V. Bőripár

VI. Textilipar
VII. Ruházati ipar
VIII. Papirosipar
IX. Élelmezési ipar
X. Vegyészeti ipar
XII. Sokszorosítóipar

I. Fer et métaux
IIa. Construction mécanique
IIb. Prod. d'énerg. électr.
III. Industrie de la pierre
IV. Ind. du bois et de l'os
V. Ind. du cuir

VI. Textile
VII. Vêtement
VIII. Papeterie
IX. Alimentation
X. Ind. chimique
XII. Imprim., lithogr., fotogr.

1mm² = 600 ÜZEMNAP
600 JOURS D'EXPLOITATION

I. Vas- és fémipar
IIa. Gépgyártás
IIb. Áramfejlesztő telepek
III. Kőipar
IV. Fa- és csontipar
V. Bőripár

VI. Textilipar
VII. Ruházati ipar
VIII. Papirosipar
IX. Élelmezési ipar
X. Vegyészeti ipar
XII. Sokszorosítóipar

I. Fer et métaux
IIa. Construction mécanique
IIb. Prod. d'énerg. électr.
III. Industrie de la pierre
IV. Ind. du bois et de l'os
V. Ind. du cuir

VI. Textile
VII. Vêtement
VIII. Papeterie
IX. Alimentation
X. Industrie chimique
XII. Imprim., lithogr., fotogr.

sített összes munkanapok számának alakulása mutatja. A gyári üzemek számának szaporodása folytán az üzemnapok száma 1925-ben meghaladta a 800 ezer munkanapot, tehát közel 100 ezer munkanappal felülmulta az előző évi teljesítményt. De a gyárak átlagos teljesítménye is jobb volt az előző évinél, ugyanis 1925-ben egy-egy gyár átlag 263 napon át dolgozott, míg 1924-ben csak 257 volt az átlagos évi üzemnapok száma.

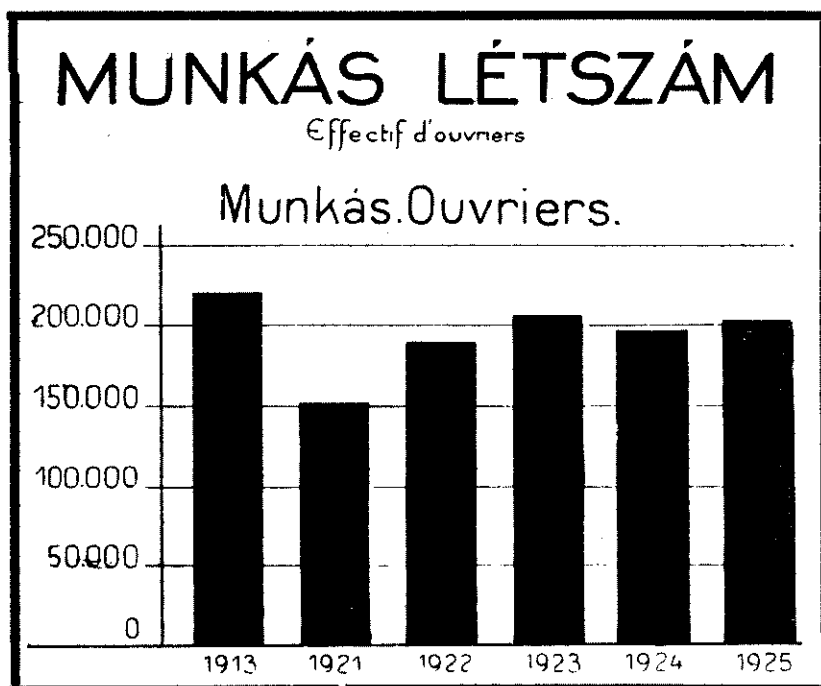
A gyári jellegű ipartelepek számának s a gyárak által teljesített üzemnapoknak iparcsoportok szerinti megoszlását a fenti grafikon és a III. sz. tábla szemlélteti.

A gyárak munkáslétszáma.

A gyáriparban alkalmazott munkáslétszám a 288 új gyáralakulás mellett is mindössze 8 és fél ezerrel multa felül az 1924. évi létszámot az október hó elseji állapot szerint. Egy-egy gyárra tehát 1925-ben átlag csak 66 munkás esett, míg 1924-ben több mint 70 munkás volt gyárankint számítható. A gyári munkások által teljesített összes munkanapok száma meghaladta az 54·3 milliót, melyből

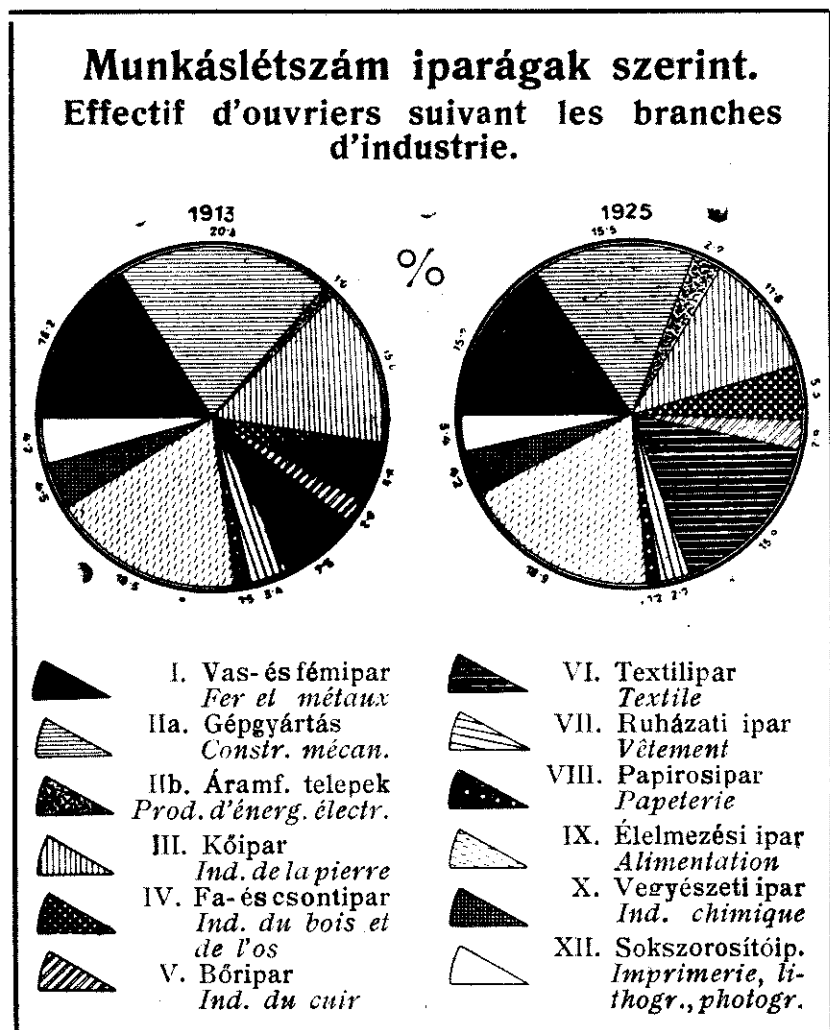
átlag közel 18 ezer munkanap jut minden gyárra. Az átlagos munkáslétszám csökkenése folytatódását jelenti a szanálással megindult létszámcsökkentésnek, mely az üzemi idő további leszállításával együtt az üzemredukcióra való törekvés erősödését mutatja. Az üzemnapok számának szaporodása nem áll ellentétben az üzemredukció növekedésével, mert az üzemi idő csökkentése leginkább a napi munkaórák számának leszállításával történt. Ami nemcsak a munkanélküliség enyhítése szempontjából volt kívánatos, de módot nyújtott arra, hogy a gyárak begyakorlott régi munkástörzse a jobb gazdasági konjunktúra elkövetkezéséig munkahelyén maradhasson. A létszámcsökkentés tehát legfőképpen a napszamosok és női segédmunkások elbocsátásával nyert megoldást, amit igazolhat a női munkástörzs jóval csekélyebb, mindössze 3·7%-os szaporodása, a férfimunkások számának 4·8%-os növekedésével szemben.

A gyárak munkáslétszámának alakulását az 1921—1925. években összehasonlítva az utolsó békeévben, 1913-ban a mai országterületen üzemben volt gyárak munkáslét-

számával s a munkáslétszámnak iparcsoportok szerint való megoszlását rajzaink is szemléltetően mutatják.

A takarékoság követelte üzemredukció mellett állandó volt a törekvés a gyáripari termelés intenzívebbé tételére, mely nem maradt eredmény nélkül. A munkások és munkagépek jobb kihasználása, a jobb fűtőértékű szénrel való tüzelés elterjedése, az üzemnapok fokozásával a termelés folyamatosságának biztosítása tették lehetővé elsősorban, hogy a gyáripari termelés 1925-ben is további jelentős javulást ért el, holott a munkabéreken, nyersanyagárakon kívül csaknem az összes többi termelési és üzemi költség lényegesen emelkedett.

Munkabérek.

Az 1925. évben kifizetett összes tisztviselői fizetések mintegy 65 millió aranykoronát, a munkabérek 217 millió aranykoronát, tehát összesen 282 millió aranykoronát tettek, amely az előző évi összeggel szemben 36.9%-os emelkedést mutat. A munkások átlagos évi keresménye 1925-ben 1.112 aranykorona volt, tehát 34.1%-kal több az 1924. évi 829 aranykoronás átlagos évi keresményénél. A munkabérek javulását az 1923—25. évek alatt ipari főcsoportonként összehasonlítva a munkabéreknek békebeli vásárlóerejű koronára átszámított alakulását a IV. sz. táblázat mutatja.

Általában véve tehát egy-egy munkásnak egy napra aranykoronában 1 korona 09 fillér jutott 1923-ban, 2 korona 26 fillér 1924-ben s 3 korona 05 fillér 1925-ben. Az aranykorona vásárlóerejét is figyelembe véve ez az összeg 1923-ban 2 korona 04 fillért tett, tehát csaknem megduplázódott, 1924-ben 2 korona 49 fillérre emelkedett s így már csak 10.2%-kal volt több, 1925-ben pedig a megélhetés további drágulása miatt 7.5%-kal 2 korona 82 fillérre csökkent. A gyárakban alkalmazott munkások átlagos évi keresménye tehát 1925-ben általában véve 12.9%-kal volt több, mint az előző évben. Legjobb volt az arány a sokszorosító- és műiparban: 37.9% s a közhasznú áramfejlesztőtelepeken: 29.7%, amely iparágakban egy-egy munkás évi keresménye 1925-ben átlag 1.973 aranykoronát, illetve 1.642 aranykoronát tett, tehát az átlagos munkáskeresményénél 77.4%, illetve 47.7%-kal jobb volt, viszont azonban ebben a két főcsoportban volt a legtöbb a munkások által átlag teljesített munkanapok száma is s így a legintenzívebb a munka.

Az investált lóerő és a szénfogyasztás.

A gyárak termelőképességét elsősorban az erőgépek lóerőszáma mutatja. Az erőgépek kihasználásának mértékét pedig leginkább megvilágíthatja a tüzelőanyagfogyasztás, illetőleg a tüzelőanyagként felhasznált szénmennyiség, mint a legfőbb energiaforrás. A gyári üzemek rendelkezésére állott összes motorikus erő 1925-ben csaknem elérte az egymillió lóerőt, de ebben bentfoglaltatnak a villamosmotorok lóerői, épúgy mint a villamosmotorokat hajtó erőgépek lóerőszáma. A tüzelésre felhasznált szén mennyisége meghaladta a 33 millió métermázsát, az 1924. évi szénfogyasztásnál azonban 7.2%-kal kevesebb volt.

Egy-egy gyárra átlag jutott lóerőszámot s a gyárankinti szénfogyasztást iparcsoportok szerint az V. sz. tábla mutatja.

IV. A munkabér iparcsoportonként.
Salaires suivant les groupes industriels.

Az ipari főcsoport száma és megnevezése Numéro et désignation des prin- cipaux groupes d'industrie	Egy-egy munkás átlagos évi keresménye Salaire annuel moyen pour un ouvrier						Az emelkedés (+) vagy csökkenés (—) %-ban Accroissement (+) ou décroissement (—) en %, rapportés	
	1923		1924		1925		az 1924. évi ar.-kor.-hoz à la cour.- or de 1924	a békebeli vásárlóerejű koronához à la cour. d'avant- guerre
	aranykor.-ban en couronnes-or	békebeli vá- sárlóerejű ko- ronában — en cour. d'avant- guerre	aranykor.-ban en couronnes-or	békebeli vá- sárlóerejű ko- ronában — en cour. d'avant- guerre	aranykor.-ban en couronnes-or	békebeli vá- sárlóerejű ko- ronába — en cour. d'avant- guerre		
viszonyítva								
I. Vas- és fémipar — Industrie sidé- rurgique et métallurgique.	440	821	1.026	1.139	1.193	1.105	16.3	— 3.0
II. Gépgyártás stb. — Fabrication de machines	506	944	980	1.088	1.242	1.150	26.7	5.7
II. 22. Közhasználatú villamos áram- fejlesztőtelepek — Usines élec- triques fournissant du courant à usage publ.	518	966	1.056	1.172	1.642	1.520	55.5	29.7
III. Kő-, agyag-, aszbeszt- és üveg- ipar — Industries de la pierre, de la poterie, de l'asbeste, verreries .	337	629	760	844	911	844	19.9	0.0
IV. Fa- és csontipar — Industries du bois et des os	377	703	783	869	971	899	24.0	3.5
V. Bőr-, sörte-, szőr-, toll-, viaszos- vászon- és ruggyantaipar — In- dustries du cuir, du poil, des plu- mes, de la toile cirée et du caout- chouc	427	797	773	858	1.115	1.032	44.2	20.3
VI. Fonó- és szövőipar — Ind. textile	280	522	596	661	865	801	45.1	21.2
VII. Ruházati ipar — Industrie du vêtement	467	871	955	1.060	1.365	1.263	42.9	19.2
VIII. Papirosipar — Industrie du papier	301	562	662	735	1.124	1.041	69.8	41.6
IX. Élelmezési és élvezeti cikkek gyártása — Alimentation et boissons	314	586	668	741	1.017	942	52.2	27.1
X. Vegyészeti ipar — Industrie chi- mique	419	782	868	963	1.154	1.069	32.9	11.0
XII. Sokszorosító- és műipar — Im- primeries, lithographies, etc. . . .	577	1.077	1.194	1.325	1.973	1.827	65.2	37.9
Összesen — Total	398	743	829	912	1.112	1.030	34.1	12.9

A nagyobb fűtőértékű külföldi szén behozatalának jelentékeny emelkedése — 1924-ben 11.3 millió métermázsa, 1925-ben pedig már 11.9 millió métermázsa volt a szénimport — a gyárak szénfogyasztásának 7.2%-os csökkenésével szemben a széntüzeléssel felhasznált energia fokozása mellett szól, mert a külföldi szén fűtőértéke átlag 40—50%-al nagyobb a hazai másodrendű szén kalóriaértékénél. A külföldi szénfogyasztás emelkedése 1925-ben ugyanis legfőképpen a gyenge fűtőértékű borsodi szénbányák üzembeszüntetésével kapcsolatosan történt, a felhasznált szén kalóriaértéke tehát kétségtávol jelentékenyen nagyobb arányban növekedett, mint amennyivel csökkent a tüzelésre felhasznált szén mennyiség.

A legnagyobb szénfogyasztó ipartelemek — a közhasznú áramfejlesztőtelepeket nem számítva, mert azoknál a szén nyersanyag-

nak tekinthető — a vasiparban találhatók, hol csaknem háromszorosát tüzelték fel a gyárak a gyáripárban átlag felhasznált szénmennyiségnek. Második helyen a kőipar áll, a tégláégetéssel kapcsolatos szénfogyasztás miatt, harmadik helyen az élelmezési ipar, negyediken meglepően magas szénfogyasztási arányszámmal a fonó- és szövőipar következik, mely az újjáépülő Magyarország gyáriparának legszembeszökőbb fejlődést mutató ága. Csak az ötödik helyen találjuk szénfogyasztásban a gépgyártást, a gyárankint eltüzelte mennyiség azonban itt is csaknem eléri a 8 ezer métermázst. A legkisebb szénfogyasztó ipartelemek a faiparban és a sokszorosítóiparban fordulnak elő, az előbbiben ugyanis a tüzelőanyagot nagyrészt a fahulladékok adják, az utóbbiban pedig az üzemet idegen telepről szerzett villamosáram látja el energiával.

V. A gyárak összes erőgépeinek átlagos lóerőszáma és az átlagos szénfogyasztás 1925-ben iparcsoportonként.

Nombre moyen des chevaux-vapeur des machines des fabriques et consommation moyenne de charbon en 1925 suivant les groupes industriels.

I p a r i f ő c s o p o r t G r o u p e s i n d u s t r.	Egy-egy gyárra esett — Proportion pour 1 fabrique		
	lóerő — des HP		szénfogyasztás métermázsában de la consumma- tion de charbon, q
	s a j á t	i d e g e n	
	energiaforrással propres	développés ailleurs	
I. Vas- és fémipar — <i>Fer et métaux</i>	694·1	156·6	28.073·2
II. Gépgyártás stb. — <i>Construction mécanique, etc.</i> .	318·3	154·0	7.817·6
II. 22. Közhasználatú villamos áramfejlesztőtelepek — <i>Production d'énergie électr. à usage publ.</i>	2.075·0	0 2	50.414·4
III. Kő-, föld-, agyag-, aszbeszt- és üvegipar — <i>Cérami- que, industries de la pierre, de l'asbeste, du verre</i>	73·4	40·4	10.430·1
IV. Fa- és csontipar — <i>Bois et os</i>	45·9	9·5	352·8
V. Bőr-, sörte-, szőr-, toll-, viaszosvászon- és ruggyan- taipar — <i>Cuir, poil, plumes, toile cirée, caoutchouc</i>	169·8	60·4	5.812·4
VI. Fonó- és szövőipar — <i>Industr. textile</i>	170·9	53·7	8.259·0
VII. Ruházati ipar — <i>Vêtement</i>	9·8	11·2	670·6
VIII. Papirosipar — <i>Papeterie</i>	30·7	15·1	1.496·9
IX. Élelmezési és élvezeti cikkek gyártása — <i>Alimen- tation et boissons</i>	187·4	16·7	8.719·3
X. Vegyészeti ipar — <i>Industr. chimique</i>	75·9	53·0	5.932·2
XII. Sokszorosító- és műipar — <i>Imprimeries, lithogr., photogr.</i>	6·2	43·2	321 0
Összesen — <i>Total</i>	280 3	46·1	10.886·8

A gyáripari termelés értéke.

A gyáripari termelés értéke 1925-ben csaknem 1·7 milliárd aranykoronát tett, tehát az utolsó békeévben 1913-ban a mai Magyarország területén üzemben volt gyárak termelését 6·3%-kal már meghaladta. Az 1925. évben gyárilag előállított összes iparcikkek értéke s annak a gyárak számához, a munkásszámszámhoz és a szénfogyasztáshoz viszonyított aránya iparcsoportok szerint a VI. sz. táblázaton látható.

A termelés szempontjából tehát legjelentősebbek az élelmezési ipar, melyre csaknem a fele jutott az összes termelési értéknek, azután a fonó- és szövőipar majd a vas- és fémipar következik, előbbi az összes termelési értéknek egy nyolcadát, utóbbi egy tizedét meghaladó termeléssel. A gyáripar termelési értékét az összes termelés százalékában kifejező arányszámokat 1913., 1921. és 1925. évekről egymás mellé állítva, gyáriparunkban elég jelentős eltolódást állapíthatunk meg.

Gyáriparunk legjelentősebb ága tehát a háború előtt is az élelmezési ipar volt, mely az összes gyáripari termelésünk értékének akkor is közel a felét képviselő iparcikket állított elő. Második helyen 15·4%-os értékkel a vas- és fémipar, harmadik helyen pedig

13·8%-os értékrészesedéssel a gépgyártás állott. Csak jóval ezek mögött következett az összes termelési érték 7·6%-ával a vegyészeti ipar s csak ötödik helyen látjuk az össztermelés 5%-át kitevő értékkel a fonó- és szövőipart. A háború után az ország gazdasági újjáépítésének első munkás esztendejében 1921-ben második helyen még mindig a vasiipart találjuk, sőt a gépgyártás is megtartotta a harmadik helyet, de már jóval alacsonyabb — az össztermelés egy tizedénél is kisebb — részesedési aránnyal. Az 1921. évben is ötödik helyen a vegyészeti ipar után következik fonó- és szövőiparunk teljesítménye, de már jóval nagyobb 5·6%-os aránnyal. Az 1925. évben a második helyen közvetlenül az élelmezési ipar után a fonó és szövőipart találjuk az összes gyáripari termelésnek 12·7%-át kitevő termelési értékkel s csak harmadik helyen következik 10·1%-kal vas- és fémiparunk, s utána 7·8%-kal a gépgyártás és 6·1%-kal a vegyészeti ipar. A többi iparcsoportok közül viszonylagosan nyertek jelentőségben az áramfejlesztőtelepek, melyek termelési értéke a békebeli 1·5%-os arányról a villamosításra való törekvések erősödése folytán 1925-ben 2·7%-ra emelkedett, javult valamelyest a fa- és csontipar is, az elszakított területekről áttelepített iparvállalatok termelésével s a

VI. A gyáripari termelés értéke aranykoronákban az 1925. évben iparcsoportonként.

Valeur de la production manufacturière en 1925, suivant les groupes industriels.

I p a r i f ő c s o p o r t Groupes industriels	A gyári terme- lés értéke ezer aranykor.-ban Valeur de la product. manu- fact. en milliers de couronnés-or	Valeur de production pour		
		Egy-egy gyárra 1 fabrique	Egy-egy munkásra 1 ouvrier	100 q szén- fogyasztásra 100 q de consommation de charbon
		jutott termelési érték ezer aranyk. — milliers de c.-or		
I. Vas- és fémipar — <i>Fer et métaux</i> . . .	171.787	650·7	5·6	2·3
II Gépgyártás stb. — <i>Construction méca- nique, etc.</i>	132.693	733·1	4·2	9·4
II. 22. Közhasználatú villamos áramfejlesztő- telepek — <i>Production d'énergie électr. à usage publ.</i>	45.831	288·2	8·3	0·6
III. Kő-, föld-, agyag-, aszbest- és üvegipar ipar — <i>Céramique, industries de la pierre, de l'asbeste, du verre</i>	62.996	131·8	2·8	1·3
IV. Fa- és csontipar — <i>Bois et os</i>	45.203	133·3	4·4	37·8
V. Bőr-, sörté-, szőr-, toll-, viaszosvászon- és ruggyantaipar — <i>Cuir, poil, plumes, toiles cirées, caoutchouc</i>	57.575	710·8	9·8	12·2
VI. Fonó- és szövőipar — <i>Industr. textile</i> . .	215.584	945·5	6·8	11·4
VII Ruházati ipar — <i>Vêtement</i>	36.630	373·8	6·9	55·8
VIII. Pápirosipar — <i>Papeterie</i>	11.284	201·5	4·9	13·5
IX. Élelmezési és élvezeti cikkek gyártása — <i>Alimentation et boissons</i>	785.246	919·5	22·8	10·5
X. Vegyészeti ipar — <i>Industr. chimique</i> . . .	101.964	504·8	12·1	8·5
XII. Sokszorosító-, és műipar — <i>Imprimeries, lithogr., fotogr.</i>	31.387	304·7	4·7	94·8
Összesen 1925-ben — <i>Total en 1925</i> . . .	1,698.180	558·1	8·7	5·1
„ 1921-ben — „ 1921	844.300	397·5	5·5	3·2
„ 1913-ban — „ 1913	1,641.401	789·1	7·5	3·3

bőrgyártás a vámpolitikai intézkedések folytán, a behozatal korlátozása és a nyersbőr kiviteli tilalom következeként.

Gyáriparunk fejlődését a termelési értéket aranykoronában feltüntető adatok alapján vizsgálva az 1921—1925. évben, tehát öt év alatt 101·2%-os emelkedést látunk. Visszaesés mindössze 1923-ban volt a korona nagy áresése következtében mutatkozó értékelődés folytán, a termelés intenzitása azonban 1923-ban sem volt csökkenő. A korona nagy áringadozása miatt ugyanis 1923-ban legfőképpen azért, mert az iparcikkek ára nem követte nyomon a korona ársuhanását, az aranykoronában kifejezett értékadatok jóval kisebb termelésről számolnak be, mint azt a mennyiségi adatok igazolhatnák.

A gyáripari termelés értékét aranykoronában kifejező adatoknál, ha a termelés alakulását a békebeli állapotokkal akarjuk összehasonlítani, a termelés intenzitásának megmérésére sokkal megfelelőbbek a gyáripari termelés értékét az aranykorona mindenkor vásárlóerejének figyelembevételével, tehát békebeli vásárlóerejű koronában feltüntető adatok. A nagykereskedelmi index szerint átszá-

lítva gyáriparunk összes termelése 1921-ben 1.401·5 millió K, 1922-ben 2.529·0 millió K, 1923-ban 965·1 millió K, 1924-ben 1.102·7 millió K és 1925-ben 1.392·5 millió korona értéket képviselt, a fejlődés tehát az öt év alatt nem ért el oly arányokat, mint azt az aranykoronában kifejezett adatokból láttuk, sőt az 1921. évi termelési értékkel szemben az 1925. évi adatok 0·6%-os visszaesést mutatnak. A termelés értékének békebeli vásárlóerejű koronában történt összehasonlításából jobban elénk tűnik a korona áringadozásának, majd a stabilizálásának hatása a termelési érték alakulására s az ipar helyzetének a szanálással kapcsolatos javulása is inkább megvilágítást nyer.

A gyáripari termelés értékét aranykoronában feltüntető adatok alapján készült grafikon szemlélteti az 1921—1925. évi termelési érték nagy emelkedését s amennyiben az értékadatok alapján a gyáripar alakulására következtetni lehet, a gyáripari termelésnek az 1921—1925. években minden iparcsoportra kiterjedő oly nagymérvű javulását mutatja be, mely az össztermelést 1925-ben a békebeli színvonal fölé emelte.

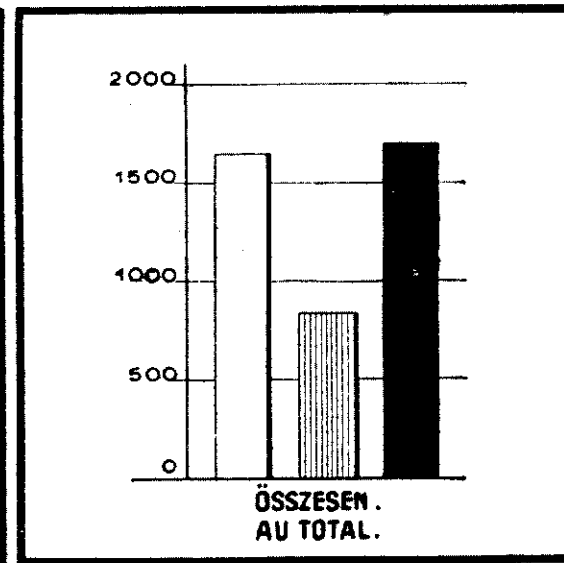
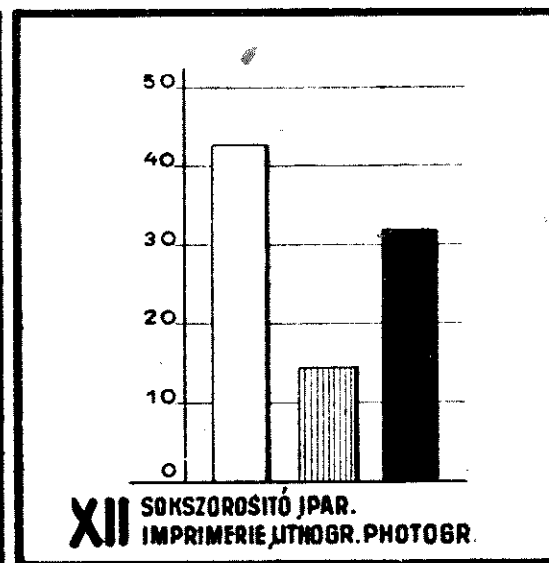
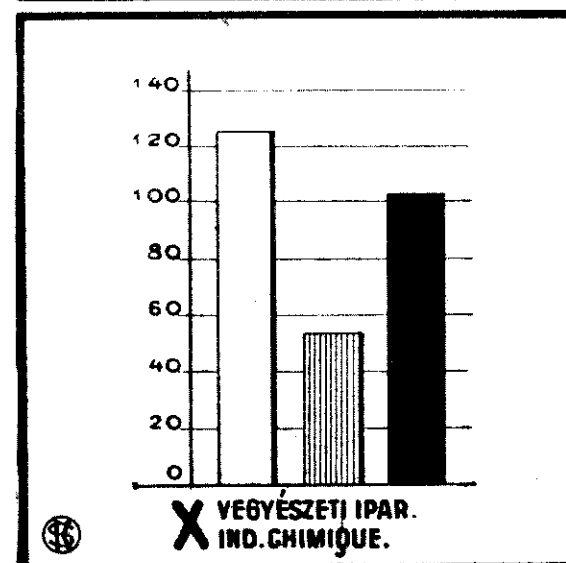
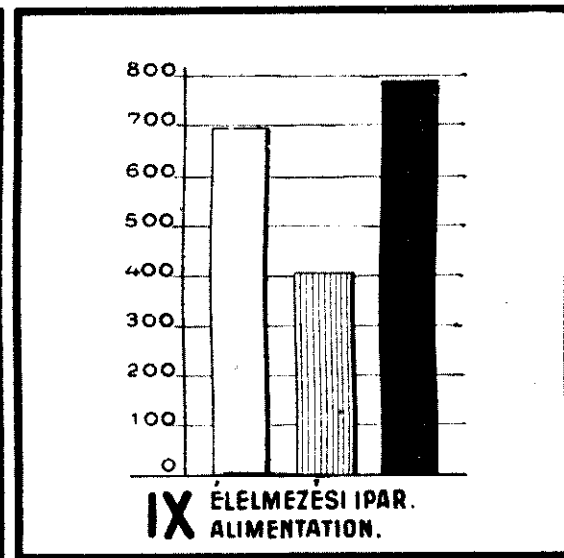
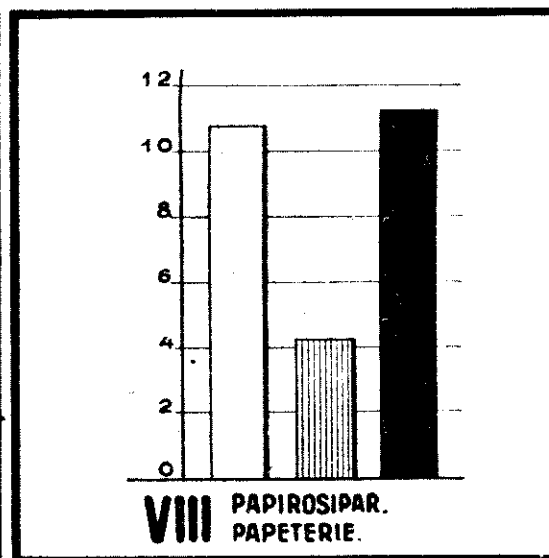
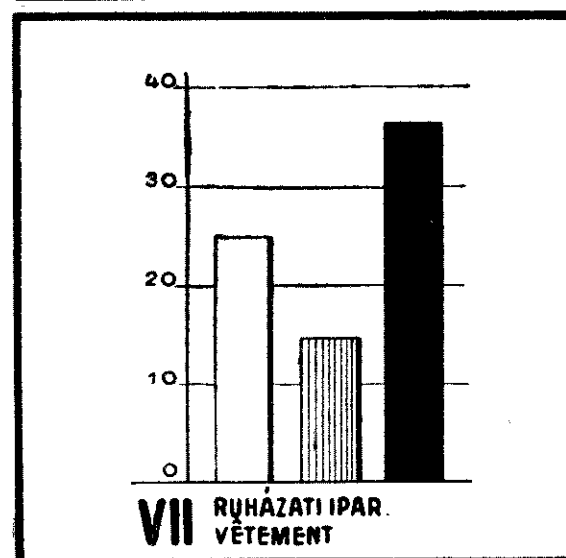
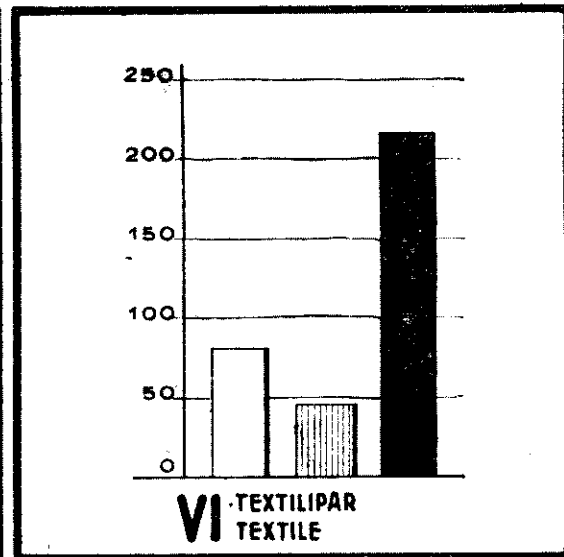
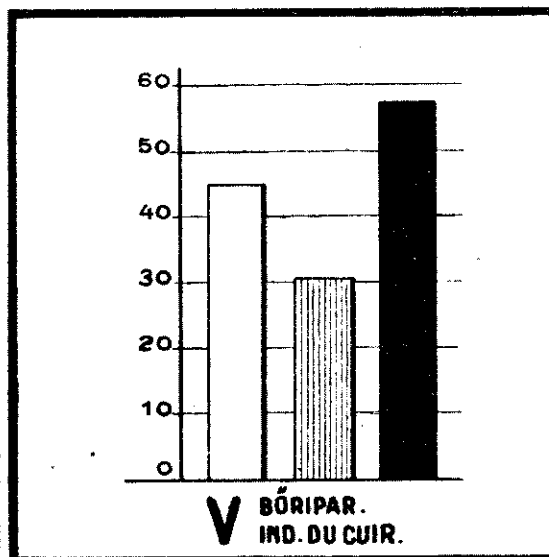
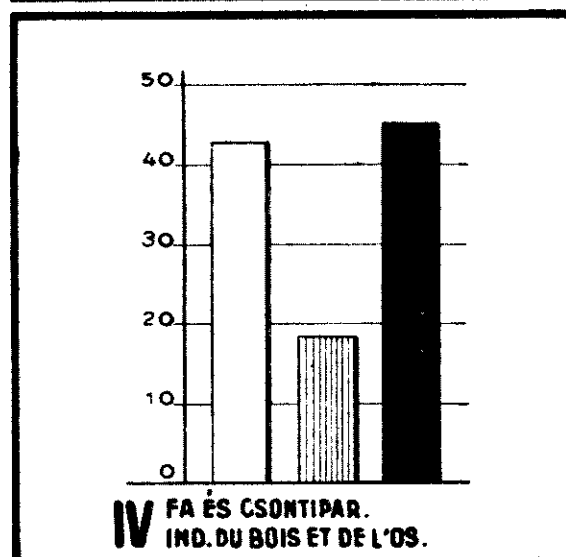
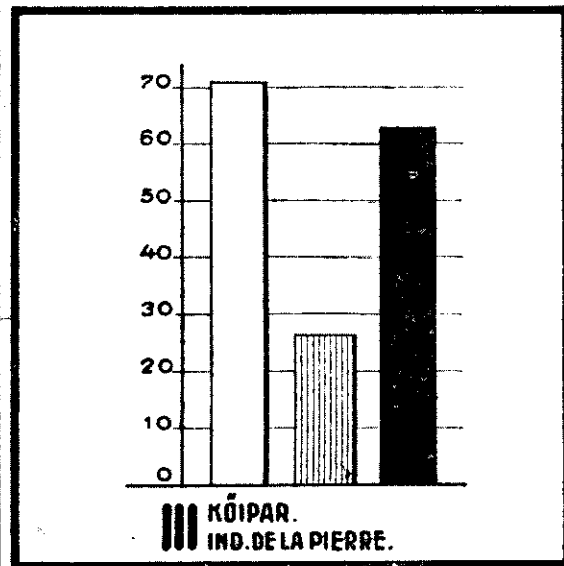
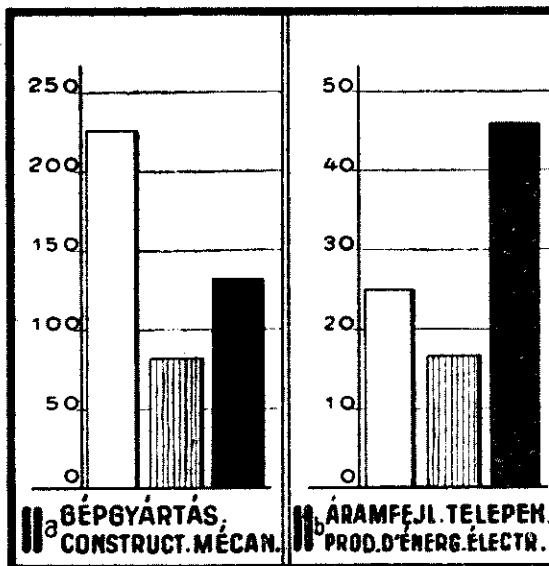
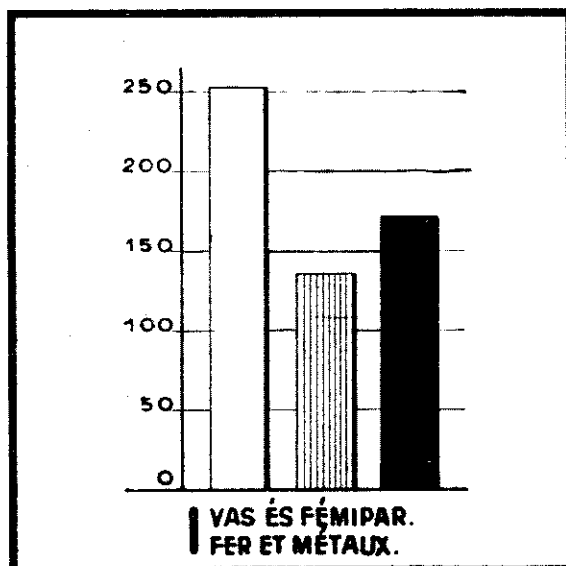
A TERMELÉS ÉRTÉKE MILLIÓ ARANYKORONÁBAN.

VALEUR DE LA PRODUCTION EN MILLIONS DE COURONNES-OR.

1913

1921

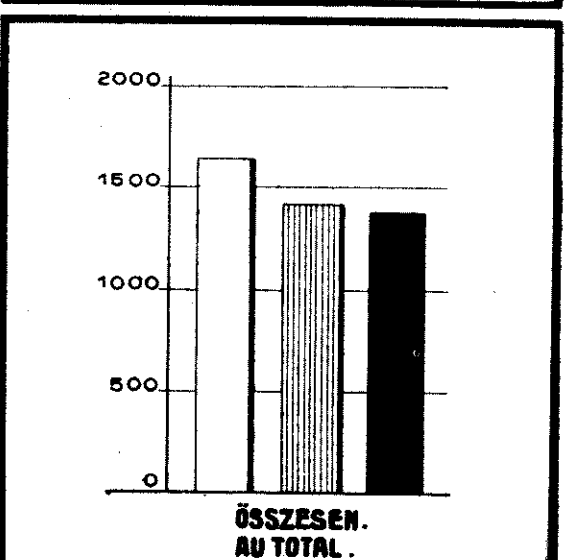
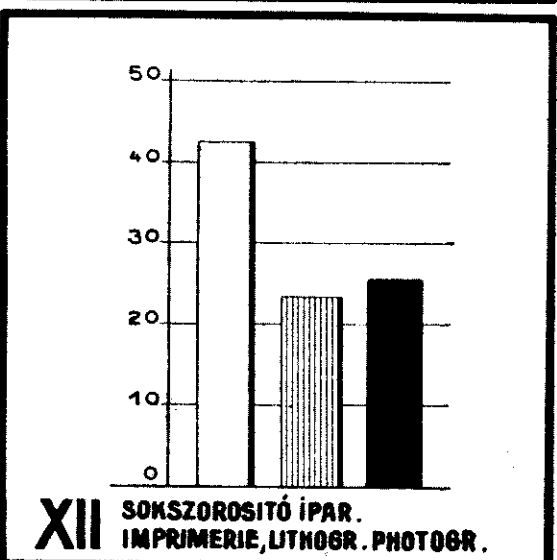
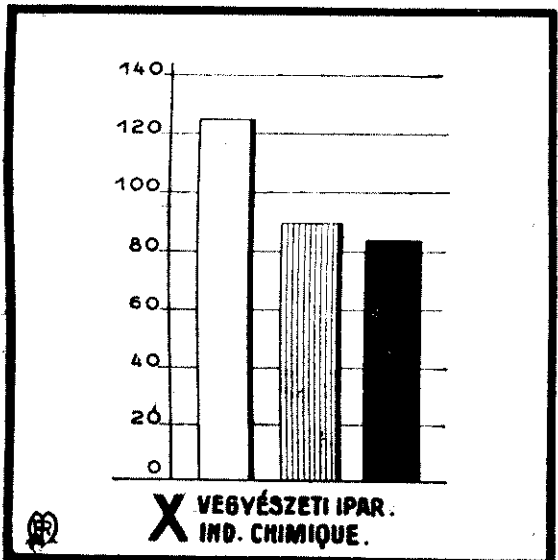
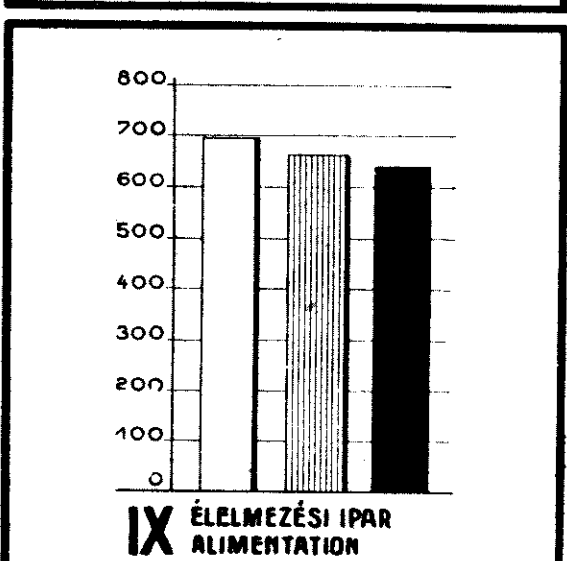
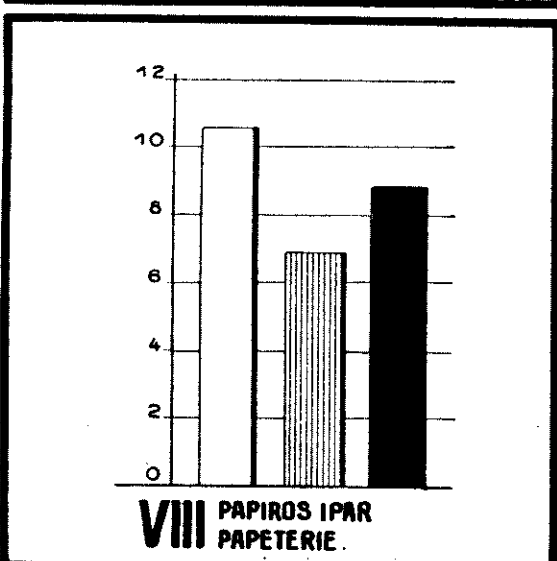
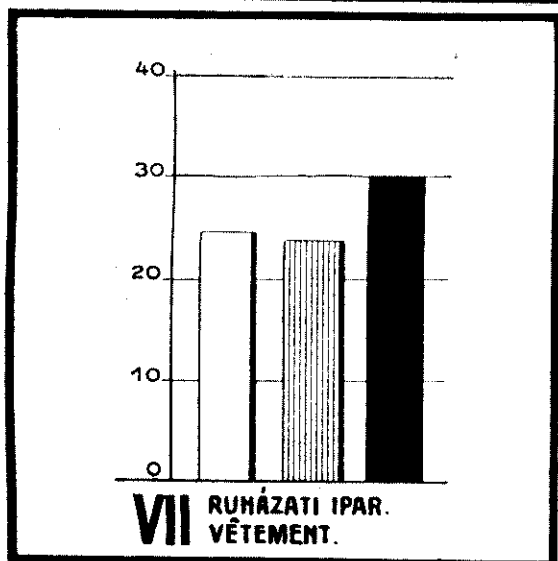
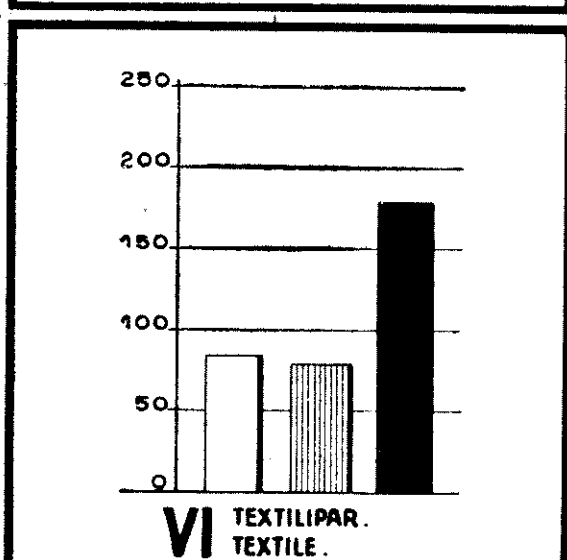
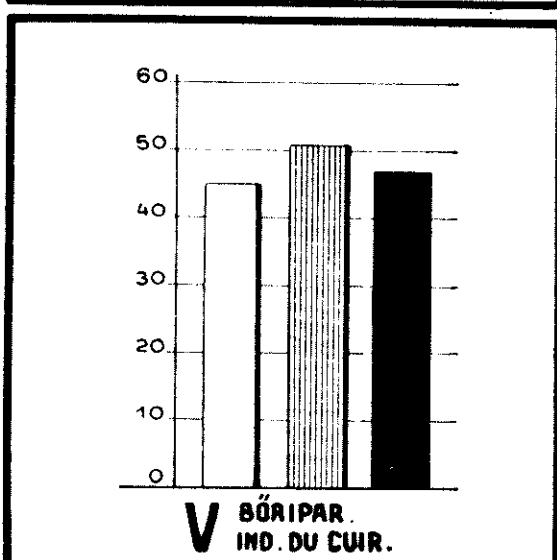
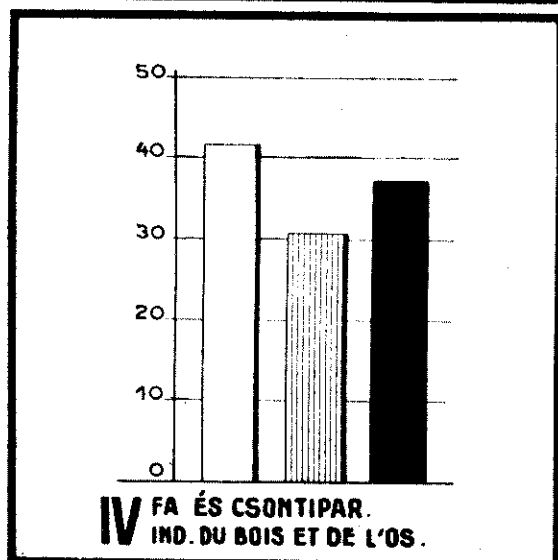
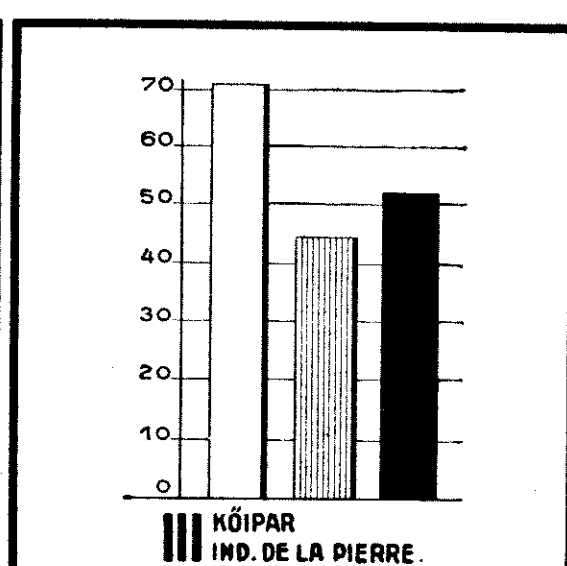
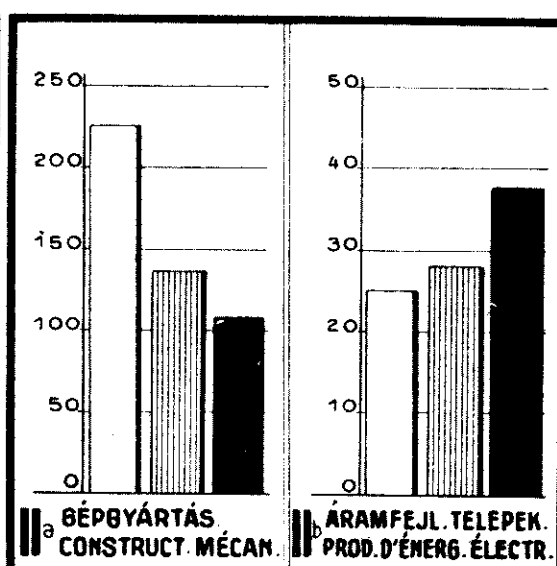
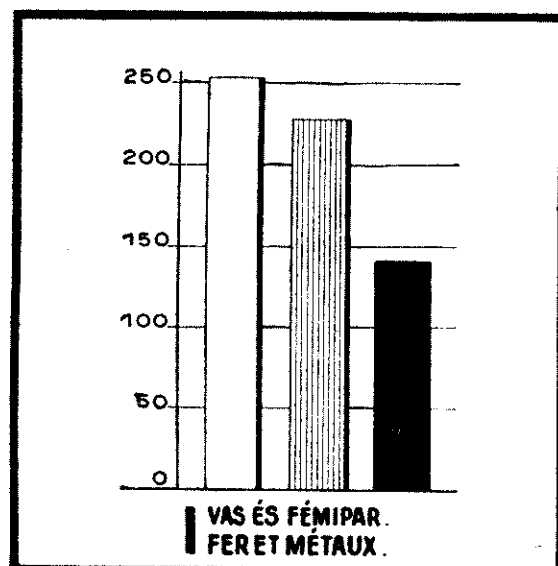
1925

A TERMELÉS ÉRTÉKE MILLIÓ BÉKEBELI VÁSÁRLÓ EREJŰ KORONÁBAN .

Valeur de la production en millions de couronnes d'avant-guerre.

1913 1921 1925

VII. A gyáripari termelés értékének megoszlása iparcsoportonként 1913., 1921. és 1925-ben.

Répartition de la valeur de la production manufacturière, suivant les groupes industriels, en 1913, 1921 et 1925.

I p a r i f ő c s o p o r t G r o u p e s i n d u s t r i e l s	A gyáripari termelés értéke az összes termelés %-ában — Valeur de la production manufact. en % de la product. totale		
	1913	1921	1925
I. Vas- és fémipar — <i>Fer et métaux</i>	15.4	16.2	10.1
II. Gépgyártás stb. — <i>Construction mécanique, etc.</i>	13.8	9.6	7.8
II. 22. Közhasználatú villamos áramfejlesztőtelepek — <i>Production d'énergie électr. à usage publ.</i>	1.5	2.0	2.7
III. Kő-, föld-, agyag-, aszbeszt- és üvegipar — <i>Céramique, industries de la pierre, de l'asbeste, du verre</i>	4.3	3.1	3.7
IV. Fa- és csontipar — <i>Bois et os</i>	2.5	2.2	2.7
V. Bőr-, sörte-, szőr-, toll-, viaszosvászón- és ruggyantaipar — <i>Cuir, poil, plumes, toile cirée, caoutchouc</i>	2.7	3.6	3.3
VI. Fonó- és szövőipar — <i>Industr. textile</i>	5.0	5.6	12.7
VII. Ruházati ipar — <i>Vêtement</i>	1.5	1.7	2.1
VIII. Papirosipar — <i>Papeterie</i>	0.7	0.5	0.6
IX. Élelmezési és élvezeti cikkek gyártása — <i>Alimentation et boissons</i>	42.4	47.5	46.3
X. Vegyészeti ipar — <i>Industr. chimique</i>	7.6	6.3	6.1
XII. Sokszorosító- és műipar — <i>Imprimeries, lithogr., fotogr.</i>	2.6	1.7	1.9
Összesen — <i>Total</i>	100.0	100.0	100.0

VIII. A gyári termelés értékének alakulása százalékokban.

Formation de la valeur de la production manufacturière, en %.

I p a r i f ő c s o p o r t G r o u p e s i n d u s t r i e l s	A termelési érték az előző évhez viszonyítva — Valeur de la production par rapport à l'année précédente			
	1922	1923	1924	1925
	% -okban (emelkedés = +, csökkenés = —) en % (accroissement +, diminution = —)			
I. Vas- és fémipar — <i>Fer et métaux</i>	+ 30.1	— 17.3	+ 31.5	— 11.3
II. Gépgyártás, stb. — <i>Construction mécanique, etc.</i>	+ 15.5	— 7.0	+ 31.9	+ 15.3
II. 22. Közhasználatú villamos áramfejlesztőtelepek — <i>Production d'énergie électr. à usage publ.</i>	+ 13.1	+ 30.9	+ 81.7	+ 1.0
III. Kő-, föld-, agyag-, aszbeszt- és üvegipar — <i>Céramique, industries de la pierre, de l'asbeste, du verre</i>	+ 67.9	— 11.9	+ 33.7	+ 20.4
IV. Fa- és csontipar — <i>Bois et os</i>	+ 59.6	— 15.9	+ 35.6	+ 25.1
V. Bőr-, sörte-, szőr-, toll-, viaszosvászón- és ruggyantaipar — <i>Cuir, poil, plumes, toile cirée, caoutchouc</i>	+ 57.7	— 14.6	+ 25.4	+ 11.5
VI. Fonó- és szövőipar — <i>Industr. textile</i>	+ 80.9	+ 72.9	+ 31.3	+ 11.4
VII. Ruházati ipar — <i>Vêtement</i>	+ 73.0	+ 15.5	+ 11.5	+ 15.0
VIII. Papirosipar — <i>Papeterie</i>	+ 16.0	— 4.4	+ 55.4	+ 56.2
IX. Élelmezési és élvezeti cikkek gyártása — <i>Alimentation et boissons</i>	+ 45.7	— 6.9	+ 29.3	+ 11.8
X. Vegyészeti ipar — <i>Industr. chimique</i>	+ 12.8	+ 20.3	+ 16.2	+ 21.1
XII. Sokszorosító- és műipar — <i>Imprimeries, lithogr., fotogr.</i>	+ 9.4	— 7.3	+ 27.3	+ 73.7
Összesen — <i>Total</i>	+ 40.6	— 0.9	+ 30.1	+ 10.9

Ezzel szemben a tényleges helyzet megismerésére jobb képet ad a 745. oldalon közölt grafikon, mely békebeli vásárlóerejű koronákban hasonlítja össze az 1921—1925. évi adatok iparcsoportonkénti alakulását, a gyáripari termelés értékét az utolsó békeévről 1913-ról feltüntető adatokkal.

Gyáriparunk helyzetét az 1921—1925. évi termelés értékei alapján iparcsoportonként összehasonlítva a háború előtti helyzetével, látjuk a nagy átalakulást, melyen gyáriparunk egész közgazdasági életünk megváltozása folytán keresztülment s a nagy küzdelmet, melyet a gyáriparnak csaknem minden ága hosszú

évek óta folytat. De látnunk kell annak eredményeit is az adatokból, melyek a gazdasági válságok közt küzködő iparunk élni akarását és előretörését igazolják. A gyáripár számos ága nemcsak az 1921—1925. évek alatt, de a békebeli állapotokhoz mértén is fejlődést mutat s a többi iparunk is évről évre fokozatosan vagy hullámszerűen emelkedő termelést ért el 1921 óta. Legnagyobb a fejlődés a fonó- és szövőiparban, hol 1925-ben békebeli vásárlóerejű koronában számítva is 114·9%-kal volt nagyobb a termelés az 1913. évinél s azzal kapcsolatosan a ruházati ipar termelése is 21·1%-kal felülmúlta a békebeli termelést. Ugyancsak meghaladta az 1913. évi termelést a közhasznú áramfejlesztőtelepek termelése 50·2%-kal és a bőripari vállalatok termelése 5·0%-kal. Ily alapokon történő összehasonlítás szerint legnagyobb csökkenést a vas- és gépiparban látunk, az előbbiben 44·2%-os, az utóbbiban 51·9%-os a békebeli állapotokhoz mért csökkenés. Az 1921—1925. évek aranykoronában kifejezett termelési adatainak alakulását tekintve azonban, mely a háború utáni

évekről, az egymásután következő évek viszonyait közelebbről megvilágító képet nyújt, még a nehéziparunknak is javuló állapotáról szólnak az adatok, mert a vasiparunk 1921-ről 1925-re 25·5%-al, a gépiparunk pedig 63·2%-kal többet termelt, bár a termelési érték alakulása e két iparcsoportban az öt év alatt hullámszerűen emelkedő, majd csökkenő irányzatot mutatott.

Az 1925. évi iparstatisztika eredményeinek az 1913. évi és az 1921—1924. évi adatokkal való összehasonlításánál s a gyáripari termelés intenzitásának és fejlődésének az értékadatok alapján való megmérésénél a következtetés biztos utakon járni nem tud, az adatok mérlegelésénél nagy szerep jut azoknak az ismereteknek, amelyek az adatgyűjtések során halmozódtak össze. Az iparstatisztikai adatokból kevesebb hibaforrással következtetni s nagyobb áttekintést nyújtó képet nyerni csak akkor fogunk, ha majd a korona érték-hullámszerűségétől mentes évek sorozatos adatait állíthatjuk egymás mellé.

Farkasfalvi Sándor dr.

A világ automobiltermelése.¹⁾

Production mondiale d'automobiles.¹⁾

Az automobilipar az utolsó években világszerte nagy lendületet vett.

Az 1925. évben mintegy 48 millió személy- és teherautó gyártottak.

Az automobilipar terén messze kimagasló helyet foglalnak el az *Amerikai Egyesült-Államok*, ahol az 1925. évben előállított autók 87%-a készült. Az automobilgyártás ebben az államban az I. sz. táblázatban közölt adatok szerint fejlődött. A termelés 1895-ben indult meg, amely évben még csak 4 járművet készítettek. 1900-ban már 5000, 5 év múlva 25.000 jármű készült s a termelés ma már meghaladja az évi 4 millió darabot. Az 1925. évben előállított 4·3 millió járműből közel 1/2 millió volt teherautó.

A második helyen álló *Franciaország* már csak a világtermelés 3·6%-át szolgáltatja. Ebben az országban 1925-ben 177.000 autót gyártottak, 32%-kal többet, mint 1924-ben.

Angliában az 1925. évi termelés 24%-kal haladta meg az előző évit s csaknem elérte Franciaország termelését. Franciaország és Anglia az európai termelésnek, mely a világ-

I. Az Amerikai Egyesült-Államok automobiltermelése.

Production d'automobiles des États-Unis d'Amérique

Év Année	Személyautó Autos à personnes	Teherautó Auto-camions	Együtt Ensemble
1900	5 000	—	5.000
1905	24 550	450	25.000
1910	181.000	6.000	187.000
1913	461.500	23.500	485.000
1918	926.388	227.250	1.153.638
1919	1.657.652	316.364	1.974.016
1920	1.883.158	322.039	2.205.197
1921	1.514.000	147.550	1.661.550
1922	2.406.396	252.668	2.659.064
1923	3.694.237	392.760	4.086.997
1924	3.243.285	374.317	3.617.602
1925	3.839.302	497.452	4.336.754

termelés 9%-át teszi ki, főrészesei; együtt az európai termelés 80%-át képviselik.

Negyedik helyen *Kanada* áll, mely a világtermelésben 3·4%-kal részesedik. Automobilipara szoros kapcsolatban áll az Egyesült-Államokéval; legtöbb gyáranak anyatelepe az Egyesült-Államokban van.

A sorban következő *Németország* már csak a világtermelés 1·2%-át állította elő. Németországban a háború az automobiliparra béli-

¹⁾ L. Wirtschaft und Statistik 1926. 22. sz., Commerce Reports 1926. 24. sz. — Voir Wirtschaft und Statistik, 1926, n° 22., Commerce Reports 1926, n° 24.

II. Automobiltermelés és kivitel 1924-ben és 1925-ben.

Production et exportation d'automobiles en 1924 et 1925.

Ország — Pays	1 9 2 4			1 9 2 5		
	Termelés	Kivitel	Kivitel a term.	Termelés	Kivitel	Kivitel a term.
	<i>Production</i>	<i>Exportation</i>	<i>%-ában</i> <i>L'exportation</i> <i>en % de la</i> <i>production</i>	<i>Production</i>	<i>Exportation</i>	<i>%-ában</i> <i>L'exportation</i> <i>en % de la</i> <i>production</i>
	darab — pièces			darab — pièces		
Egyesült-Államok — <i>Etats-Unis d'Amér.</i>	3,485.022	178.732	5.1	4,175.365	302.924	7.2
Kanada — <i>Canada</i>	132.580	56.655	42.7	161.389	74.151	45.0
Franciaország — <i>France</i>	145.000	48.127	32.5	177.000	61.471	34.7
Anglia — <i>Angleterre</i>	133.811	15.642	11.7	176.197	29.053	16.5
Németország — <i>Alle-</i> <i>magne</i>	18.000	2.310	12.8	55.000	2.548	4.6
Olaszország — <i>Italie</i>	35.000	18.988	54.2	39.573	29.041	73.4

tólag hatott, mert az ország a világpiactól el volt vágva. Az utolsó két évben az automobilipar erősen fejlődik.

Olaszországban 1925-ben közel 40.000 autómobil gyártottak; a világtermelés 0.8%-át.

Az 1925. évi termelésben a többi országok együttesen mintegy 17.000 autómobilal szerepelnek. Ezek közül legnagyobb Cseh-Szlovákia (5.500 drb.), Belgium (5.400 drb.) és Ausztria (4.800 drb.) részesedése.

Az automobiliparban vezető államok termelési és kiviteli adatait II. sz. táblázatunkban közöljük.

Igen érdekesek az automobilkivitel terén vezető államokban gyártott autómobilok átlagos egységárainak adatai is, melyeket a kivitt személyautómobilokra vonatkozóan a III. sz. táblázatban ismertetünk.

Az adatok szerint a kivitelre került személyautómobilok darabjának ára átlagban a

III. A kivitt személyautómobilok átlagos egységárai.

Prix d'unité moyens des autos à personnes exportés.

Ország — Pays	Átlagos egységár pengőben <i>Prix d'unité moyen en pengős</i>	
	1924	1925
Egyesült-Államok — <i>Etats-Unis d'Amér.</i>	4.220	4.300
Kanada — <i>Canada</i>	2.857	2.721
Franciaország — <i>France</i>	9.264	9.213
Olaszország — <i>Italie</i>	5.197	5.209
Anglia — <i>Angleterre</i>	7.356	5.760
Németország — <i>Alle-</i> <i>magne</i>	9.548	12.036

legmagasabb Németországban volt. Az átlagár Németországban az 1924. évi átlaghoz képest is jelentékenyen emelkedett. Legolcsóbb autómobilok Kanadából exportáltattak, ahol az egységár a német autómobilok egységárának egynegyed részét sem érte el.

© KERESKEDELEM ÉS KÖZLEKEDÉS ©

Magyarország külkereskedelme 1926 október havában.

Commerce extérieur de la Hongrie en octobre 1926.

La valeur des importations ayant été 83 millions de couronnes-or en octobre, et celle des exportations, 96.1 millions, la balance du commerce extérieur s'est soldée par un excédent d'exportation de 13.1 millions de couronnes-or.

Aux mois de janvier-octobre, l'excédent d'importation a été de 68.6 millions de couronnes-or, contre 51.3 millions à la période correspondante de l'année dernière.

Dans l'importation d'octobre, relativement au même mois de 1925, c'est celle

du bois qui a progressé le plus, s'élevant de plus de 3 millions. Les importations de la laine, des cuirs bruts et préparés et du riz brut se sont aussi accrues considérablement.

Mais les importations des fils et des tissus en coton ont fléchi (chacune de plus d'un million de couronnes-or), et l'importation des tissus de laine a diminué de près d'un million par rapport au mois correspondant de 1925.

Dans l'exportation, le froment et le seigle continuaient à occuper la première

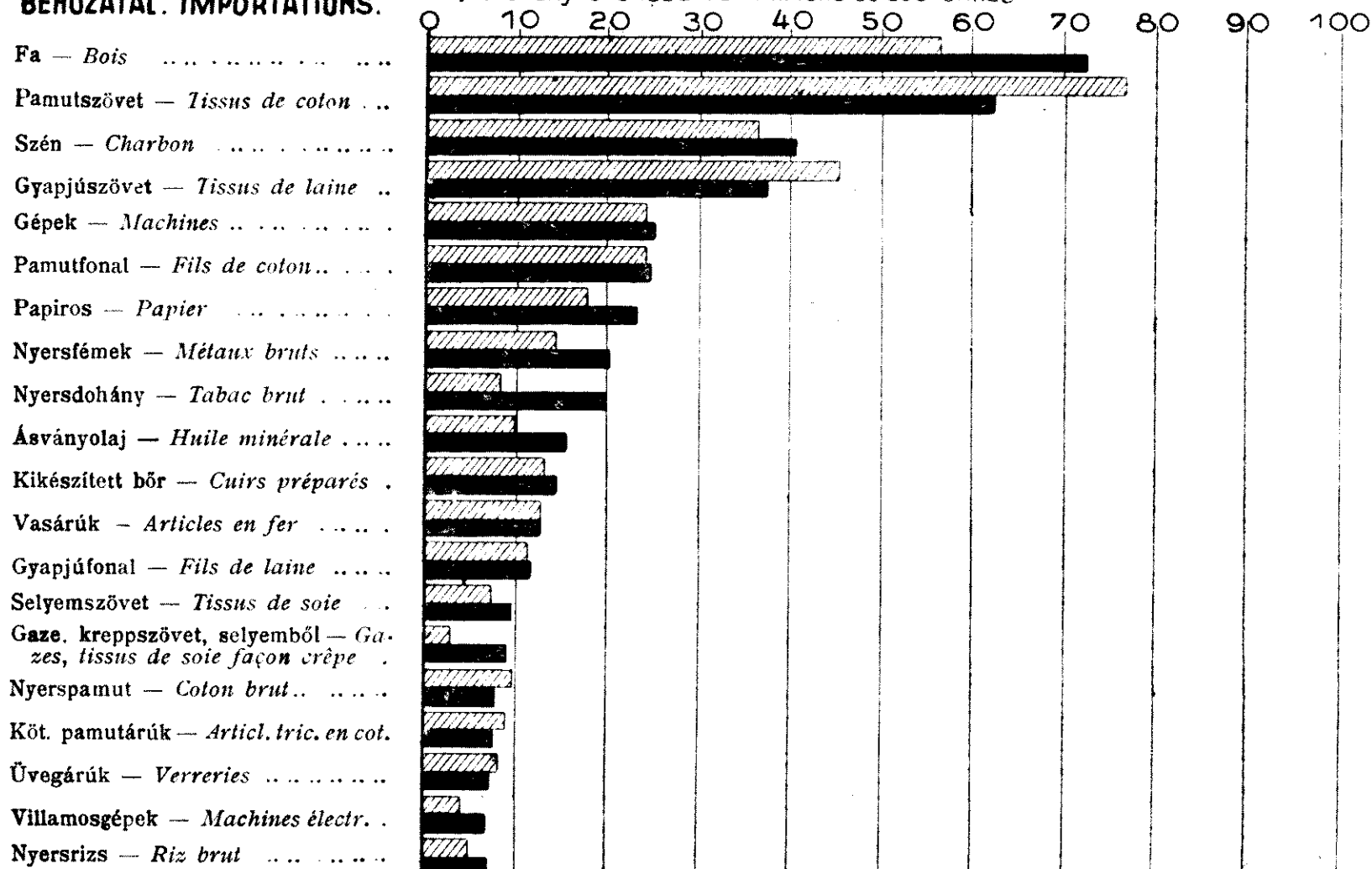
A FONTOSABB ÁRÚK FORGALMÁNAK ALAKULÁSA.

FORMATION DU MOUVEMENT DES MARCHANDISES IMPORTANTES.

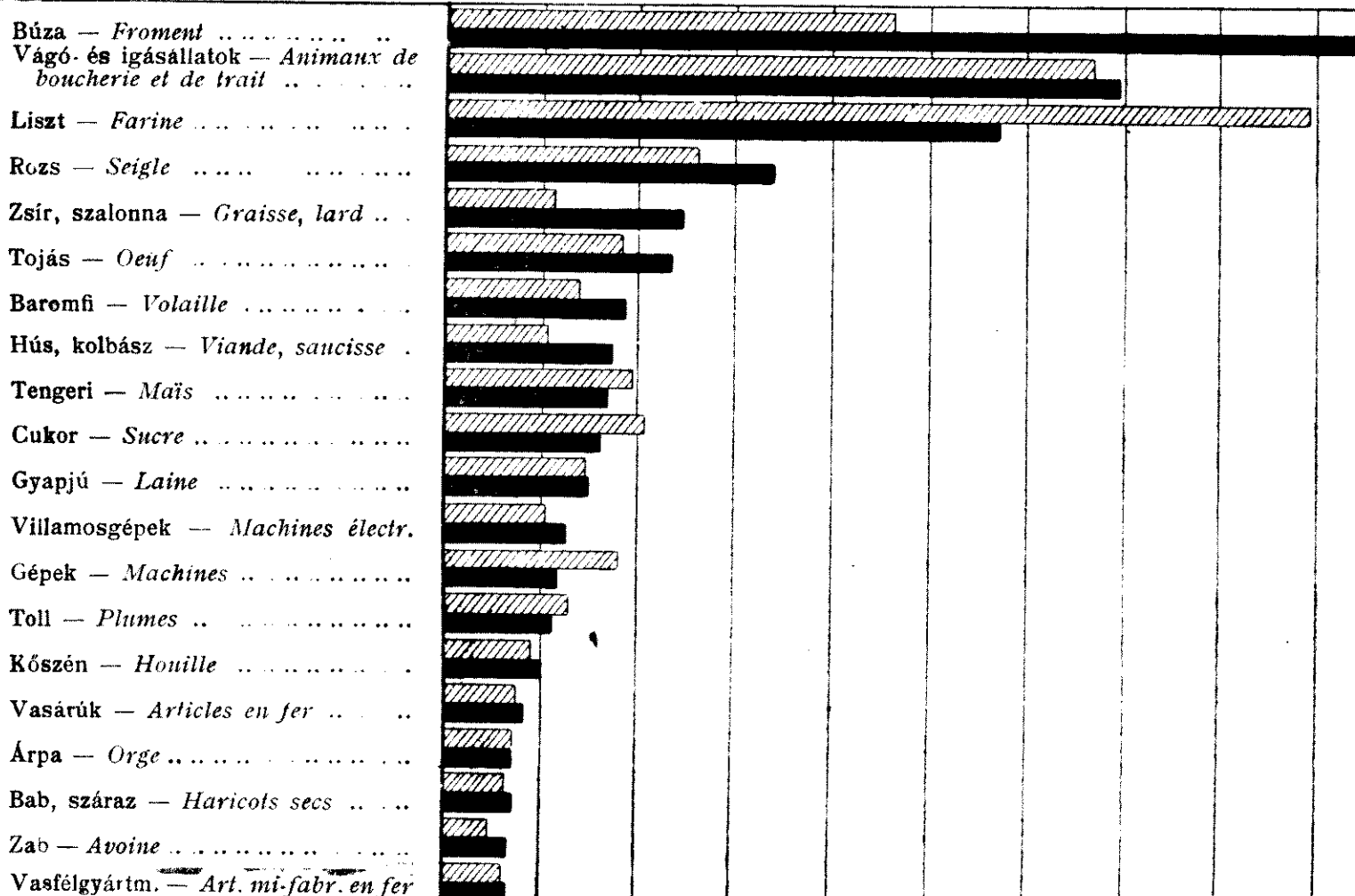
1925 ÉS 1926 I-X.

BEHOZATAL. IMPORTATIONS.

Miljió aranykoronában. En millions de couronnes

KIVITEL. EXPORTATIONS.

1925

1926

Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1926. év október havában.

Commerce extérieur de la Hongrie au mois d'octobre 1926.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises	1925	1926	1925	1926				
	október — octobre							
	Mennyiség méter- mázsákban Quantité en quin- taux métr.	Érték ezer arany- koronában ⁴⁾ Valeur en milliers de couronnes-or		Az érték 1926. okt. havában több (+), v. kevesebb (-) ezer ar.-k - Excédent (+) ou dimi- nution (-) de la valeur en oct. 1926, en milliers de cour.-or				
A) Behozatal. — A) Importation.								
Nyers és megmunkált fa — Bois brut et ouvré	2,339.971	3,231.467	7.452	10.656	+	3.204	12.85	
Pamutszövet — Tissus de coton	9.274	9.322	8.247	6.959	-	1.288	8.39	
Szén — Charbon	1,415.145	1,201.968	5.730	5.163	-	567	6.22	
Gyapjuszövet — Tissus de laine	3.465	3.099	5.222	4.309	-	913	5.19	
Papiros és papirosárúk — Papier et art. en pap.	49.074	55.946	2.621	2.760	+	139	3.33	
Gépek és készülékek — Machines et appareils	13.114	11.708	2.683	2.604	-	79	3.14	
Pamutfonál és -céna — Fils de coton et fils retors	6.520	6.146	3.438	2.428	-	1.010	2.93	
Kikészített bőr — Cuirs préparés	1.247	2.036	1.487	2.386	+	899	2.87	
Nyersfémek — Métaux bruts	18.389	17.978	2.316	2.323	+	7	2.80	
Ásványolaj — Huiles minérales	74.386	127.632	1.292	1.845	+	553	2.22	
Gyapjúfonal — Fils de laine	2.651	3.459	1.627	1.810	+	183	2.18	
Vasárúk — Ouvrages en fer	13.821	11.296	1.723	1.809	+	86	2.18	
Nyers bőrök — Peaux brutes	3.473	7.613	884	1.651	+	767	1.99	
Gyapjú — Laine	932	2.248	524	1.515	+	991	1.83	
Gaze, kreppszövet, tiszta selyemből — Gazes, tissus de soie façon crêpe	45	162	495	1.301	+	806	1.57	
Selyem- és félselyemszövet — Tissus de soie et de mi-soie	108	186	806	1.253	+	447	1.51	
Egyéb áruk — Autres marchandises	db — pièce	81.600	114.474	29.445	32.182	+	2.737	38.80
	pár — paire	101.941	132.225					
	q — q	1,115.031	1,297.381					
Behozatal összesen — Import. totale	db — pièce	81.600	114.474	75.992	82.954	+	6.962	100.00
	pár — paire	101.941	132.225					
	q — q	5,066.646	5,989.647					
B) Kivitel. — B) Exportation.								
Búza — Froment	324.154	628.280	8.752	18.220	+	9.468	18.95	
Liszt — Farines	268.673	295.610	12.258	12.409	+	151	12.91	
Vágó-ésigásáll. — Anim. de boucherie et de trait ¹⁾	35.502	35.589	8.100	7.609	-	491	7.92	
Ebből — Dont: Szarvasmarha — Bêtes à corne ¹⁾	8.563	5.829	3.253	2.864	-	389	2.98	
Sertés — Porcs ¹⁾	18.466	23.838	3.524	3.992	+	468	4.15	
Ló — Chevaux ¹⁾	3.899	2.308	1.185	626	-	559	0.65	
Rozs — Seigle	103.679	341.205	2.125	6.824	+	4.699	7.10	
Cukor — Sucre	165.717	131.261	4.821	4.857	+	36	5.05	
Baromfi — Volaille	²⁾ 13.622	³⁾ 17.896	2.889	4.595	+	1.706	4.78	
Ebből — Dont: Élő baromfi — Volaille vivante	²⁾ 2.065	³⁾ 2.937	324	664	+	340	0.70	
Leölt baromfi — Volaille morte	²⁾ 11.557	³⁾ 14.959	2.565	3.931	+	1.366	4.08	
Bab, száraz — Haricots secs	74.800	213.077	1.870	3.622	+	1.752	3.77	
Disznózsír, szalonna — Saindoux, lard	10.385	20.485	1.739	3.196	+	1.457	3.32	
Friss elkészített hús, kolbász — Viande fraîche et préparée, saucisses	11.888	18.391	1.997	3.029	+	1.032	3.15	
Árpa — Orge	105.773	132.062	2.327	2.773	+	446	2.88	
Burgonya — Pommes de terre	121.252	439.421	485	2.717	+	2.232	2.83	
Toll — Plumes	2.838	2.841	2.012	1.776	-	236	1.85	
Villamosgépek és készül. — Mach. et appar. électr.	5.386	2.781	2.177	1.466	-	711	1.53	
Tengeri — Maïs	133.350	75.000	2.534	1.350	-	1.184	1.40	
Gyapjú — Laine	8.979	4.898	2.331	1.273	-	1.058	1.33	
Barnaszén — Lignite	150.801	572.576	231	1.199	+	968	1.25	
Vasárúk — Ouvrages en fer	6.811	22.541	573	1.139	+	566	1.18	
Egyéb áruk — Autres marchandises	db — pièce	14.127	1.382	19.942	18.072	-	1.870	18.80
	pár — paire	19.267	3.258					
	q — q	1,044.709	920.402					
Kivitel össz. — Exportation totale	db — pièce	49.629	36.971	77.163	96.126	+	18.963	100.00
	pár — paire	19.267	3.258					
	q — q	2,552.817	3,838.727					

¹⁾ A mennyiség darabokban van kimutatva — La quantité est indiquée en têtes. — ²⁾ Az 1925. év október hónapjában az élő baromfi 197.633 drb, a leölt baromfi 678.302 drb, összesen 875.935 drb. — En octobre 1925, on a exporté 197.633 volailles vivantes et 678.302 volailles mortes; au total, 875.935 pièces. — ³⁾ Az 1926. év október hónapjában az élő baromfi 252.533 drb, a leölt baromfi 931.242 drb, összesen 1,183.775 drb. — En octobre 1926, on a exporté 252.533 volailles vivantes et 931.242 volailles mortes; au total, 1,183.775 pièces.

⁴⁾ 1 aranykorona = 1.1585365 pengő. — 1 cour.-or = 1.1585365 pengős.

place. On a exporté 628.000 q de froment et 341.000 q de seigle, valant ensemble 25 millions de couronnes-or et représentant un excédent de 14 millions de couronnes-or sur les exportations pareilles d'octobre 1925. On a exporté une quantité singulièrement grande de pommes de terre (439.000 q). Les exportations de haricots et de volailles se sont accrues, chacune de 1.7 million de couronnes-or; celles de saindoux et de lard, de plus de 1 million.

Seules les exportations de maïs et de laine sont tombées considérablement; celles d'avoine et de machines ont aussi fléchi.

Október havában a behozott árúk értéke 83, a kivitt árúk értéke 96.1 millió aranykoronát tett, a külkereskedelmi mérleg tehát 13.1 millió aranykorona kiviteli többlettel zárult.

Az 1926. év január—október hónapjaiban a behozatali többlet 68.6 millió aranykoronát tett ki, a múlt év ugyanezen időszakára eső 51.3 millió aranykoronával szemben.

A folyó évi október havi behozatalban a múlt év ugyanezen hónapjához képest legnagyobb emelkedést mutat a faimport, ami

több mint hárommillió aranykoronával emelkedett. Jelentékenyebb emelkedést látunk ezenkívül a gyapjú, a nyers és kikészített bőrök és a nyers rizs behozatalában.

A pamutfonalak és pamutszövetek importja egyenkint több mint egymillió aranykoronával visszaesett és a gyapjuszövetek értéke is közel egymillió aranykoronával volt kevesebb, mint az elmúlt év ugyanezen hónapjában.

Kiviteliünkben ebben a hónapban is a búza és rozs emelkedik ki, a búzából 628 ezer métermázsát vittünk ki, a rozsból pedig 341 ezer métermázsát. A két gabonanemű együttesen 25 millió aranykoronát képvisel és több mint 14 millió aranykorona érték-többletet jelent a múlt évi október havi búza- és rozskiviteliünkhöz viszonyítva. A burgonyából szokatlan nagy mennyiséget, 439 ezer métermázsát exportáltunk. Ezeken kívül egyenkint 1.7 millió aranykorona értékkel emelkedtek a bab és baromfi és egymilliót meghaladó értéktöbblettel szerepeltek a disznósír és hús.

Jelentős visszaesés a kivitelben két cikk-nél mutatkozott, a tengerinél és a gyapjúnál, egyenkint egymillió aranykoronával, de nagyon megcsappant a zab és gépek kivitele is.

Magyarország gépjárműállománya.

Effectif d'automobiles en Hongrie.

Résumé. En novembre, on a mis en circulation 388 véhicules à moteur et l'on en a retiré 125. L'effectif total s'est élevé de 11.709 à 11.972; l'accroissement net a été 263 (219 automobiles et 44 motocyclettes). La proportion de l'accroissement (2.2%) a été inférieure à celle du mois précédent (2.8%). L'augmen-

tation du nombre des motocyclettes (1.7%) est restée sensiblement au-dessous de celle d'octobre (2.7%); l'effectif d'automobiles s'est accru de 2.5%, (2.8% en octobre). Sur l'effectif des véhicules à moteur, 64.6% marchaient à Budapest et 35.4% en province, contre 64.9%, respectivement 35.1%, en octobre.

Magyarország gépjárműállománya.

Effectif d'automobiles de la Hongrie.

Állomány Effectif	N o m b r e d e s									A gépjárművek összes — Automobiles et motocycl. au total
	A személykocsik — aut. à personnes	A teherkocsik — a.-camions	Az autóbuszok — autobus	A bérautók — aut. de louage	Az egyéb gépkoc- sik — autres aut.	A gépkocsik ösz- szes — automo- biles au total	motocyclettes		A gépjárművek összes — Automobiles et motocycl. au total	
							A mellék- üléssel — à 2 person.	A mellék- üléssel nél- küli — à 1 person.		
s z á m a										
Állomány — Effectif: XI. 1.	5.596	1.866	197	820	385	8.864	268	2.577	11.709	
Forgalomba került — Mis en circulation	201	66	18	31	1	317	12	59	388	
Forgalomból kikerült — Retirés . . .	73	13	6	2	4	98	2	25	125	
Állomány — Effectif: XII. 1.	5.724	1.919	209	849	382	9.083	278	2.611	11.972	
Ebből — Dont à Budapest: XII. 1. .	3.573	1.233	65	678	304	5.853	158	1.724	7.735	

Az ország területén november hó folyamán 388 gépjárművet helyeztek forgalomba, míg a forgalomból kivont járművek száma 125 volt. A havi tiszta szaporulat tehát 263 darabra rúgott, melyből az autók 219, a motorkerékpárok pedig 44 darabbal részesedtek. A november havi változások után az ország gépjárműállománya 11.709-ről 11.972-re emelkedett. A növekedés aránya, mely 2·2%-ot tett ki, alatta marad az előző havi szaporulatnak, mikor a gyarapodás 2·8% volt. Különösen a motorbiciklik állománynövekedése történt jóval lassúbb ütemben, mint az előző hónapban, amennyiben az október havi 2·7% os

növekedéshez képest a hó folyamán a motorkerékpárok csak 1·7%-os szaporodást mutatnak fel. Az autókénál viszont már nem szállott ennyire alá a gyarapodás aránya, mert a gépkocsik november hó folyamán is 2·5%-os növekedést könyvelhetnek el (az előző hónapban 2·8%). A november havi változások után az ország gépjárműállományához viszonyított arány a gépkocsiknál 75·7%-ról 75·9%-ra emelkedett, a motorkerékpároknál pedig 24·3%-ról 24·1%-ra csökkent. Az ország gépjárműállományának 64·6%-a (októberben 64·9%) a főváros, míg 35·4%-a (októberben 35·1%) a vidék forgalmának lebonyolítására szolgált.

© ÁRSTATISZTIKA ÉS PÉNZÜGY ©

A magyar aranykorona és papírkorona értékviszonya az 1914—1926 években.¹⁾

Rapports de la valeur de la couronne-or et de la couronne-papier hongroises en 1914—1926.¹⁾

Résumé. Notre tableau indique, depuis l'année 1914, les moyennes mensuelles de la valeur de la couronne-or hongroise, exprimées en couronne-papier.

Les chiffres montrant la valeur de la couronne-or donnent une image entièrement exacte de cette époque critique de la vie économique hongroise, où la couronne a réagi comme un sismographe sur les fluctuations de la situation économique. L'un de nos graphiques présente les moyennes annuelles de la valeur de la couronne-or hongroise, exprimée en couronnes-papier; l'autre montre les moyennes mensuelles par courbes logarithmiques.

Táblázatunk a magyar aranykoronának papírkoronában kifejezett havi átlagait mutatja be 1914 óta.

Az arany- és papírkorona értékviszonyát mutató számok tükröképét adják a magyar gazdasági élet e válságkorszakának. A korona mint egy szeizmograf reagált a gazdasági helyzet változásaira, amelyeknek indítékai viszont a leggyakrabban nagy történelmi események voltak.

Hogy mégis ez a reakció minden periódusban nem érvényesült teljes törvényszerűséggel, azoknak a mesterséges hatásoknak tulajdonítható, amelyek időnként a papír-

A magyar aranykorona²⁾ értéke papírkoronában havi átlagokban 1914—1926.

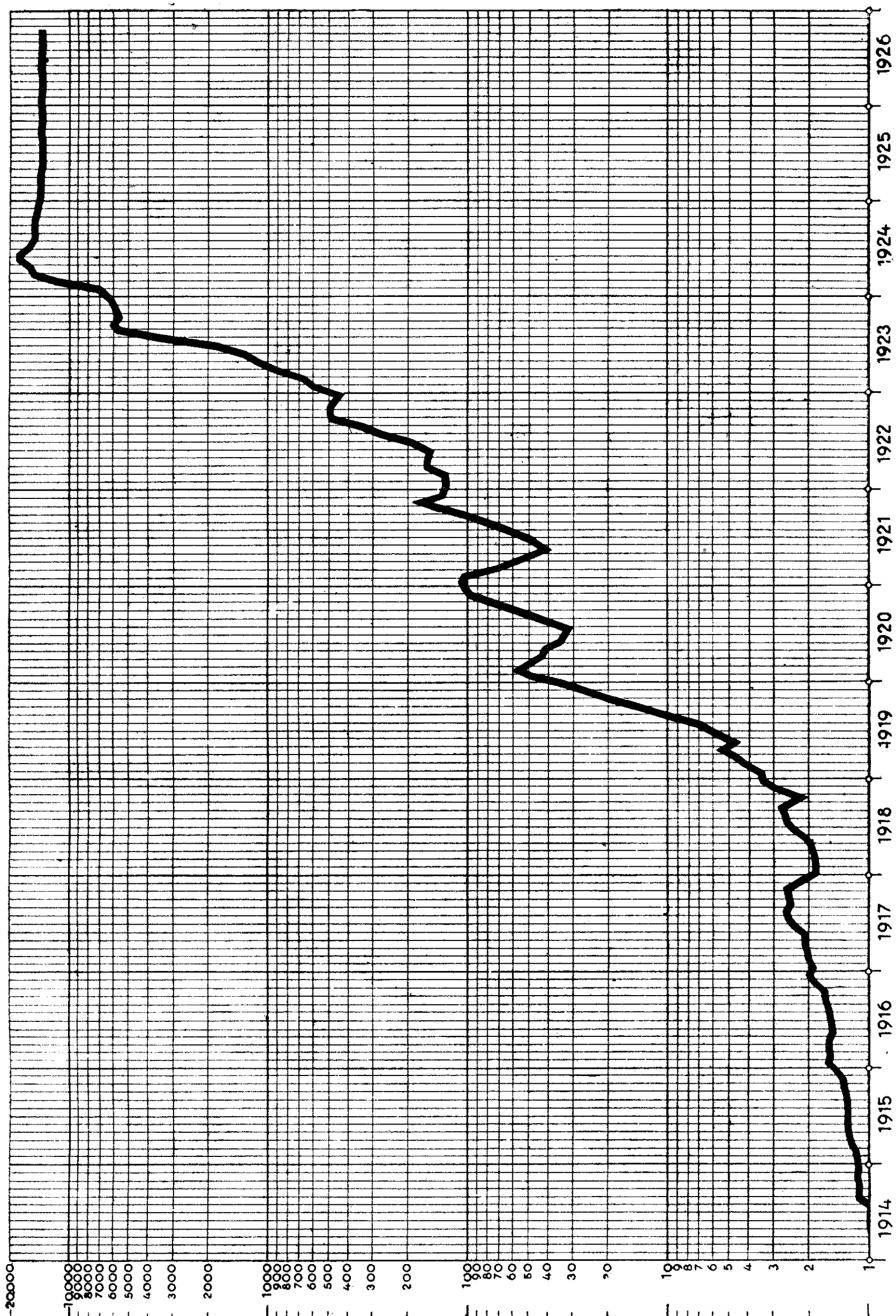
Valeur de la couronne-or hongroise en 1914—1926 (moyennes mensuelles en couronne-papier).

H ó n a p M o i s	1914.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.	1926.
I.	1·00	1·16	1·64	1·96	1·90	3·51	49·21	111·80	133·79	599	7·307	14·579	14·489
II.	1·00	1·18	1·58	2·04	1·89	4·12	60·10	106·91	134·74	673	11·659	14·604	14·459
III.	1·00	1·26	1·63	2·06	1·92	4·68	50·19	73·30	165·32	907	15·409	14·631	14·434
IV.	1·00	1·28	1·61	2·12	1·97	5·66	43·92	55·41	165·32	1·121	16·206	14·574	14·435
V.	1·01	1·30	1·56	2·13	2·11	4·95	42·01	43·31	159·96	1·306	18·416	14·366	14·471
VI.	1·01	1·31	1·57	2·38	2·43	6·06	35·00	50·66	109·33	1·820	18·482	14·343	14·465
VII.	1·01	1·30	1·60	2·55	2·61	7·01	33·23	62·02	272·24	3·608	16·296	14·370	14·448
VIII.	1·14	1·31	1·62	2·63	2·69	9·87	42·72	78·93	343·83	5·898	15·491	14·382	14·404
IX.	1·15	1·32	1·67	2·52	2·81	13·77	56·48	103·45	490·01	6·300	15·609	14·509	14·398
X.	1·14	1·36	1·70	2·59	2·37	19·04	75·99	144·74	501·01	5·960	15·526	14·444	14·426
XI.	1·17	1·38	1·90	2·64	2·95	25·71	99·61	188·77	500·14	6·076	15·115	14·446	14·418
XII.	1·15	1·49	2·02	2·23	3·44	34·32	106·38	137·84	466·06	6·442	14·849	14·502	—
Évi átlag — Moyen. ann.	1·07	1·30	1·68	2·32	2·42	11·56	57·90	96·43	293·57	3·393	15·030	14·479	—

¹⁾ L. még M. Stat. Szemle 1924. 1. — Voir numéro 1, 1924, de la Revue Hongr. de Statist.

²⁾ 1 aranykorona = 1·1585365 pengő.

A magyar aranykorona értékének havi átlagai papírkoronában.
Moyennes mensuelles de la valeur de la couronne-or hongroise, en couronne-papier.

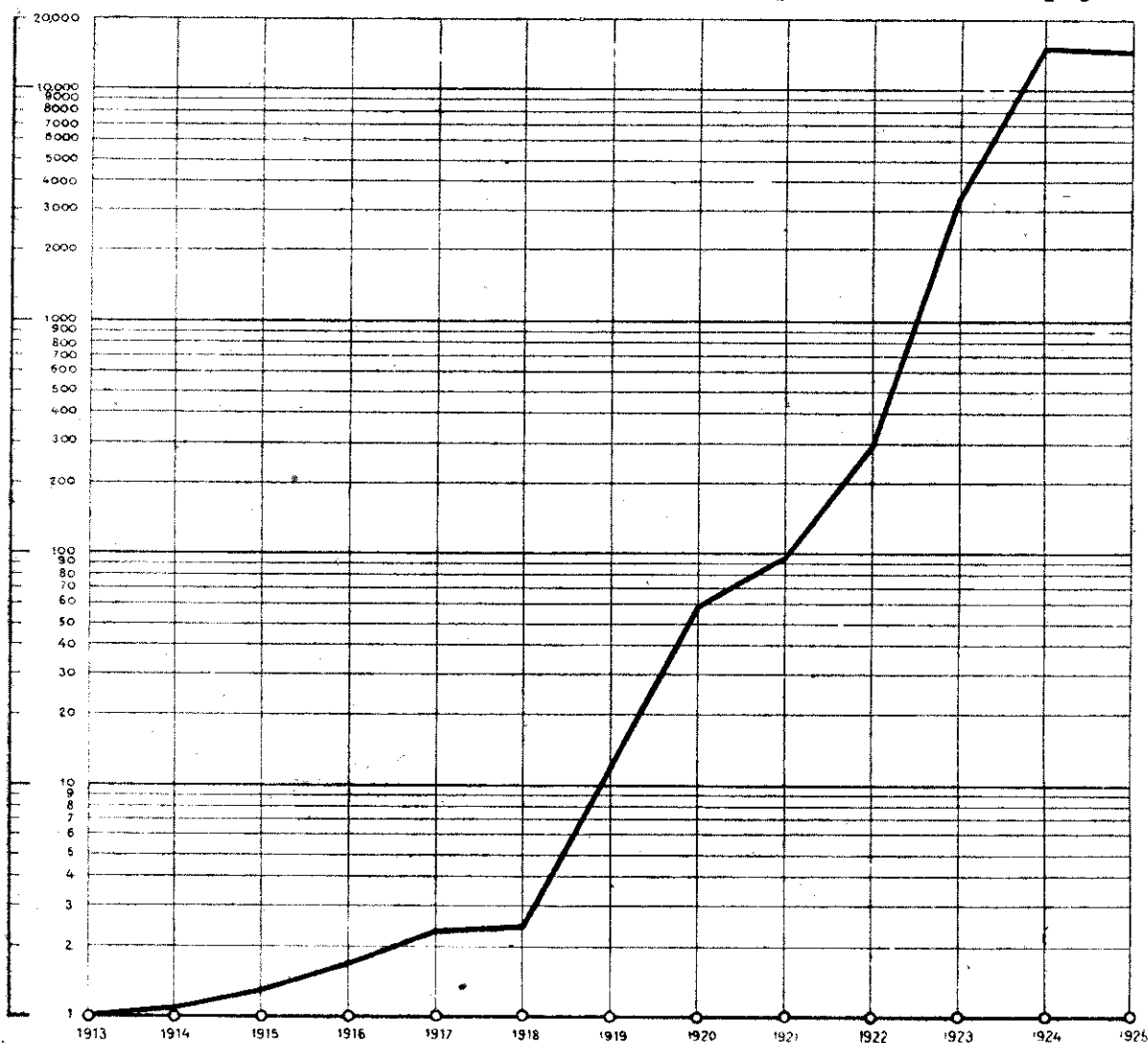
korona árfolyamát javítani vagy rontani igyekeztek. Az első kritikus időpont koronánk árfolyamtörténetében a háború kitörésének hónapja, 1914 augusztus, amidőn 0.13 pontos ugrással az arany- és a papírkorona értékének tulajdonképeni elválása megkezdődik. A négy háborús év alatt, eléggé egyenletes emelkedéssel, az aranykorona értéke a papir-

koronának háromszorosa lesz. A háború befejezése után a viszonzszám rohamos emelkedése, vagyis a papírkorona értékének gyors-tempójú zuhanása következik. Fordulat áll be 1921-ben, Hegedüs Lóránt pénzügyminisztersége idején (1920 dec. 16 tól 1921 szept. 27-ig), azonban az értékkonszolidáció iránti törekvések korainak bizonyulnak s a szanálás

idejéig a papírkorona tovább fokozódó értéksúlyedését lényegesen később sem sikerül befolyásolni. A viszonzszám a maximális havi átlagot (18.482) 1924 júniusában éri el. E kulmináció után, némi eséssel, végre a 14 és $\frac{1}{2}$ ezres kurzuson állapodik meg a papírkorona s ezt a szintjét az utolsó két év alatt nagyjában állandóan megtartja.

Grafikonjaink egyike a magyar aranykorona papírkoronában kifejezett értékének évi átlagait, másik grafikonunk pedig a haviátlagokat ábrázolja és pedig a nagy távolságok áthidalása céljából — az ilyen ábrázolásoknál gyakorlatban leginkább szokásos — logaritmikus görbékkel.

A magyar aranykorona értékének évi átlagai papírkoronában.
Moyennes annuelles de la valeur de la couronne-or hongroise, en couronne-papier.

A nagykereskedelmi árak.¹⁾

Prix de gros.¹⁾

Résumé. En novembre, l'indice des prix de gros de Hongrie s'est élevé de 18.046 à 18.285, soit de 1.3%. Il y a eu une hausse sensible (2.2%) sur les objets d'alimentation et les produits agricoles; les matières et les produits de l'industrie ont aussi augmenté, mais dans une moindre mesure (0.7%). — Le froment, la farine, le sucre, l'orge et l'avoine ont renchéri. — C'est surtout par suite de la hausse du charbon et de la brique que l'indice industriel s'est élevé.

Calculé en couronne-or, l'indice des prix de gros de Hongrie a passé de 1.25 à 1.27.

A magyar nagykereskedelmi árak indexszáma november hó folyamán 18.046-ról 18.285-re emelkedett. A drágulás aránya 1.3%-nak felel meg. Úgy az élelmezési cikkek és mezőgazdasági termékek csoportjánál, mint az ipari anyagok- és termékeknél is mutatkozott az indexszámok emelkedése. Az előb-

¹⁾ 1 aranykorona = 1.1,585.365 pengő.

¹⁾ 1 couronne-or = 1.1,585.365 pengős.

Nagykereskedelmi árak index-számai.

Nombres-indices des prix de gros.
(1913 = 1).

Időpont Epoque	Élelmezési cikkek és mezőgazdasági termékek Produits agricoles, art. alimentaires	Ipari anyagok és termékek Matières nécessai- res à l'industrie, produits in- dustriels	Összes árú átlaga Moyenne de toutes les marchandises
a) papírkoronaalapon sur la base de la couronne-papier			
1924 XII. 31 . . .	22.940	23.883	23.466
1925 XII. 31 . . .	17.447	19.929	18.832
1926 I. 31 . . .	16.517	19.747	18.319
II. 28 . . .	16.270	19.428	18.031
III. 31 . . .	15.913	19.275	17.788
IV. 30 . . .	16.143	18.901	17.683
V. 31 . . .	16.300	18.681	17.628
VI. 30 . . .	16.260	18.684	17.612
VII. 31 . . .	16.517	18.728	17.750
VIII. 31 . . .	16.062	18.752	17.562
IX. 30 . . .	16.134	18.777	17.608
X. 31 . . .	17.095	18.801	18.046
XI. 30 . . .	17.469	18.932	18.285
b) aranykoronaalapon -- sur la base de la couronne-or			
1924 XII. 31 . . .	1.56	1.63	1.60
1925 XII. 31 . . .	1.20	1.38	1.30
1926 I. 31 . . .	1.14	1.36	1.27
II. 28 . . .	1.13	1.35	1.25
III. 31 . . .	1.10	1.33	1.23
IV. 30 . . .	1.12	1.31	1.23
V. 31 . . .	1.12	1.29	1.22
VI. 30 . . .	1.13	1.29	1.22
VII. 31 . . .	1.14	1.30	1.23
VIII. 31 . . .	1.12	1.30	1.22
IX. 30 . . .	1.12	1.30	1.22
X. 31 . . .	1.18	1.30	1.25
XI. 30 . . .	1.21	1.31	1.27

bieknél az emelkedés 2.2%, az utóbbiaknál kevesebb, csak 0.7% volt. Drágult a búza, a liszt, a cukor, az árpa és a zab. Az ipari indexet főleg a szén és a téglá drágulása emelte.

A magyar nagykereskedelmi árak index-száma ez év augusztusában érte el a mély-pontját és innen kezdve lassú emelkedést mutat. Három hónap alatt az augusztusi mély-ponthoz viszonyítva az átlagos index 4.1%-kal emelkedett.

Aranykoronában számítva a magyar nagykereskedelmi árak indexszáma 1.25-ről 1.27-re emelkedett.

A létfenntartási költségek.¹⁾

Coût de la vie.¹⁾

Résumé. L'indice du coût de la vie s'est également élevé en novembre, montant de 14.883 à 15.293, soit de 2.8%. Parmi les dépenses servant à l'établissement de cet indice, ont augmenté les frais alimentaires et de chauffage, ainsi que les loyers, qui furent relevés pour novembre.

Calculé en couronne-or et y compris le loyer, l'indice du coût de la vie s'est élevé de 1.04 à 1.06, et sans le loyer, de 1.18 à 1.21.

Hasonlóan a nagykereskedelmi indexhez, a létfenntartási költségek indexszáma is emelkedett november folyamán és pedig 14.883 ról

Egy négytagú munkáscsalád heti kiadásainak alakulása index-számokban.

Formation des dépenses hebdomadaires d'une famille ouvrière de 4 membres, en nombres-indices.

(1913 = 1).

Időpont Epoque	Élelmezés Alimentation	Ruházat Habillement	Fűtés és világítás Chauffage, éclairage	Lakás Logement	Összes hetiköltség Frais hebdomadaires totaux	Összes hetiköltség a lakásból nélkül Frais hebdomadaires totaux sans le loyer
a) Papírkoronaalapon Sur la base de la couronne-papier						
1924 XII/31 . . .	21.322	24.435	17.998	3.697	17.103	21.834
1925 XII/31 . . .	16.714	19.024	18.094	6.597	14.743	17.306
1926 I/31 . . .	16.087	19.024	18.094	6.597	14.418	16.879
II/28 . . .	16.471	18.552	17.926	6.960	14.625	17.037
III/31 . . .	16.668	18.552	17.926	6.960	14.728	17.172
IV/30 . . .	16.322	18.502	17.674	6.960	14.512	16.889
V/31 . . .	16.122	18.273	17.674	7.975	14.623	16.714
VI/30 . . .	16.298	18.273	17.590	7.975	14.704	16.822
VII/31 . . .	16.546	18.273	17.506	7.975	14.823	16.978
VIII/31 . . .	15.987	18.273	17.506	7.975	14.538	16.703
IX/30 . . .	16.189	17.915	17.506	7.975	14.593	16.675
X/31 . . .	16.431	17.915	18.433	7.975	14.883	17.057
XI/30 . . .	16.783	17.915	19.394	8.700	15.293	17.367
b) Aranykoronaalapon Sur la base de la couronne-or						
1924 XII/31 . . .	1.45	1.66	1.23	0.25	1.16	1.49
1925 XII/31 . . .	1.15	1.31	1.25	0.46	1.02	1.19
1926 I/31 . . .	1.11	1.31	1.25	0.46	1.00	1.17
II/28 . . .	1.14	1.28	1.24	0.48	1.01	1.18
III/31 . . .	1.15	1.28	1.24	0.48	1.02	1.19
IV/30 . . .	1.13	1.28	1.23	0.48	1.01	1.17
V/31 . . .	1.11	1.26	1.22	0.55	1.01	1.15
VI/30 . . .	1.13	1.27	1.22	0.55	1.02	1.16
VII/31 . . .	1.15	1.27	1.21	0.55	1.03	1.18
VIII/31 . . .	1.11	1.27	1.22	0.55	1.01	1.15
IX/30 . . .	1.12	1.24	1.22	0.55	1.01	1.16
X/31 . . .	1.14	1.24	1.31	0.55	1.04	1.18
XI/30 . . .	1.16	1.24	1.35	0.60	1.06	1.21

¹⁾ 1 aranykorona = 11,585 365 pengő.

¹⁾ 1 couronne-or = 11,585 365 pengős.

15.293-ra, ami 2·8%-nak felel meg. A létfenntartási költségek indexszámának számításához bevont cikkek és szolgáltatások közül emelkedést mutatnak az élelmezési, valamint a fűtési költségek és a novemberi emelés következtében magasabb lett a lakbér is.

Erősen drágult a tej és a cukor (előbbi 550, utóbbi 1.200 koronával) és emelkedett a lisztnek és a kenyérnek az ára is. A fűtési

költségeket a szén és a tűzifa drágulása emelte. A ruházkodás költségei változatlanok maradtak. A létfenntartási költségek indexszámát a lakbér költségének figyelmen kívül hagyásával számítva, az indexszám 17.057-ről 17.367-re emelkedett.

Aranykoronában számítva a létfenntartási költségek indexszáma lakbérrel együtt 1·04-ről 1·06-ra, lakbér nélkül pedig 1·18-ről 1·21-re emelkedett.

A pénzügyi betétek.¹⁾

Dépôts en banque.¹⁾

Resumé. En novembre, l'effectif des dépôts placés à la Caisse d'épargne postale et aux 13 principaux établissements de crédit de Budapest a augmenté sensiblement. L'accroissement a été de 37 millions de couronnes-or (6·8 millions pour les dépôts d'épargne et 30·2 pour ceux sur comptes courants).

A la fin de novembre, les dépôts d'épargne atteignaient 22·3% de leur effectif d'avant-guerre; les dépôts sur comptes courants, 60·2%.

A postatakarékpénztárnál és a budapesti 13 legnagyobb pénzügyi intézménél elhelyezett betétek értéke novemberben számottevően emelkedett. A növekedés 37 millió aranykorona, amely összegből 6·8 millió esik a takarékbetétekre, 30·2 millió aranykorona pedig a folyószámlabetétekre. A novemberi növekedéssel együtt a takarékbetétek álladéka 1926 millió aranykoronára, a folyószámlabetétek álladéka pedig 444·6 millió aranykoronára emelkedett. Ezzel a két tétel együttes álladéka elérte a 637·2 millió aranykoronát. Az 1926. év első 11 hónapjában a betétek összesen 41·9%-kal emelkedtek.

November végén a takarékbetétek álla-

A betétek alakulása. — Formation des dépôts.

Megjelölés Désignation	1925	1 9 2 6				
	XII. 31	VIII. 31	IX. 30	X. 31	XI. 30	
a) millió aranykoronában en millions de couronnes-or						
Takarékbetétek — Dépôts d'épargne	123·4	176·9	180·6	185·8	192·6	
Folyószámlabeté- tek — Dépôts sur comptes courants	326·5	389·9	386·8	414·4	444·6	
Együtt — Ensemble	449·9	566·8	567·4	600·2	637·2	
b) index-számokban — en nombres-indices (1913. = 100)						
Takarékbetétek — Dépôts d'épargne	14·3	20·4	20·9	21·5	22·3	
Folyószámlabeté- tek — Dépôts sur comptes courants	44·2	52·8	52·3	56·1	60·2	
Együtt — Ensemble	28·1	35·3	35·4	37·5	39·7	

déka 22·3%-át, a folyószámlabetétek pedig 60·2%-át érték el háború előtti álladékuknak.

A részvények értéke.¹⁾

Valeur des actions.¹⁾

Resumé. L'indice caractérisant le changement de valeur des actions cotées à la Bourse de Budapest a diminué en novembre. En ne tenant compte des changements de capitaux que jusqu'à la limite des droits de priorité d'achat touchant l'effectif

de 1913, l'indice est tombé de 14·0 à 13·4 de fin octobre à fin novembre, ce qui signifie que les capitaux placés en actions avant la guerre n'avaient, suivant le derniers cours de novembre, que 13·4% de leur valeur de 1913.

A tőzsdeindex, mely a budapesti tőzsdén jegyzett részvények értékváltozását mutatja, novemberben csökkent. Az időközi tőkeválto-

¹⁾ 1 aranykorona = 1·1,585 365 pengő.

¹⁾ 1 couronne-or = 1·1,585 365 pengős.

Reszvényindex. — Indice d'actions.
(1913 = 100).

Megjelölés <i>Désignation</i>	1925	1 9 2 6				
	XII 31	VIII. 31	IX. 30	X. 31	XI. 30	
a) Az 1913. évi részvényállományt érintő változások számbavételével a) <i>En tenant compte des changements affectant l'effectif d'actions de 1913.</i>	10.2	12.0	12.5	14.0	13.4	
b) Az összes tőkeváltozások számbavételével b) <i>En tenant compte des changements totaux de capitaux</i>	14.0	17.3	17.9	20.1	19.3	

zásokat csak 1913. évi állományt érintő elővételi jogok határáig véve figyelembe, az ily

módon számított indexszám október végétől november végéig 14.0-ról 13.4-re esett, ami azt jelenti, hogy a részvényes által a háború előtt befektetett bizonyos tőkemennyiség a november hó utolsó tőzsdei napján érvényben volt árfolyamok alapján 13.4%-át érte 1913. évi értékének, holott október végén még 14%, tehát magasabb volt az arányszám. Novemberben az árfolyam-változások nem igen voltak nagyarányúak. Az árfolyamok csökkenése csaknem az összes részvénykategóriáknál jelentkezett. Ha a tőzszeindexet úgy számítjuk ki, hogy az időközi tőkeszaporulatot nemcsak az 1913. évi részvényállományt érintő elővételi jogok határáig, hanem teljes egészében vesszük számba, az ily módon számított index 20.1-ről 19.3-ra csökkent.

Fizetéseképtelenségek.

Insolvabilités.

I. 1926 november havában előfordult új fizetéseképtelenségek.

Nouvelles insolvabilités en novembre 1926.

Foglalkozási főcsoport <i>Groupes de professions</i>	Az OHE-nél, ill. PK-nál bejelentett						A bíróságnál nyitott				Összes új egyes- ségek — <i>Nou- veaux concor- dats ensemble</i>		Az összes új esetek <i>Nouvelles insolvabi- lités ensemble</i>
	magánegyességek — <i>Concordats privés</i>			kényszeregyességek — <i>Concord. judic.</i>			kényszeregyességek <i>Conc. judic. ouverts devant les tribunaux</i>						
	déclarés à l'OHE., ¹⁾ respectiv. à la PK. ²⁾												
	száma — <i>nombre</i>	aktívái <i>actif</i>	passzívái <i>passif</i>	száma — <i>nombre</i>	aktívái <i>actif</i>	passzívái <i>passif</i>	száma — <i>nombre</i>	aktívái <i>actif</i>	passzívái <i>passif</i>	aktívái <i>actif</i>	passzívái <i>passif</i>		
millió kor. — <i>en millions de cour.</i>												millió kor. — <i>en millions de cour.</i>	millió korona <i>en millions de cour.</i>
Mezőgazdaság — <i>Économie rurale</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	35	50	35	50	1
Budapest	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ipar — <i>Industrie</i>	—	—	—	6	4.554	8.870	1	3	195	384	4.749	9.254	10
Budapest	—	—	—	2	2.785	5.045	—	—	—	—	2.785	5 045	2
Kereskedelem — <i>Commerce</i>	31	6.169	13.465	48	11.862	20.963	12	2	140	246	18.171	34.674	93
Budapest	11	1.730	3.603	12	3.949	7.055	2	—	—	—	5 679	10.658	25
Pénz, hitel, biztosítás <i>Établ. de crédit et assurance</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapest	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Egyéb — <i>Autres</i> . .	—	—	—	—	—	—	—	1	26	127	26	127	1
Budapest	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — <i>Total</i> . .	31	6.169	13.465	54	16.416	29.833	13	7	396	807	22.981	44.105	105
Budapest	11	1.730	3.603	14	6.734	12.100	2	—	—	—	8.464	15.703	27

¹⁾ Association générale pour la protection du crédit.

²⁾ Centrale des établissements de crédit.

Résumé. En novembre, le nombre (105) des insolvabilités déclarées a diminué de 26% par rapport au mois précédent, redescendant au niveau bas de septembre. Il paraît donc que la brusque interruption, survenue en octobre, de l'amélioration progressive a été passagère, et que la situation ne s'aggraverait pas. Le rapprochement des chiffres permet également cette supposition. A un nombre égal d'insolvabilités, le montant des passifs, ainsi que l'excédent des passifs sur les actifs, présentent une diminution considérable, — 32%, respectivement 22%, — ce qui signifie que les insolvabilités déclarées en novembre étaient bien inférieures à celles d'octobre.

A folyó évi november hó folyamán bejelentésre került fizetéseképtelenségek száma (105) a megelőző hónaphoz viszonyítva 26%-os csökkenést mutat s így ismét elérte a legutolsó szeptemberi alacsony színvonalat. Az inzulvenciáknál mutatkozó fokozatos javulásnak október hó folyamán történt váratlan megszakadása tehát úgy látszik csak átmeneti volt s erősebb elmélyüléssel már nem igen kell számolnunk. Erre a feltevésre részben a szeptemberi adatokkal való összehasonlítás is jogosít. Csaknem egyenlő számú fizetéseképtelenség mellett ugyanis lényegesen kisebb (32%-kal) a passzívák az összege, jelenkényen alacsonyabb (22%-kal) a passzívák az aktívák meghaladó többlete, ami azt jelenti, hogy aránylag jóval kisebb státusz és kevésbé súlyos inzulvenciák kerültek bejelentésre. Ez a megállapítás vonatkozik úgy a bíróságoknál, mint az OHE-nél bejelentett fizetéseképtelenségekre. A bíróságoknál szeptember havában bejelentett 8 kényszer-egység több mint öt milliárdos passzívájával szemben ugyanis a novemberi 7 eset csupán nyolcszáz millió passzívája jelentkezik s az OHE-nél szeptemberben bejelentett 80 inzulvencia 60 milliárdos passzívája áll szemben a novemberi 85 eset 43 milliárdos passzívájával. Ezek az eltérések jellemzően világítják meg az inzulvenciák jellegében beállott változásokat.

Az új fizetéseképtelenségeknek az egyes szakmák szerinti megoszlása, valamint a főváros és a vidék szerinti aránya az előző hónapokban konstatalható állandósággal szemben első ízben mutat lényeges változást. Az előző hónapok adatai szerint ugyanis a kereskedelem az összes inzulvenciákban átlag 75%-kal részesedett, a tárgyalt hó folyamán azonban e szakma részesedési aránya csaknem 90%-ra

II. Az 1926. év november havában lebonyolítást nyert fizetéseképtelenségek.

Insolvabilités terminées en novembre 1926.

Foglalkozási csoport Groupe de professions	A befejezéshez jutott összes fizetésképtelenségek Insolvabilités totales terminées			A befejezett összes fizetésképtelenségekből : Sur les insolvabilités totales terminées :						
				az OHE, ill. PK által le- bonyolított egységek accords réglés par l'OHE ¹⁾ , respectivement par la PK ²⁾	a bíróságoknál befejezett					
					kényszeregyességek concord. judic.		csődök faillites			
					terminés aux tribunaux					
	száma nombre	aktívái actifs	passzívái passifs		száma nombre	aktívái actifs	passzívái passifs	száma nombre	aktívái actifs	passzívái passifs
	millió koronában en millions de cour.			millió koronában en millions de cour.			millió koronában en millions de cour.			
Mezőgazdaság — Agriculture	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapest	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ipar — Industrie .	16	3.798	7 042	7	1.407	3.341	34	2.391	3.701	5
Budapest	9	2.697	5.519	7	1.407	3.341	1	1.290	2 178	1
Kereskedelem — Commerce . . .	86	24.297	39.450	44	14.795	27.158	10	9.502	12.292	32
Budapest	32	17.175	27.104	22	9.614	18.203	3	7.561	8.901	7
Pénz.hitel,biztosítás Crédit, assurance	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Budapest	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Egyéb foglalkozás Autr. professions	3	1.665	2.736	—	—	—	2	1.665	2.736	1
Budapest	1	1.252	2 219	—	—	—	1	1.252	2.219	—
Összesen — au total	107	29.760	49.228	51	16.202	30.499	16	13.558	18.729	40
Budapest	43	21.124	34.842	29	11.021	21.544	5	10.103	13.298	9

¹⁾ Association pour la protection du crédit — ²⁾ Centrale des établissements de crédit. — ³⁾ 1 esetben aktíva, passzíva ismeretlen. — Pour 1 cas, l'actif et le passif sont inconnus.

szökkent fel. Ez az arány-eltolódás részben a mezőgazdaság és az egyéb szakmák arányának visszaesésével van összefüggésben.

Budapest részesezési aránya, mely az előző hónapokban az eseteknél 30—40%-os, a passzíváknál 60—70%-os volt, az új eseteknél 25%-ra, a passzíváknál 35%-ra esett

vissza. Úgy látszik, hogy a hitelkrízis vihara a fővárosról kezd lassan elhúzódni.

A bejelentett esetek számánál szintén erős csökkenést látunk a megelőző hónapokkal szemben, különösen az OHE és a bírósági egyességeknél, míg a befejezett csődök száma jelentékeny emelkedést mutat.

© KONZULI JELENTÉSEK ©

A Magyar Statisztikai Szemlében az egyes államokról megjelent utolsó konzuli jelentések:

Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.
Amerikai Egyesült- Államok	1926	703	Dánia	1925	420	Lettország	1925	372	Oroszország .. .	1925	117
Ausztria	1926	573	Észtország .. .	1926	534	Mexiko	1926	634	Románia	1926	317
Bajorország ..	1926	465	Finnország .. .	1925	376	Nagybritannia ..	1925	98	Sz. H. Sz. állam	1925	506
Bulgária	1926	526	Fra ciaország ..	1926	709	Németbirodalom	1926	371	Spanyolország ..	1925	424
Cseh-Szlovákia..	1926	223	Kanada	1926	110	Norvégia	1925	421	Svájc	1926	470
			Lengyelország ..	1925	370	Olaszország .. .	1925	508	Törökország .. .	1926	322

Finnország.

Finlande.

A helsinki-i m. kir. konzulátus gazdasági jelentése az 1925. évről.

Finnország gazdasági életében az 1925. év nagyobb változásokat nem hozott. A fejlődés irányzata általában kedvező volt; nagyobb nehézségeket az ország közgazdaságának életében alig találunk, csupán az ipari üzemek helyzete alakult némileg kedvezőtlenül, valamint a tökehiány, a magas adók, a külföldi verseny és a szükséges vámvédelem hiánya akadályozták egyes szempontokból a gazdasági élet normális kialakulását.

1924 óta némileg javult a pénzpiac helyzete is. A finn állami bank a hivatalos kamatlábat 9-ről 8-ra, majd 7 $\frac{1}{2}$ %-ra szállította le; ennek következtében a magánbankoknál is csökkenni kezdett végre a túlságosan magas kamatláb. A finn márka 1925-ben is megőrizte stabilitását. Az 1925. év végén hozott törvény értelmében 1926 elejével Finnország ismét aranyvalutára tér át az 1915 óta életben lévő papirvaluta helyett. (100 finn márka = 144 pengővel.)

A gazdasági élet kedvező alakulásához a csődök számának csökkenése és az egész év alatt uralkodó kedvező munkaviszonyok is hozzájárultak.

Östermelés.

Mezőgazdaság. Az 1925. évi termés csaknem minden egyes terménynél valamivel kedvezőbben alakult az előző évinél.

Állattenyésztés. A rendelkezésre álló 1924. évi adatok szerint a finn gazdaságok juhállománya elég jelentékeny mértékben megfogyott az előző évvel szemben; viszont a többi fajták darabszáma alig változott.

Termény	Termés ezer métermázsában	
	1924	1925
Búza	214.9	252.3
Rozs	2.860.2	3.475.8
Árpa	1.299.5	1.408.0
Zab	4.922.4	5.865.6
Burgonya .. .	6.341.3	7.231.4

Megnevezés	Darabszám	
	1923	1924
Ló	400.239	402.963
Szarvasmarha ..	1.864.645	1.864.469
Juh	1.549.994	1.484.529
Kecske ¹⁾ .. .	11.577	11.709
Sertés	381.715	375.681
Rénszarvas .. .	61.029	61.009

¹⁾ Egy éven aluli.

Kereskedelem és közlekedés.

Külkereskedelmi forgalom. Az ország külkereskedelmi forgalma 1925-ben is kedvezően alakult. A behozatal és kivitel 1922 óta észlelt fejlődését a táblázatba foglalt értékek világítják meg.

Finnország külkereskedelmi mérlegének alakulása évről évre ingadozott: az 1922. évi tekintélyes aktívumot 1923-ban nagyobb passzívum váltotta fel; az 1924. év azonban ismét nagyobb aktívummal zárult és megmaradt a mérleg aktivitása, bár jelentékenyen

É v	Behozatal	Kivitel	Behozatali (-) vagy kivi- teli (+) többlet
	millió finn márkában		
1922 . . .	3.969·9	4.467·6	+ 497·7
1923 . . .	4.600·3	4 392 5	— 207·8
1924 . . .	4.715·5	4.970·6	+ 255·1
1925 . . .	5.513·0	5.569·6	+ 56·6

csökkent mértékben 1925 folyamán is. Utóbbi évnek kiviteli többlete lényegesen nagyobb (legalább 200 — 300 millió finn márka) lett volna, ha a december havi behozatal nem emelkedett volna az előző évi 320 millió finn márkáról 697 millió finn márkára annak következtében, hogy az 1926. év elejére várható vám-emelés miatt a kereskedők még 1925 végén rendkívül nagymértékben szereztek be külföldről két fontos fogyasztási cikket: cukrot és kávé.

A finn külkereskedelmi forgalom élénkülését jelzik alábbi indexszámok is:

Év	Behozatal	Kivitel
1913	100·0	100·0
1922	74·7	93·5
1923	86·5	91·9
1924	88·7	104·0
1925	103·7	116·6

Mind a behozatal, mind a kivitel értékben meghaladja 1925-ben a háború előtti forgalmat.

Behozatal. A behozatal fő árucikkei a következők:

M e g n e v e z é s	1924	1925
	millió finn márkában	
Gabonanemű	801·8	964·8
Gyarmatárú	685·0	881·9
Fémek és fémárúk	515·2	474·2
Fonadékanyagok	297·9	312·5
Szövetek	290·8	302·6
Zsír, olaj, stb.	228·6	298·5
Gépek és készülékek	261·5	265·2
Bőr és bőrárúk	168·5	251·8

Jelentékeny még a magvak, állati takarmány, járóművek, kő- és agyagárúk, textilipari cikkek, vegyi cikkek stb. behozatala is.

A gabonabehozatalból (mennyiség szerint) első helyen áll a rozs, amelyet 1924-ben 175.255, 1925-ben 155.266 tonna mennyiségben importáltak; jelentékeny a búzaliszt behozatala (1925-ben 106.756 tonna), továbbá a rozsliszt, a zabdara és a rizsdara behozatali mennyisége is. Általában az őrlemények behozatala valamivel emelkedett.

A gyarmatárúk közül különösen a cukor 106.234 tonnás behozatali mennyisége emelkedik ki, ami után a kávé 18.922 tonnával már jóval kisebb mennyiséget képvisel. Megemlítendő, hogy a cukorbehoza-

talnak 40%-a (42.070 tonna) fentebb már említett okokból december folyamán érkezett az országba.

Kivitel. A kivitel fontosabb árúit alábbi összeállítás mutatja:

M e g n e v e z é s	1924	1925
	millió finn márka	
Fa és faárúk	2.839·2	3.012·0
Papiros és papirosárúk	1.353·8	1.536·9
Élelmiszerek	385·7	614·4
Bőrök és bőrárúk	136·6	148·7

A kivitel többi árúinak szerepe jelentéktelen. Kedvező jelenség, hogy a kivitel e négy legfontosabb tétele 1924-ről 1925-re jelentős emelkedést produkált. Hogy az ország kiviteli forgalma mennyire egyoldalú, annak jellemzésére megemlítendő, hogy az egész kivitel értékének 81%-át a fa és a papiros és ezek termékei alkotják, a finn kivitel alakulása tehát csaknem teljesen az ország erdőkben való gazdagságán alapul, illetve a külföldi fa- és papirospiacok helyzetétől függ.

A fűrészelt faárúk kivitele szempontjából Finnország Európában 1925 folyamán is megtartotta 1924-ben megszerzett vezetőpozícióját, kedvezőtlen jelenség azonban, hogy az egész fakivitelben a faárúk szerepe aránylag kicsiny és a kivitt túlnyomórészt nyers- és megmunkálatlan fa alkotja.

A nagy fejlődést mutató élelmiszerkivitel legfontosabb két tétele a vaj és a sajt; előbbi az 1925. évi adatok szerint 478 utóbbi 77 millió márka értékben exportáltatott.

Országok szerint a finn külkereskedelmi forgalom 1924-ben és 1925-ben a következőképen alakult:

O r s z á g	Behozatal		Kivitel	
	millió finn márkában			
	1924	1925	1924	1925
Nagybritannia	884 3	928 7	2.000 7	2.060 9
Németország	1 410 9	1.762 1	453 9	746 8
Amerikai Egyesült- Államok	629 1	811 4	300 8	295 6
Németalföld	224 5	306 6	464 1	513 5
Svédország	293 6	358 1	248 3	237 7
Dánia	319 5	345 1	1 4 0	177 9
Belgium	136 0	150 9	316 3	364 3
Oroszország	221 0	74 4	220 5	430 4
Franciaország	114 2	167 3	402 7	275 6
Brazília	103 6	165 9	39 7	46 4

Az egyes országok szerepében legfontosabb jelenség Németország rendkívül erőteljes előretörése, amely a behozatalban és a kivitelben egyaránt észlelhető. A táblázatban fel nem sorolt országok közül jelentékenyebb a behozatal Cseh-Szlovákiából (67·5), Lengyelországból (49·1) és Norvégiából (46·6 millió márka), a kivitel pedig Egyiptom (85·9) és Argentína (55·0 millió márka) felé.

Magyarország Finnország behozatalában 1924 folyamán 0·9 és 1925 folyamán 2·0 millió finn márkával, a kivitelen pedig 1924. évi adataink szerint egyáltalában nem, az 1925. évek szerint pedig 0·5 millió finn márkával szerepelt. A Magyarországra irányuló finn kivitelt csaknem teljesen fa és faárú képezte, viszont a Magyarországból származó behozatal túlnyomó részét gépek és készülékek alkották; ezenkívül jelentékeny, de már lényegesen kisebb adatokkal szerepeltek gyümölcs és növények, valamint italok is. Remélhető azonban, hogy a Finnország és Magyarország között kötött kereskedelmi szerződés élénkiőleg fog hatni a két ország egymásközi árucseréjére.

Kereskedelmi szerződések. A finn kormányzat 1925-ben a következő államokkal kötött kereskedelmi szerződéseket: *Magyarország*, Spanyolország, Japán, Amerikai Egyesült-Államok. E szerződések közül az ország kiviteli forgalmára a legnagyobb jelentőséggel a spanyol szerződés bír.

Közlekedés. A finn államvasutak hossza az előző évi 4 272 km-rel szemben 1925-ben 4 376 km volt. A gördülő anyag fejlődéséről a következő adatok tanuskodnak:

		1924	1925
Mozdonyok	száma	631	664
Személykocsik	"	1 074	1 149
Teherkocsik	"	17 461	18 052

Lényegesen mecsőkkent a szállított személyek száma (1924-ben 27·7, 1925-ben csak 21·5 millió). Ez a visszaesés a kb. 20—30 %-os tarifaemelésnek a következménye; a bevételek a személyforgalom csökkenésével ellentétben 1924-ről 1925-re emelkedtek. A szállított áruk mennyisége az előző évi 8·0 millió tonnával szemben 1925-ben 8·5 millió volt.

Az államvasutak bevételeinek összege az előző évi 641 millió finn márkáról 720 millióra emelkedett, a kiadásoké ellenben 561 millióról 555 millióra csökkent, úgyhogy a felesleg az előző évi 80 millió finn márkával szemben 1925-ben 165 millióra rúgott; megjegyzendő, hogy a kiadásokban nem foglaltatnak benn az összes költségek, úgyhogy e 165 millió többlet nem tekinthető tiszta nyereségnek. Mindenesetre megállapítható azonban, hogy az 1925. évi üzleti eredmények lényegesen kedvezőbbek voltak az előző évekénél.

Finnország tengerhajózási forgalma valamivel kedvezőbb volt az előző évinél. Az érkezett hajók száma 1925-ben 7 682 volt, 3 887 000 regisztertonna-tartalommal, a kifutó hajóké 7 518 összesen 3 801 000 regisztertonnatartalommal.

Pénzügy.

Az 1925. évi költségvetés 3 130 939 650 finn márká rendes és 625 703 000 márká rendkívüli bevétellel szemben ugyanannyi rendes és rendkívüli kiadást tüntet fel. A rendes kiadásokhoz járult még 1925-ben

27 051 950, a rendkívüliekhez pedig 143 491 136 márká; ez a két összeg tőkemegtakarítások által nyer fedezetet.

A bevételek emelkedése nem tartott lépést a kiadások növekvésével, úgyhogy a költségvetési egyensúly helyreállítása céljából jelentékeny tőkemegtakarítások váltak szükségessé. A bevételekről megállapítható még, hogy általában nem érik el az előirányzatot. Új bevételek szerzésére szolgál az 1925 végén hozott törvény konfekciósárú megadóztatásáról, valamint néhány fogyasztási árucik 1926 elején életbelépő vámja és a belföldi postatarifa 50 %-os emelése.

Az államadósságok sorában egy 10 millió dolláros új állami kölcsönnel találkozunk, amelyet az Egyesült-Államokban helyeztek el. Ennek következtében az államadósságok összege 196 millió finn márkával emelkedett, úgyhogy végösszegük 1925 decemberben a következő volt:

külföldi	1 713 990 021 márká
belföldi	761 309 000 „
összesen:	2 475 299 021 márká

1924-ben	2 279 411 282 márká
növekvés	195 887 739 „

A vámbevételek összege 1924-gyel szemben 144 millió márkával emelkedett és 1 377 millió márkát ért el. Az emelkedés teljesen a behozatali vámokra esett, míg a kiviteli vámok összege jelentékenyen csökkent. A behozatali vámbevétel emelkedése magyarázatát találja az év végén felduzzadt behozatalban. A dohány- és gyufaadókból a bevétel alig változott.

A Finn Bank 1925. évi nyeresége az előző évi 65·4 millióval szemben 1925-ben 82·7 millió márkát ért el. Az 1925. év általában eredményes volt az állami bankra, melynek helyzete az egész évben kedvezően alakult. Az 1924. és 1925. évi mérleg-adatok részletekben nem hasonlíthatók össze, minthogy az aranyvalutára való áttérés a mérleg egyes tételeinek átalakítását vonta maga után.

A magánbankok mérlegadatai nem mutatnak nagyobb eltérést az előző évvel szemben. Kedvezőtlenebb jelenség e téren, hogy a betétek összege jelentékenyen kisebb mértékben emelkedett, mint 1924-ben, minthogy az állam nagyobb mértékben kivonta betéteit a magánbankokból. A tulajdonképeni hosszúlejáratú betétek összege örvendetesen emelkedett. A kölcsönök összege 1924-hez hasonlóan 1925-ben is visszaesést mutat. Általában a magánbankok helyzete sem kedvezőtlen és feltétlenül kedvező jelensége az ország gazdasági életének, hogy a magánbankkamatláb is $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ %-kal csökkentetett 1925 végén.

Az 1925. évi árnívó valamivel magasabb volt az előző évinél.

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

A Magyar Nemzeti Bank forgalma 1924 jún. — 1926 szept. (grafikon). Budapest, 1926. — *Mouvement de la Banque Nationale de Hongrie, juin 1924 — sept. 1926. (Graphique).*

Résumé. Projeté par M. Charles Kresz et élaboré d'après un relevé fait par M. Coloman Némethy sur la base des données de juin 1924 — septembre 1926 de la Banque Nationale de Hongrie, ce graphique présente, d'une façon très claire, les changements survenus dans le mouvement de la Banque.

Il convient de souligner que les principaux postes de passif y accusent un accroissement considérable. Un accroissement, continu et caractéristique, se manifeste également aux postes de l'actif.

A Magyar Nemzeti Bank 1924 június — 1926 szeptember havi kimutatásainak adataiból Kresz Károly dr. tervezete és Némethy Kálmán összeállítása alapján készített grafikon igen szemléltetően és könnyen áttekinthetően érzékelteti azokat a változásokat, melyek a Nemzeti Bank státusában és forgalmában a fenti idő alatt előállottak.

A teheroldal legfontosabb tételének, a jegyforgalomnak változásait négy vonal illusztrálja. aszerint, hogy az effektív, vagy virtuális, vagy e kettő összegét, illetve ennek az államadóssággal kisebbitett összegét reprezentáló jegyforgalom alakulásáról van-e szó.

Az effektív jegyforgalom, mely a bank tartozásainak az intézet hivatásából folyólag legjelentékenyebb tétele, kisebb hullámzásoktól eltekintve, felfelé menő tendenciát mutat s az 1924. évi júniusi 231 millió pengőről 1926 szeptemberében 441 millió pengőre (91%) emelkedett. Az effektív jegyforgalom vonala az ultimószükséglet következtében mindenkor az egyes hónapok elején áll viszonylag legmagasabban, míg a virtuális jegyforgalom, mely a giróköveteléseket, letéteket és azonnal lejáró egyéb tartozásokat jelenti, éppen ellenkezőleg, ultimókor áll legmagasabban. A girószámlatulajdonosok ugyanis követelésükből az ultimókor adódó szükséglet folytán a hó utolsó napjaiban eldiszponálnak, ami egyidejűleg a bankjegyforgalomnak hozzávetőlegesen megfelelő emelkedésében nyilvánul. A jegyforgalom általában az év utolsó hónapjaiban magasabb szinten mozog, ami a termésértékesítés és a meginduló export folytán jelentkező fokozottabb igényléssel van összefüggésben.

Az effektív és virtuális jegyforgalom összegét fel-tüntető vonal, miként az alkotó tételek külön-külön

is — a forgalomnak szintén jelentékeny arányú emelkedését mutatja; az effektív és virtuális jegyforgalom összege az 1924 júniusi 322 millió pengőről 1926 szeptemberében 623 millió pengőre növekedett, ami 94%-os emelkedésnek felel meg. Az emelkedő tendencia csupán 1925 jun.—aug. havában szakadt meg, amikor az effektív jegyforgalom emelkedését a girókövetelések nagyobb arányú visszaesése ellensúlyozta.

A bank jegyfedezete működésének kezdete óta 75 millió pengőről 250 millió pengőre emelkedett. A fedezetből a tényleges érckészlet 20 millió pengőről 169 millió pengőre szaporodott, míg a devizafedezet (értékálló külföldi értékekre szóló devizák és valuták) 55 millió pengőről 81 millió pengőre nőtt. Míg azonban a devizafedezet a folyó évtől kezdődőleg állandó csökkenést mutat (legmagasabb állása 1925 novemberben 205 millió pengő, legalacsonyabb — a megalakulás első hónapjától eltekintve — 1926 szeptemberében 81 millió pengő), addig a tényleges érckészletnél, különösen a folyó év elejétől kezdve, igen erős emelkedés tapasztalható.

Míg 1924 júniusában a jegyfedezetnek az ércfedezet 27%-át, a devizafedezet 73%-át tette, addig a fedezet e két elemének százalékos aránya folyó évi szeptemberben 68, illetőleg 32%-os volt.

A bank alapszabályai szerint az effektív és virtuális bankjegyforgalom összegének az államnak a bankkal szemben fennálló adósságával kisebbitett összege az, melynek az érckészlettel (melybe a valuták és devizák is beszámíthatók) kell fedezve lennie és pedig a bank fennállása első öt évében 20%-kal. A grafikon szerint a fedezeti arány 1924 júniusában 46%,-os volt, míg 1926 szeptemberben már 53%-ra emelkedett.

A váltóeszkömforgalom 95 és 180 millió pengő határt jelző vonalak között nagyobb kilengés nélkül egyenletesen hullámzó vonalat mutat.

A grafikon mint jelentékeny vagyontételt kimutatja még az egyéb követelések és tartozások egyenlegét, melynek aktív végösszege — mely a bank által az érckészletben ki nem mutatott saját valuta- és devizaállományt is magában foglalja — a leszámitolt váltók összegével együtt a kimutatott ércfedezet mellett a jegyforgalom fedezetét képezi.

H. S. dr.

Freymark: Ungarn in seinem wirtschaftlichen Aufbau. Schriften der Industrie und Handelskammer Breslau. Heft 3. November 1926.

A jövő évben megtartandó világ gazdasági konferenciát előkészítő tevékenység láncolatába a borszlói kereskedelmi és iparkamara köz gazdasági vonatkozású füzetének egy különleges sorozatával kapcsolódik be. E kiadványsorozat a keleteurópai szférában érdekelt államok gazdasági helyzetét tárgyalja; az első, ez év november havában megjelent füzet a gazdasági újjáépítés alatt álló Magyarország ismertetésének van szentelve.

A munka szerzője dr. Freymark Gusztáv, a német köz gazdaságban tevékeny férfiak között azok sorába tartozik, akik a velünk való érintkezést kellőképpen felhasználták arra, hogy alaposan megismerjék és helyesen mérlegelni tudják a magyar föld és a magyar nemzet fogalmával összefüggő gazdasági értékeket. Ez a körülmény nagyon előnyösen érvényesül abban az ismertetésben, melyet most a borszlói kereskedelmi és iparkamara nyilvánosságra hozott. Háborús veszteségeink rendkívüli következményei s új helyzetünkben is megnyilvánuló élet-erőnk rövid, de egyúttal jellemző és elég széles áttekintést nyújtó leírásban vannak itt szemléltetve, nagyrészt a legmegbízhatóbb támpontok, statisztikai adatok ügyes felhasználásával.

Freymark munkája újabb, örömdetes tanuságtétel életproblémáink nemzetközi súlya mellett s reméljük, hogy kellő figyelmet fog ébresztteni a külföldnek mindazon gazdasági tényezői előtt, melyeket fájékoztatni kívánt.

Szi. Gy. dr.

Johannes Müller: Deutsche Bevölkerungsstatistik. Ein Grundriss für Studium und Praxis. Jena 1926. VIII. és 280 l.

Alig egy évvel a „Deutsche Wirtschaftsstatistik“¹⁾ megjelenése után hagyta el a sajtót a thüringiai statisztikai hivatal kiváló igazgatójának Müller Jánosnak a német népességi statisztikáról szóló könyve. A két munka egy-egy részét alkotja négy kötetre tervezett „Grundriss der deutschen Statistik“ című nagyobb művének: sorrendben a gazdaságstatisztikai kötetet a második, a népességi statisztikáról szólót pedig a harmadik hely illeti meg. A még hátralevő két kötet, melyek közül az első rész a statisztika elméletét, a negyedik rész pedig a német kultúrstatistikát fogja tárgyalni, szerző terve szerint egy-két éven belül készül el, úgyhogy a statisztikai irodalom rövidesen a német statisztika teljes feladatkörét rendszerbe foglaló értékes művel fog gazdagodni.

A „Deutsche Bevölkerungsstatistik“, Müller e legújabb könyve a szokásostól alig eltérő, áttekinthető csoportosításban vázolja a német népességi statisztika problémáit. A mű az elmélet és módszertan idevágó főbb kérdéseit megvilágító rövid bevezető fejezet után

a népesség állapotának és mozgalmának jelenségeire foglalkozik, külön fejezetet szentelve azoknak. Egyes fejezeteiben a fogalommeghatározáson és elméleti vonatkozású észrevételeken kívül ismertetve vannak: a statisztikai kutatás jelentősége, módszerei, az anyaggyűjtés módja, akadályai és megbízhatósága, arányszámok és kombinációk alkalmazásának szükségessége, lehetősége és határai. Müller utal azután a rendelkezésre álló anyag forrásaira is és összeállításokba, táblázatokba foglalja össze a Németországra vonatkozó fontosabb statisztikai eredményeket, egyszerűsmind szemléltető képet nyújt a népesedési jelenségekről és a népesedés körében mutatkozó szabályszerűségekről is. Nem éri be csupán a hivatalos statisztika által szolgáltatott anyaggal, hanem ilyen hiányában nem hivatalos forrásokból származó, gondosan megválogatott adatokat is közöl. Nagy gondot fordít továbbá arra, hogy a közzétett táblázatokban a Németbirodalom egyes részei közt mutatkozó eltérések, az elmúlt évtizedek alatt észlelt változások szembeeszkő példákkal legyenek illusztrálva.

A könyvben közölt összeállítások pontossága, egyszerűsége és áttekinthetősége az elmélet és gyakorlat terén egyaránt jártas statisztikus gondos munkáját dicséri. Megvannak a legtöbb fejezet táblázataiban az újabb statisztikai adatok is, az általánosan nagy érdeklődéssel kísért — de még be nem fejezett — 1925. évi foglalkozási és üzemi számlálás eredményei azonban már, sajnos, nem kerülhettek be Müller könyvébe. Kitűzött céljának megfelelően szerző mindenütt megelégszik a német statisztika által gyűjtött eredményekkel — bár ennek következtében néhány nemzetközi összehasonlításokból pregnánsabban megrögzíthető szabályszerűség bemutatásától kellett eltekintenie — külföldi adatot ritkán és csupán megokolt esetben használ fel. Szinte túlzott óvatossággal kerüli a matematikai statisztika formuláinak alkalmazását; egyébként mindenütt érdekes, világos fejtegetései során ugyanilyen óvatosságot követ az okozati összefüggések megállapításánál is, úgyhogy fejtegetései néhol csak a leíró statisztika jellegével bírnak. Feltétlen előnye viszont könyvének, hogy adatai felhasználásánál nyomatékosan felhívja az olvasó figyelmét az előfordulható hibaforrásokra és óva int a nem minden szempontból egynemű adatok kritikanélküli alkalmazásától.

Müller munkájának egyes fejezeteit gondosan megrostált irodalmi utalásokkal vezeti be; könyvét tankönyvnek és gyakorlati kézikönyvnek szánta. Tankönyvnek ugyan a 4 kötetre tervezett mű talán túlságosan bő, úgyhogy a vizsgákra készülő főiskolai hallgatóság túlnyomórészt rövidebb standard-munkákat művével szemben előnyben fog részesíteni, gazdag adatgyűjteményével és gördülékeny, tiszta stílusával azonban nemcsak széles körben olvasott munka lesz, hanem a német és külföldi kutatók szempontjából is alkalmas forrásmunkává válhat. Th. L. dr.

¹⁾ Ismertetését l. M. St. Sz. 1926. 48. old.

Ukrajna közegészségügyi statisztikája, 1876–1914. Központi statisztikai hivatal. Kharkoff. (Ukránnyelvű.)

Finnország. (Finlande.) — Vankeinhöito, 1925. Helsinki. (Suomen virallinen tilasto. XII/44.)

Lengyelország. (Pologne.) — Le premier recensement général de la République Polonaise, 1921. Logement, population, professions. Département de Polesie. Office central de stat. Varsovie. (Statistique de la Pologne. XXII.)

Románia. (Roumanie.) — Annuaire statistique de la Roumanie, 1925. Institut de statistique générale de l'Etat. Bucarest.

Bulgária. (Bulgarie.) — Annuaire statistique du Royaume de Bulgarie, 1925. XVIIe Année. Direction générale de la stat. Sofia.

Görögország. (Grèce.) L'établissement des réfugiés en Grèce. Société des Nations. Genève. 1926.

Japán. (Japon.) — The annual report of the Post office life insurance business, 1924. Bureau of post office life insurance. Tokio.

San Salvador. (San Salvador.) — Resumen estadístico de la Republica de el Salvador. Dir. gen. de estadística. San Salvador.

Demografia, 1925. Dir. gen. de estadística. San Salvador.

Brazília. (Brésil.) — Anuario de estatística demographo-sanitaria, 1915/1916. Dir. gen. de saude publica. Rio de Janeiro.

Argentina. (Argentine.) — Anuario del comercio exterior de la República Argentina, 1925. Dir. gen. de estad. Buenos Aires.

Folyóiratszemle.

Revues.

Archiv für Soziale Hygiene und Demographie (II. köt., I f., Berlin—Charlottenburg 1926., német.). — **Honigmann G.:** A szociális egészségügy történelmi előzményei. — **Orenius R.:** A gümőkór-törvény hatása a gyakorlatban. — **Rodewald B.:** Az alkoholkérdés az iskolai oktatásban. — **Kasten A.:** Adalékok a törvényesítések statisztikájához. — **Pfeiffer M.:** Magyarország népmozgalma 1920–1925. — **Kantorowicz M.:** Antropometrikus kutatások az öntödémunkásokról. — **Liebenberg R.:** A nyilvános pályaválasztási tanácsadó technikája és eredményei. — **Feld W.:** A társadalmi gondozás statisztikájának feladatai. — **Bernard L.:** Gümőkór-elleni küzdelem a csecsemőkorban (fr.-német.). — **Teruoka G.:** Szociális adatok Japánból. — **Möllers:** A Népszövetség egészségügyi szervének 1925. évi tevékenysége.

Budapesti Szemle (1926. január, Budapest, m.). — **Gr. Klebelsberg K.:** Magyar kultúrpolitika a háború után. — **Magyary G.:** A Magyar Tudományos Akadémia és a magyar jogtudomány. — **Balogh J.:** Gróf Széchenyi István összes munkái. — (1926. február). — **Kaán K.:** Az erdők fenntartásának nemzetközi biztosítása. — **Magyary Z.:** A magyar tudomány nemzetközi helyzete. — **Csizik B.:** Franciaország állami pénzügyei és Caillaux kibontakozási kísérlete. — (1926. március). — **Takáts S.:** A magyar tözsérség pusztulása. — (1926. április). — **Mósa J.:** A parlament reformja. — **Csekey I.:** Az észt köztársaság alkotmánya és világpolitikai helyzete. — (1926. május). — **Gaal J.:** A magyarság nemzeti érzésben való egyesítése világszerte. — **Br. Wlassics Gy.:** A kisebbségi jogvédelem és a Nemzetek Szövetsége. — **Zelovich K.:** Képek a vasút történetéből. — **Csorba F.:** Az emberi fajok kérdése. — (1926. június). — **Kenedy G.:** Háború és népszaporodás. — (1926. július). — **Br. Wlassics Gy.:** A magyar államnyelv. — **Kornis Gy.:** A magyar kultúrpolitika

száz évvel ezelőtt. — (1926. augusztus). — **Fellner F.:** Az adózás jelen állása Magyarországon. — (1926. szeptember). — **Németh J.:** A szerb államterület és a szerb ethikum történelmi változásai.

Bulletin de la Statistique générale de la France (15. köt., 4. füz., Párizs 1926., fr.). — Néhány élelmiszer nagykereskedelmi és kiskereskedelmi áralakulásának összehasonlítása. — Nagybritannia ipara. — A húsfogyasztás nemzetközi statisztikája. — **Ulmer H.:** A sokgyermekes családok nemzeti támogatása 1924 folyamán Franciaország 86. départementjában.

Commerce Reports (1926. 45. sz., Washington, ang.). — Az ipari termelés gazdaságosságának növekvése Amerikában. — Az Egyesült-Államok gépkivitelének fejlődése. — A svájci selyemipar termelése és kivitele. — (1926. 46. sz.). — Az Egyesült-Államok külkereskedelme 1926 első kilenc hónapjában. — A petróleum-gyártmányok iránti kereslet Nagybritanniában.

Deutsches Statistisches Zentralblatt (1926. szeptember-október, Lipcse, német.). — **Zizek F.:** Statisztikai eredmények látszólagos változásai és látszólagos különbözőségei. — **Würzburger E.:** Kisebbségi statisztika. — **Burkhardt F.:** A számtani közép szám minimum-tulajdonsága. — **Weinberg W.:** A matematikai statisztika egy kérdéséről.

Föld és ember (6. évf., 1. sz., Szeged—Budapest 1926., m.). — **Bátky Zs.:** Telepek és eloszlásuk Dunántúlon. — **Szakáll Zs.:** Az öntözésről. — (6. évf., 2. sz.). — **Ernyey J.:** Régi cseh telepítések hazánkban. — **Gárdonyi A.:** Pest város újratelepítése a török hódoltság után. — (6. évf., 3. sz.). — **Szakáll Zs.:** A búza és termelése gazdaságföldrajzi szempontból.

Közgazdasági Szemle (1926. szeptember-október, Budapest, m.). — **Navrátil A.:** Az ipari bizottságok és a munkaközösségek. — **Varga I.:**

Tőke és infláció. — *Andor E.*: A pályaválasztási tanács szervezése. — *Tonelli S.*: Az európai gazdasági hegemonia válsága. — *Havas J.*: Az angol szén-sztrájk. — Országos Társadalompolitikai Értekeztet. — Verein für Sozialpolitik. — *Zelovich L.*: Világ-gazdasági visszapillantás az 1925. évre. — Adalékok a magyar szociálpolitikai bibliográfiához.

L'Est Européen (6. évf., 8–9. sz., Varsó 1926., fr.). — A litván-országi szerződés. — *Dangel S.*: Európa és az új Oroszország. — *Stebelski A.*: A nemzetiségi kisebbségek kongresszusa és a kisebbségi törvényhozás problémája. — *Rawita Z.*: Lengyelország kivitele 1926 első nyolc havában. — *Rewera.*: Locarno és Kelet-Poroszország. — *Stabrowski O.*: Oroszország belpolitikája és az ellenzék elleni harcok. — *Katelbach T.*: A francia-német közeledés és a helyzet Kelet-Európában.

Magyar Gazdák Szemléje (1926. jan.-márc., Budapest, m.). — *Csepregi Horváth J.*: A magyar szövetkezeti intézmény története. — *Laurentzy V.*: Az agrárizmus társadalomalkotó szerepe. — *Csérér L.*: Állami monopóliumok és szabadkereskedelem a régi Erdélyben. — (1926. ápr.-máj.). — *Csepregi Horváth J.*: A magyar szövetkezeti intézmény története. — *Győry L.*: Az új kereskedelmi szerződések. — (1926. jún.-júl.). — *Czettler J.*: A kommunista világkísérlet tanulságai. — *Győry L.*: Új piacok. — *Bernát Gy.*: A körzeti hitelszövetkezetek. — *Bikkal D.*: Mussolini többtermelési politikája és agrárreformja. — *Csepregi Horváth J.*: A magyar szövetkezeti intézmény története. — A mezőgazdasági szövetkezetek 1924-ben Angliában és Dániában. — (1926. aug.-szept.). — *Grigóssy B.*: Budapest vásárcsarnokainak szerepe a főváros élelmezésében. — *Grüneberg F.*: Pozsony város ipara és kereskedelme 1379–1526. — *Erdős P.*: A fogyasztási szövetkezetek fejlődése Oroszországban 1920-ig.

Metron (V. köt., 4. sz., Padova 1925., ang., olasz, ném., fr.). — *Romanowsky V.*: A diszperzió problémája népmozgalmi példákkal. — *Crathorne A. R.*: A mérlegelt állag problémája. — *Luzzatto Fegiz P.*: A születések időszakos változásai. — *Lestschinsky J.*: A zsidóság népmozgalmi problémái. — *Vandellós J.*: Az Ibériai-félsziget gazdagsága és jövedelme.

Népegészségügy (7. évf., 1–2. sz., Budapest 1926., m.). — *Scholtz K.*: Magyarország egészségügyének igényei a tudományok művelése terén. — (7. évf., 3. sz.). — *Pekanovich J.*: A tuberculosis szociális vonatkozásairól. — (7. évf., 4. sz.). — *Pfisterer L.*: A társadalmi biztosítások szerepe az iparegészségügy terén. — *Felber L.*: Elmélkedés ásványvízkereskedelmünk felett. — (7. évf., 5. sz.). — A syphilis mortalitása. — (7. évf., 6. sz.). — A német birodalom egészségügyi viszonyai az 1923. és 1924. években. — (7. évf., 8. sz.). — *Pfisterer L.*: A megelőzés és a munkásbiztosítás. — (7. évf., 10. sz.). — A család szerepe a modern népesedéspolitikában. —

Kovácsics S.: A győrmegyei sokoróaljai járás 1925. évi közegészségügyi helyzete. — (7. évf., 11. sz.). — *Gortvay Gy.*: Állami és társadalmi tennivalók a magyar alcoholismus elleni küzdelemben. — *Follmann J.*: Történelmi és statisztikai adatok az influenzáról. — (7. évf., 15. sz.). — *Gáspár J.*: Hozzászólás az egyke kérdéséhez. — *Görgey M.*: Hajdu vármegye közegészségügye az 1925. évben. — *Doros G.*: Népegyesületünk szaporodáscsökkenéséről, különös tekintettel a syphilisre és blenorhoeára. — (Különszám). — *Pfeiffer M.*: Magyarország halálozási és természetes szaporodási viszonyai. — (7. évf., 16–17. sz.). — *Bayer E.*: Alag község közegészségügyének történetéből. — (7. évf., 18. sz.). — *Gortvay Gy.*: A düsseldorfi nemzetközi egészségügyi kiállítás tanulságai. — *Felber L.*: Ásványvízkereskedelmünk idejével mérlege. — (7. évf., 19. sz.). — *Rónai-Horváth J.*: A statisztikai ábrázolás technikája a düsseldorfi egészségügyi kiállításon. — *Kiss L.*: Tuberculosis-csökkenést mutató országok és a csökkenés oka. — (7. évf., 22. sz.). — *Nékám L.*: A nemi betegségek elleni küzdelem. — *Gortvay Gy.*: Jövő feladataink az iparegészségügy terén. — (7. évf., 23. sz.). — *Gaál A. K.* és *Stoll K.*: A gödöllői járás egészségügyi felvétele.

Revue de la Société Hongroise de Statistique (4. évf., 1–2. sz., Budapest, 1926. fr.). — *Laky D.*: Adalékok Magyarország újabkori kulturális fejlődéséhez. — *Kovács A.*: A Sz. H. Sz. államnépszámlálásának nemzetiségi adatai. — *Kenedy G.*: Háború és népszaporodás. — *Papp A.*: Erdély mint gazdasági terület. — *Szentkirályi Zs.*: A prostituáltak syphilises fertőzöttsége. — *Jancsó B.*: A statisztika mint a nemzeti védekezés eszköze.

Revue internationale des institutions économiques et sociales (1926. július–szeptember, Róma, fr.). — *Manes A.* és *Rohrbeck W.*: A jégeső elleni biztosítás gazdasági szempontokból. — *Costanzo G.*: Az új szakszervezeti rend Olaszországban. — *Ferrari E.*: Az öntözés Spanyolországban.

Revue internationale des renseignements agricoles (1926. július–szeptember, Róma, 1926. fr.). — *Henseler A.*: A gyapjú-nemek osztályozása a nemzetközi gyapjútatisztika szempontjából. — *Rabaté E.*: A kénsav alkalmazása a dudva és néhány kártékony mezőgazdasági növény ellen.

Revue internationale du travail (1926. november, Genf, fr.). — *Rice G. W.*: A munkatörvényhozás alkotmányossága az Egyesült-Államokban. — A békeltetés és döntőbíráskodás. — A kollektív munkásszerződések az olasz mezőgazdaság-

¹⁾*Internationale Agrikultur-Wissenschaftliche Rundschau* (Róma, 1926. ném.) címen is megjelenik.

ban. — Az orosz munkanélküliség 1917—1925. — Munkabérek és megélhetési költségek Magyarországon.

Statistische Nachrichten (4. évf. 1. sz., Bécs, 1926., ném.). — Az 1925. gazdasági év. — Az osztrák létfenntartási költségek új index-számítása. — (4. évf. 2. sz.). — A betegsegélyzőpénztárak taglétszáma és a munkanélküliség Bécsben 1925 folyamán. — Ausztria vastermelése 1925-ben. — Európa népmozgalma 1923-ban. — (4. évf. 3. sz.). — Nemzetközi gazdasági jelzőszámok 1925-ben. — A munkaviszályok 1925-ben Ausztriában. — (4. évf. 4. sz.). — A takarékpénztárak 1925. évi üzleti eredményei. — Bécs idegenforgalma 1925-ben. — Ausztria 1925. évi széngazdálkodása. — A női munka Bécsben 1923-ban. — (4. évf. 5. sz.). — Nemzetközi gazdasági jelzőszámok 1925/26-ban. — Ausztria nagy vízierőművei 1925 decemberben. — Nemzetközi összehasonlítás a háború előtti és utáni szarvasmarhaállományról. — Honosítások és elbocsátások Ausztriában 1920—1925. — (4. évf. 6. sz.). — A mezőgazdasági termények nagykereskedelmi áralakulása 1925 folyamán Ausztriában. — Az építkezési költségek megrágulása a háború előtti állapottal szemben. — Ausztria 1925. évi idegenforgalma. — (*Kü'ön szám*). — A bécsi 1923. évi foglalkozási számlálás. — (4. évf. 7. sz.). — Ausztria 1925. évi szövetségi zárszámadásai. — (4. évf. 8. sz.). — Az osztrák szövetségi alkalmazottak betegség elleni biztosító-intézete 1925-ben. — Alsóausztria foglalkozási statisztikája. — (4. évf. 9. sz.). — Alsóausztria foglalkozási statisztikája. — (4. évf. 10. sz.). — A balesetek gyakorisága Ausztria üzemeiben. — Alsóausztria foglalkozási statisztikája. — (4. évf., 11. sz.). — Tirol foglalkozási statisztikája. — Bejelentésre kötelezett fertőzőbetegségek Ausztriában. — Dohánygyártmányok termelése és fogyasztása Ausztriában 1925-ben. — Az osztrák papíripar 1925-ben. — Az osztrák szövetséges államok 1926. évi költségvetési előirányzatai.

The Economist (103. köt., 4.344. sz., London, 1926, ang.). — Az angol birodalmi konferencia. — Az indiai jegybank. — A francia frank stabilizálása. — Az argentinai földbérletársulatok. — A szövetkezeti ügy Peruban. — Románia kőolajtermelése. — (4.345. sz.). — Megjegyzések a szénvitához. — Hadügyi költségvetések és a leszerelés. — A nemzetközi acél-egyezmény szövege. — A kínai válság. — A belga költségvetés.

Wirtschaftsdienst (1926. 46. f., Hamburg, ném.). — *Withers H.* és *Hickmann E.*: Támadás a gazdasági korlátok ellen. — *Seraphim H. J.*: Szovjetoroszország átalakulás közben. — *Deck F.*: Hadikárpótlás és munkanélküliség. — Kibocsátások

és bankmérlegek. — (1926. 47. f.). — *Topf E.*: A cukorvám mellett és ellen. — *Deck F.*: Hadikárpótlás és munkanélküliség. — Az angol szénsztrájk költségei. — *Davis E.*: Új valuta Palesztinában? — (1926. 48. f.). — *Bandmann E.*: A brit birodalmi konferencia után. — *Topf E.*: A spirituszmonopólium második reformja. — *Mezger F. L.*: A német bőr- és ipar mérlegei.

Wirtschaft und Statistik (6. évf., 21. sz., Berlin, 1926., ném.). — Az 1925. június 16-iki foglalkozási és ipari üzemi számlálás további eredményei. (A foglalkozási számlálás eredményei Szászországban, Badenben, Thüringiában, Hessenben, Mecklenburg-Schwerinben és Braunschweigban. — Néhány fontos foglalkozási ág jelentősége. — Berlin mint ipari és kereskedelmi város. — A gépipar Bajorországban, Württembergben, Badenben és Szászországban. — A textilipar Bajorországban, Württembergben, Badenben és Szászországban). — Áramfejlesztés és fogyasztás a Németbirodalomban. — Cukortermelés és fogyasztás a Németbirodalomban az 1925/6. üzemi évben. — A német kikötők 1925. évi tengeri áruforgalma irányok és árúnevek szerint. — Berek és munkaidő a külföldön. — Házasságkötések, születések és halálozások a Németbirodalomban 1926 első negyedében. — (6. évf., 22. sz.). — Az 1925. júniusi ipari üzemi számlálás további eredményei (Közép-németország). — Berlin fontosabb iparágai. — Az 1925. júniusi mezőgazdasági üzemi számlálás további eredményei. — A foglalkozási számlálás eredményei Brémában és Schleswig-Holstein tartományban. — A német kapásnövények terméseredményei 1926-ban. — Németország 1926. évi komlótermelése. — A világ automobiltermelése. — Áruforgalom a német folyamvidékeken 1925-ben. — A német takarékpénztárak 1924—1926. — A tudományos főiskolák látogatottsága a Németbirodalomban az 1925. évi nyári félévben. — Az időjárás 1926 nyarán.

Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft (62. évf. 3. sz., Bazel, ném.-fr.). — *Schwarz A.*: Szám-fetisizmus. — *Blessing E.*: v. Rothkirch Frigyes (1826—1886). — *Willigens Ch.*: A svájci 1920. és 1921. évi halandósági tábla. — *Sommaruga C.*: Adalékok Tessin kanton gazdasági és pénzügyi történetéhez. — *Reichlin A.*: A svájci gép- és fémipar, mint munka- és keresetforrás. — Svájci magasfekvésű völgyeiben élő népesség szaporodása és fogyása. — *Lingg O.*: A svájci szövetségi (állami) alkalmazottak lakásviszonyai 1925-ben. — A svájci részvénytársaságok 1924. évi osztalékai. — *Gurtner H. A.*: Az idegenszámlálás törvényes szabályozása Graubünden kantonban.

A Magyar Statisztikai Társaság működése.

Activité de la Société Hongroise de Statistique.

Előadóülések.

Séances d'études.

Charles Jordan: Le rôle des mathématiques dans la statistique.

A la séance d'études tenue le 23 novembre sous la présidence de M. Gustave Thirring, président, M. Charles Jordan, membre titulaire, a prononcé son discours de réception, parlant du rôle des mathématiques dans la statistique. Les sciences — dit-il — ont pour but principal de prévoir les phénomènes. Pour arriver à ce but, elles emploient les méthodes suivantes: 1° Observation fréquente des faits. 2° Groupement des résultats suivant certains points de vue; compte des données des différents groupes. 3° Expression de données statistiques par des fonctions de fréquence. 4° Remplacement de constatations de faits souvent répétées par de nouvelles constatations plus exactes, plus générales ou plus simples. Quoique les statisticiens travaillant sans moyens auxiliaires mathématiques voulussent arriver, d'une manière plus rudimentaire, à ce même but, une partie en a fait une vive opposition à la méthode mathématique. — Après la conférence, MM. Charles Goldziher et Jules Altenburger ont exposé leurs observations.

André Barabás: Le rôle de la statistique au service de l'instruction du peuple.

A la séance du 7 décembre, présidée par M. Gustave Thirring, M. André Barabás, directeur en chef d'école normale primaire d'instituteurs, a prononcé son discours de réception, intitulé „Le rôle de la statistique au service de l'instruction du peuple“. Il a exposé qu'en Hongrie, l'instruction primaire ne tient pas compte des besoins spéciaux des populations rurales, qu'elle veut leur imposer une culture théorique générale. Aussi, devrait-on avoir un soin particulier de faire connaître le village aux élèves-instituteurs. Dans ce but, il conviendrait d'employer les résultats des relèvements statistiques, au moyen desquels on est, dès à présent, à même de réunir les données de chaque vil-

lage sur l'accroissement de la population, les impôts, la situation hygiénique, économique, administrative, intellectuelle, etc. En possession de ces données, on pourrait aisément établir le programme destiné à développer intellectuellement, économiquement, etc., les différents villages. Une discussion approfondie eut ensuite lieu au sujet de la conférence, au cours de laquelle prirent la parole: le président, et, parmi les membres titulaires, MM. Antoine Bodor, Désiré de Laky et Etienne de Bernát.

Jordan Károly: A matematika szerepe a statisztikában.

A Társaság november 23-án Thirring Gusztáv elnöklete alatt megtartott előadó-ülésén Jordan Károly r. tag foglalt székelt „A matematika szerepe a statisztikában“ című előadásával.

Kifejtette, hogy a tudományok főcélja a tünemények előrelátása. Ezt elérendő, a tudományok eljárása a következő: 1. A tünemények gyakori megfigyelése. 2. Az eredmények bizonyos szempontok szerinti csoportosítása, az egyes csoportokhoz tartozó adatok megszámlálása. (Ezek adják a statisztikai adatokat.) 3. A statisztikai adatoknak gyakorisági függvénnyel való kifejezése, ami csak matematikai segédeszközökkel történhetik. Az elért formula az a törvény, amelyből a jövő történésre bizonyos megközelítéssel és valószínűséggel következtethetünk. Meg kell határozni még a megközelítés mérvét és a jövő tüneményekben várható valószínű eltérések nagyságát. 4. Az elért törvényszerűségek újjal, pontosabban, általánosabban, vagy egyszerűbbel való helyettesítése.

Előadó vázolta az alkalmazott matematikai eljárásokat gyakorisági függvények előállításánál, tünemények közötti összefüggés tanulmányozásánál (korreláció), statisztikai sorok összehasonlításánál, szekuláris és periodikus változások kiderítésénél, statisztikai adatok kiegyenlítésénél és a valószínű eltéré-

sek meghatározásánál. Felemlítette, hogy a matematikai módszer bevezetése a statisztikusok egy részénél heves ellenállással találkozott, pedig a matematikai segédeszközök nélkül dolgozó statisztikusok ugyanazt kívánják primitívebb módon elérni, mint a többiek. Végül röviden ismertette a matematikai statisztika irodalmát, kiemelve, hogy e téren Amerika és Anglia áll első helyen.

Az előadást követő tartalmas vitában *Goldziher* Károly r. tag gyakorlati példákkal illusztrálta a matematikai statisztika alkalmazását. Utalt azonban arra, hogy bár a matematikai statisztika módszereit a gyakorlati statisztikusok itt-ott már felhasználják, mégis igen magas fokra kell jutniuk a matematikai módszereknek, hogy a gyakorlatban nagyobb mértékben alkalmazhatók legyenek. *Altenburger* Gyula r. tag kiemelve a matematikai statisztika fontosságát, ismertette azokat a nehézségeket, amelyek a matematikai statisztika módszereinek alkalmazását akadályozzák. A gyakorlati statisztikusoknak inkább arra kell helyezniük a fősúlyt, hogy az adatok a legszélesebb differenciálódással gyűjtessenek.

Barabás Endre: A statisztika a népnevelés szolgálatában.

A Társaság december hó 7-én *Thirring* Gusztáv elnöklete alatt tartott ülésén *Barabás Endre* r. tag foglalta el székét „*A statisztika a népnevelés szolgálatában*” c. előadásával. Előadásában a földművelő és intelligens osztály közötti ellentétes világnézet okát kutatta. Kimutatta, hogy a magyar nép kultúrája azért nem fejlődik, mert a népoktatási rendszer figyelemre sem méltatja a falusi nép meglevő, önmagából kifejlesztett kultúráját. Egészen más világnézetből kialakult kultúrát akar ráerőszakolni a falura. Az adni kívánt kultúra nem tud gyökeret verni a nép lelkületében és a nép lelkületében meglevő kulturális gyökérzet nem fejlesztheti ki erőit. A falusi nép érdeklődése a földművelésre van koncentrálna s e nézőpontból kellene kultúráját, a lelkében már reformálva levő sajátos sejtekből kifejleszteni. Ez csak úgy valósulhat meg, hogyha a népoktatást a mezőgazdasági környezetbe helyezve, a nép kultúráját a meglevő *van-tól* fokozatosan fejlesztjük a nemzet egyetemes érdeke által megszabott *kellő* irányba. Előadó ebben az irányban végzett kísérleteiről számolt be. Mint egyik tanítóképző igazgatója, gondot fordított arra, hogy a tanítónövendékek megismerjék családjuk és szülőfalujuk múltját

és jelenét, meg tudják állapítani szülőföldjük erkölcsi, szellemi és anyagi leltárát abból a célból, hogy leendő állomáshelyük számára is el tudják készíteni ugyanazt s hogy annak állagát átvéve, igyekezzenek falujuk meglevő értékeit továbbfejleszteni és végzett munkájukról bármikor pontos számadást tudjanak adni. Előadó kimutatta, hogy a magyar tanítótság (papság, közigazgatási szervek) ilyen irányú képzéséhez máris rendkívül gazdag segédeszközanyag áll rendelkezésre a magyar statisztikai gyűjtéseknek a faluig lemenő adataiból összeállított és közrebocsátott eredményeiben, úgyhogy Magyarország bármely falujára nézve könnyen összeállíthatók lakossága népszaporodási, kulturai, népegészségügyi, gazdasági (földmegoszlás, állatállomány, felszerelés, terméseredmények stb.), közigazgatási, adózási stb. állapotának részletes adatai. Eme adatokból sok ok és okozati jelenség állapítható meg, melyek segítségével és a falu történelmi múltjára vonatkozó helyi kutatások eredményével csaknem pontossággal megállapítható a falu egész egyéniségének minőségi és mennyiségi értéke, jelenlegi állapota. Ezekből megismerhetők a továbbfejlődés irányát és tempóját szabályozó szellemi, erkölcsi és anyagi erők készletei. Ha a lelkesek, tanítók és közigazgatási tisztviselők ilyen felkészültséggel állíttatnának egy-egy kis falusi társadalom élére: a falu társadalmának tényezői együttes erővel s a nép lelke ösztönös odaadása segítségével szolgálhatnák a falvak népének továbbfejlődését.

Az előadáshoz az elnök, *Bodor Antal*, *Laky Dezső*, *Bernát István* r. tag, továbbá *Gál Imre* és *Német Sándor* szólt hozzá.

A „Revue de la Société Hongroise de Statistique”

1926. évi első félévi (1–2.) számának tartalma:

Numéro 1–2, premier semestre de 1926:

Laky, D.: Étude sur le développement de la culture intellectuelle en Hongrie dans les temps récents.

Kovács, A.: Les données de nationalité du recensement du Royaume des Serbes, Croates et Slovènes.

Kenedy, G.: La guerre et l'accroissement de la population.

Papp, A.: La Transylvanie comme territoire économique.

Szentkirályi, Zs.: La contamination syphilitique des prostituées.

Jancsó, B.: La statistique, arme de la défense nationale.

Activité de la Société Hongr. de Stat.

Quelques chiffres concernant la situation économique en Hongrie.

Hírek. — Nouvelles.

A német városi statisztikai hivatalok.¹⁾Les Bureaux municipaux de statistique d'Allemagne.¹⁾

La statistique municipale allemande, dont les origines remontent à la sixième dizaine d'années du siècle dernier, remplit, par son haut niveau et son activité exemplaire, un rôle éminent dans la statistique internationale des villes. Ci-dessous, nous présentons le tableau des Bureaux municipaux de statistique d'Allemagne.

Autant qu'il était possible de séparer les fonctionnaires chargés de travaux statistiques proprement dits et les autres techniciens d'avec les employés adminis-

tratifs²⁾, nous n'avons fait entrer que ceux-là dans le tableau. Parmi les chefs — surtout dans les moindres villes — il y aussi des conseillers et d'autres fonctionnaires de ville; à Gera et à Sterkrade, c'est le maire en chef qui est chargé de la direction du Bureau municipal de statistique.

Naturellement, même en Allemagne, le degré de développement de ces Bureaux diffère beaucoup. Leur nombre, qui était de 31 en 1903 et de 59 en 1921, a diminué en raison de la suppression de quelques Bureaux, nécessitée par la grave situation économique, et du rattachement au Bureau de Berlin des cinq services statistiques des grands faubourgs, de sorte que, d'après les récentes données, il est actuellement de 51. A ce nombre, on peut ajouter les Bureaux des 3 villes hanséatiques (Hambourg, Brème, Lubeck), lesquels, bien qu'ayant un caractère général, accomplissent des travaux de statistique municipale proprement dite. Y compris ceux-ci, l'Allemagne a 54 Bureaux municipaux de statistique; et la ville de Recklinghausen, de 60.352 habitants, s'est aussi décidée à en créer un sous peu.³⁾

En dehors des Bureaux de statistique des villes hanséatiques, — lesquels, quoique revêtus d'un caractère général, (Landesstatistik), peuvent être assimilés aux services municipaux de statistique, et dont le Bureau de statistique de Brème a été fondé en 1861, celui de Hambourg, en 1866, celui de Lubeck, en 1871, — c'est celui de Berlin, créé en 1872, qui est le plus vieux, tenant, par ordre d'ancienneté, la première place, avec les Bureaux de Rome et de Vienne, qui furent institués également à la même année.

Depuis plus d'un demi-siècle, existent: les Bureaux municipaux de statistique de Francfort s. M. (1865); de Leipsick (1867); d'Altona (1871); de Breslau (1873); de Chemnitz (1873); de Dresde (1874); de Munich (1875). Dans les autres pays d'Europe et d'Amérique, les plus anciens sont les Bureaux de New-York et de Riga (créés en 1866) et celui de Budapest (1869).

A német városi statisztika, melynek gyökerei a mult század hatvanas éveig nyúlnak vissza, fejlettsé-

A város neve Ville	Lélekszám Population	A hivatal		Az alkalmazot- tak száma Nombre a. empl.
		alapítási éve année de la création du Bureau	mostani vezetője Chef actuel	
Aachen	155.222	1901	Elfert dr.	8
Allenstein	38.065	?	Wiehe dr.	·
Altona	185.135	1871	Kästner dr.	11
Augsburg	165.522	1913	Stein dr.	4
Barmen	187.239	1904	Gressler	2
Berlin	4.013.588	1862	Büchner dr.	55
Bochum	156.762	1913	Schüth dr.	18
Bonn	89.565	1919	Meyer dr.	3
Boroszló	554.801	1873	v. Auer dr.	18
Braunschweig	146.654	1905	Wagner	2
Buer	99.307	1921	Grosse-Boymann dr.	6
Cassel	171.483	1905	Schumann dr.	10
Chemnitz	331.641	1873	Schubel	13
Coblenz	58.161	1926	Wohlers dr.	·
Crefeld	130.425	1914	Erdtmann dr.	3
Dortmund	320.256	1895	1)	9
Drezda	618.684	1874	Schäfer dr.	14
Duisburg	271.790	1906	Kögel	8
Düsseldorf	431.096	1900	Schoppen dr.	11
Elberfeld	167.025	1904	Michaelis dr.	6
Erfurt	134.973	1919	Hrbst dr.	7
Essen	468.696	1900	Meurer dr.	9
Frankfurt a. M.	460.248	1865	Buch dr.	9
Freiburg i. Br.	90.475	1905	Ehrler dr.	4
Gelsenkirchen	207.153	1920	Zurhorst dr.	15
Gera	81.402	1919	Arnold	·
Görlitz	85.636	1879	Viebeg	3
Hagen	99.429	1914	1)	1
Halle a. S.	193.722	1906	Wolff dr.	5
Hannover	422.435	1894	Seutemann dr.	26
Karlsruhe	145.694	1896	Schrendt dr.	10
Kiel	213.587	1903	Krziza dr.	6
Köln	726.584	1883	Neuhäus dr.	17
Königsberg	279.880	1893	Schmahl dr.	2, 17
Linca	679.322	1867	Weigel	18
Ludwigshafen	101.869	1914	Zwick dr.	16
Magdeburg	292.296	1885	Helbling dr.	30
Mainz	108.552	1912	Rompel dr.	2
Mannheim	247.486	1895	Schott dr.	8
Mülheim a. d. R.	127.195	1912	Wohlfahrth	—
München	680.704	1875	Morgenroth dr.	13
Nürnberg	392.494	1900	Meyer dr.	5
Offenbach a. M.	79.362	1921	Lind dr.	18
Pforzheim	78.859	1919	Meyer F. J.	4
Plauen	111.398	1876	Schmidt	2
Quedlinburg a. H.	26.944	1920	Langlotz dr.	3
Sterkrade	50.661	1918	Heuser dr.	2
Stettin	253.727	1909	Erler dr.	5
Stuttgart	341.461	1896	Goesser dr.	8
Trier	57.341	1920	Frings dr.	·
Wiesbaden	102.557	1907	Unzer dr.	3

¹⁾ Ezidőszerint nincs betöltve. — Vacant.

²⁾ A hozzátartozó árvizsgálóhivatal alkalmazottaival együtt. — Y compris les employés de l'Office y appartenant de l'examen de prix.

¹⁾ L. — Voir Deutsches Statistisches Zentralblatt 1926. 7—8. sz.

²⁾ Pour l'énumération détaillée des services administratifs et autres, voyez le numéro 2, année 1926, de la Revue.

³⁾ D'après de récents renseignements, la commune de Freital, naguère créée dans la banlieue de Dresde et comptant 36.585 habitants en 1925, a également, depuis 1922, un Bureau municipal de statistique. Avec celui-ci et le Bureau de statistique de la ville de Recklinghausen, qui sera prochainement institué en vertu d'un arrêté municipal, le nombre des Bureaux de statistique des villes d'Allemagne s'élève à 53, et y compris ceux des villes hanséatiques, à 56.

gével és példás munkásságával kiváló szerepet tölt be a nemzetközi városi statisztikai életben. Ezidő-szerint a Németbirodalomnak a táblázatba foglalt városai rendelkeznek statisztikai hivatalokkal.

Megjegyzendő, hogy az alkalmazott-létszámban lehetőleg csak a tulajdonképeni statisztikai működési körben alkalmazott tisztviselők és egyéb munkaerők szerepelnek (az igazgató nélkül), az egyes hivatalok egyéb közigazgatási teendőit és különleges munkásságát¹⁾ végző alkalmazottak e számokban — amennyiben különválasztásuk lehetséges volt — nem foglaltatnak benn. A hivatalvezetők sorában stat. igazgatókon kívül (főleg a kisebb városokban) tanácsnokokat és más beosztású városi tisztviselőket is találunk, Gera és Sterkrade városokban pedig a hivatal igazgatása a főpolgármester hatáskörébe tartozik.

A városi stat. hivatalok fejlettségi foka természetesen Németországban is nagyon különböző. Számuk 1903-ban 31, 1921-ben pedig 59 volt, majd néhány hivatalnak a nehéz gazdasági viszonyok következtében való megszüntetése, illetve a Berlinhez csatolt nagy külvárosokban működő öt hivatalnak a berlini hivatalba való beolvadása következtében alászállott és a leg-

újabb adatok szerint jelenleg 51; e számhoz hozzávehető a 3 Hanza-város (*Hamburg, Bréma és Lübeck*) — országos jelleggel bíró, de tulajdonképen a városi statisztika terén munkálkodó — hivatala is, melyekkel együtt a Németbirodalomban működő városi stat. hivatalok összes száma 54-re emelkedik. A közeljövőben terv szerint megalakul a 60.352 lakossal bíró *Recklinghausen* hivatala is.²⁾

Németország városi statisztikai hivatalai közül a Hanza-városok idesorozható, de országos (tartományi) jellegű hivatalain — az 1861-ben alakult brémai, 1866-ban létesült hamburgi és 1871-ben alapított lübecki hivatalon — kívül *Berlin* város 1862-ben alakult statisztikai hivatala a legrégebb, amely az ugyanakkor létesült bécsi és római hivatalokkal együtt a legelső a városi statisztikai hivatalok sorában. Fél-századnál hosszabb ideje állanak fenn még Frankfurt a. M. (1865), Lipcse (1867.), Altona (1871), Boroszló (1873.), Chemnitz (1873.), Drezda (1874.) és München (1875.) hivatalos stat. intézményei is. Európa és Amerika többi államaiban az 1866-ban alapított new-yorki és rigai mellett *Budapest* 1869-ben létesült statisztikai hivatala tartozik még a leghosszabb idő óta fennállók közé.

Statisztikai hivatal szervezése Ecuadorban.

Création de l'Office de statistique d'Equateur.

La nécessité d'organiser la statistique officielle s'impose de plus en plus dans les pays n'ayant pas encore de service de statistique d'Etat, ce qui montre l'accroissement du besoin d'avoir des données officielles. Récemment — le 1er avril 1926 — l'Equateur a aussi créé un Office central de statistique (Departamento central de Estadística). L'Office, dont le directeur est M. C. C. Aguirre, a été rattaché au ministère du Travail et de la Prévoyance Sociale.

A hivatalos számadatszükséglet növekedésére mutat az a körülmény, hogy azok az államok, melyekben eddig statisztikai hivatal még nem állott fenn, egymás után szervezik meg hivatalos statisztikájukat. Így legújabban (1926 április 1-én) megalakult *Ecuador* állam központi statisztikai hivatala („Departamento central de Estadística”) is, melynek igazgatója *Aguirre* C. C. lett. A hivatal a népjóléti és munkaügyi minisztérium főhatósága alá osztatott be.

Magyarország demografiai statisztikájának kézikönyve.

Manuel des Statistiques Démographiques de Hongrie.

Pour faire connaître la statistique démographique des différents pays, la Société des Nations a entrepris la publication d'une série de manuels, rédigés suivant des points de vue uniformes. La rédaction en a été confiée, par la section d'hygiène de la S. D. N., au major Greenwood, professeur d'Université et au major P. Granville Edge, du National Insti-

A Nemzetek Szövetsége egy kiadvány-sorozatban ismerteti az egyes államok népességi statisztikáját. Az egységes szempontok szerint szerkesztett kézikönyvek megírására a Nemzetek Szövetségének egészségügyi osztálya *Greenwood* őrnagy, egyetemi tanárt és *P. Granville Edge* őrnagyot, a National Institute for Medical Research (London. Hamp-

¹⁾ L. a német városi stat. hivatalok közigazgatási és egyéb teendőinek részletesebb felsorolását a Magyar Statisztikai Szemle 1926. évi 2. számában.

²⁾ Újabb értesülés szerint a Drezda elővárosai-ból újonnan alakult, 1925-ben 36.585 lakost számláló *Freital* városban 1922 óta szintén működik városi

statisztikai hivatal. *Freital* hivatalával, valamint a tanácsi határozat értelmében rövidesen megalakuló *Recklinghausen* városi hivattal a német városi statisztikai hivatalok száma 53-ra (a Hanza-városok hivatalaival együtt 56-ra) emelkedik.

tute for Medical Research (Londres, Hampstead). De ces précieux travaux, ont déjà paru ceux ayant trait aux pays suivants: Pays-Bas, Belgique, Autriche, Portugal, Espagne, Angleterre et Pays de Galles, Tcheco-Slovaquie. Les manuels concernant l'Italie et la France seront publiés sous peu; celui relatif à la Hongrie paraîtra aussi prochainement.

Les manuels donnent, à grands traits, un tableau du développement de la statistique démographique des pays, faisant connaître à fond les méthodes de relèvement actuellement en vigueur, et énumérant toutes les sources relatives aux relèvements démographiques ou aux différentes branches de ceux-ci.

Les points de vue uniformes suivis dans l'élaboration des matériaux contribueront, certes, grandement à ce que les manuels, écrits par des plumes hautement qualifiées, atteignent le but proposé, de faciliter la comparaison des données de statistiques démographiques.

Afin de se renseigner sur place, le major Edge est venu, au début de décembre, à Budapest, où il s'est entretenu, du manuscrit du manuel relatif à la Hongrie, avec la direction de l'Office central de statistique, et, au sujet de, questions d'hygiène publique, avec les fonctionnaires compétents du ministère du Travail et de la Prévoyance Sociale.

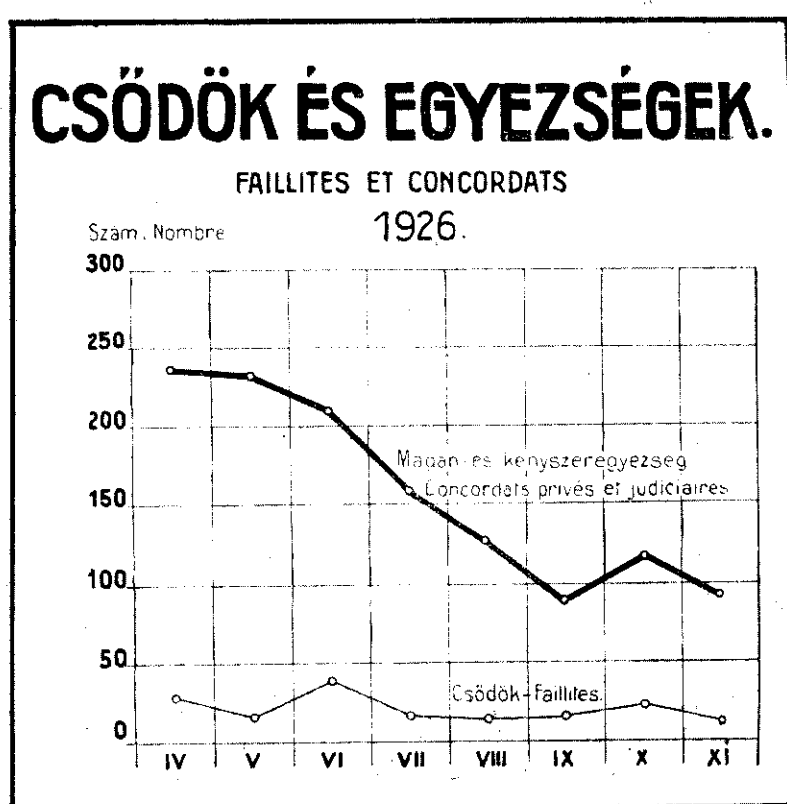
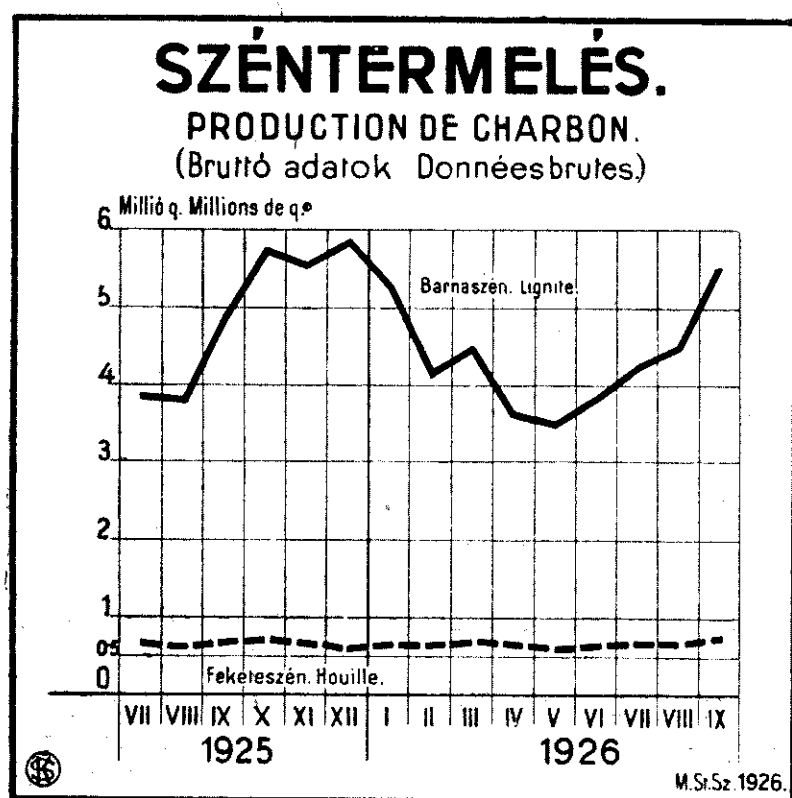
stead) vezető tisztviselőit kérte fel. A rendkívül értékes kézikönyvek közül eddig a következő országokra vonatkozók jelentek meg: Hollandia, Belgium, Ausztria, Portugália, Spanyolország, Angolország és Wales és végül Cseh-Szlovákia. Értesülésünk szerint az Olaszországra és Franciaországra vonatkozó kézikönyvek rövidesen elhagyják a sajtót s a közeljövőben jelenik meg a Magyarország népesedési statisztikáját ismertető kiadvány is.

A kézikönyvek teljesen áttekintő képet nyújtanak az egyes államok demográfiai statisztikájának történeti fejlődéséről, behatóan ismertetik a jelenleg érvényben levő adatgyűjtési módszereket s felsorolják mindazokat a forrásokat, amelyek az illető ország demográfiai adatgyűjtéseiről, vagy annak egyes ágairól szólnak. Az anyag földolgozásánál követett egységes szempontok bizonyára nagyban hozzá fognak járulni ahhoz, hogy a kiváló szakértelemmel megírt kiadványok céljukat, a népesedési statisztikai adatok összehasonlíthatóságának előmozdítását elérjék.

A Magyarországra vonatkozó kézikönyv kéziratának megbeszélése és közvetlen információk begyűjtése céljából Edge őrnagy tolyó évi december hó elején Budapesten tartózkodott s úgy a központi statisztikai hivatal vezetésével, mint egyéb közegészségügyi kérdések megbeszélése végett a népjóléti minisztérium illetékes tényezőivel tárgyalásokat folytatott.

Magyarország gazdasági jelzőtáblája.

Tableau économique de la Hongrie.

Megnevezés Désignation	Egység Unité	1925	1 9 2 6			1925
			IX.	X.	XI.	ill. XI. — resp. X.
1. Népmozgalom. — Mouvement de la population.						
Házasságkötés — Mariages	száma nombre	74.382	4.785	8.175	—	8.257
1000 lélekre — Pour 1000 âmes	"	8·9	7·0	11·5	—	11·7
Élveszült — Nés-vivants	"	235.480	19.515	18.682	—	19.763
1000 lélekre — Pour 1000 âmes	"	28·3	28·4	26·2	—	28·1
Halálozás — Décès	"	142 150	11.155	11.546	—	10.556
1000 lélekre — Pour 1000 âmes	"	17·1	16·2	16·2	—	15·0
Egy éven aluli elhalt — Décédés au-dessous d'un an	"	39 530	3.700	3.579	—	3.125
100 elveszültre — Pour 100 nés-vivants	"	16·8	19·0	19·2	—	15·8
Gümőkórban elhalt — Décès causés par la tuberculose	"	21.223	1.168	1.129	—	1.223
1000 lélekre — Pour 1000 âmes	"	2·5	1·7	1·6	—	1·7
Szaporodás — Accroissement	"	93.330	8.360	7.136	—	9.207
1000 lélekre — Pour 1000 âmes	"	11·2	12·2	10·0	—	13·1
Kivándorolt — Émigrés	"	2.986	177	135	—	231
Visszavándorolt — Rémigrés	"	450	96	35	—	28
2. Munkapiac. — Marché du travail.						
Munkaközvetítés : — Placement :						
Hatósági munkaközvetítők — Offices publics de placement :						
Munkahelyek — Offres d'emploi	száma nombre	54.467	8.730	8.651	6.372	5.162
Munkakeresők — Demandes d'emploi	"	98.340	13.526	14.189	15.048	13.843
100 munkahelyre esett munkakereső — Proportion des demandes d'emploi pour 100 offres d'emploi	"	181	155	164	236	268
Munkaközvetítés — Placements	"	39 451	4.910	4.941	3.909	3.117
100 munkahelyre esett közvetítés — Proportion des placements pour 100 offres d'emploi	"	72	56·2	57·1	61·3	60·4
Munkanélküliek : — Chômeurs : ¹⁾						
Keresztényszocialista szakszervezetek — Syndicats socialistes-chrétiens	"	³⁾ 1 267	1 483	1.498	1.574	1.242
Szociáldemokrata szakszervezetek — Syndicats socialistes-démocrates	"	³⁾ 31.241	19.849	18.680	18.576	26.246
Együtt — Ensemble	"	³⁾ 32.508	21.332	20.178	20.150	27 488
Munkabérek — Salaires : ²⁾						
Bádigos — Ferblantiers	órabér kor. salaire à l'heure en cour.	9.320	9.933	9.457	9.347	9.218
Asztalos — Menuisiers	"	8.180	7.277	7.749	7 334	8.318
Szabó — Tailleurs	"	9.587	7.849	8.251	7 457	9.136
Kőműves — Maçons	"	9.936	9.743	10.103	10.025	10.333
Napszámos — Journaliers	"	6.366	5.776	5.634	5.410	6.074
Gyári munkásnő — Ouvrière de fabr.	"	3.877	3.340	3.053	3.286	3.721
Napszámosnő — Journalières	"	5.514	6.324	5.951	5.181	4 889
3. Termelés. — Production.						
Búza — Froment	q	19,506 881	—	—	18,833.423	—
Rozs — Seigle	"	8.261.662	—	—	7.624.182	—
Árpa — Orge	"	5,536.820	—	—	4,932.435	—
Zab — Avoine	"	3,705.931	—	—	3,473.512	—
Tengeri — Mais	"	22,345.481	—	—	20,022.898	—

¹⁾ A hó végén. — *A la fin du mois.*²⁾ A munkaközvetítés alkalmával felajánlott munkabérek mérlegelt átlaga. Csak budapesti adatok. — *Moyenne pondérée des salaires offerts par les bureaux de placement de Budapest. Données de Budapest.*³⁾ Átlag. — *Moyenne.*

(folytatás — *uite*)

M e g n e v e z é s <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	1925	1 9 2 6			1925
			IX.	X.	XI.	XI. ill. — resp. X.
Burgonya — <i>Pommes de terre</i> .	q	23,095.057	—	—	18,324.408	—
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i>	"	15,274.108	—	—	13,671.225	—
Bor (mustterm.) — <i>Vin (production de moût)</i>	hl	3,440.795	—	—	—	—
Köszén } évi termés összesen — <i>Houille</i> ¹⁾ } <i>prod. annuelle</i> . . .	q	8,050.181	5,898.761	6,677.027	—	6,797.293
	"	670.848	715.032	778.266	—	707.597
Barnaszén } évi term. összesen — <i>Lignite</i> ¹⁾ } <i>prod. annuelle</i> . . .	"	55,207.608	38,931.258	45,299.524	—	43,776.427
	"	4,600.634	5,496.224	6,368.266	—	5,728.452
Szesz } idényterm. összesen — <i>Alcool</i> } <i>prod. de la campagne</i>	hl	²⁾ 278.665	14.900	44.754	—	53.195
	"	23.222	14.900	29.854	—	30.570
Cukor } (nyerscukorértékben) <i>Sucre</i> } idényterm. összesen — } <i>(en valeur de sucre brut)</i>	q	²⁾ 2,021.570	220.240	915.140	—	728.500
	"	168.464	220.240	694.900	—	592.560
	"					
4. Pénz és hitel. — Monnaie et crédit.						
A korona zürichi árfolyama — <i>Cours de change de la couronne à Zurich</i>	100K = sv. fr. 100 cour. = franc suiss. 1 sv. fr. = kor. 1 fr. suisse = couronnes.	0.007255	0.007245	0.007265	0.00726	0.00727
		13.784	13.803	13.765	13.774	13.793
Postatakarékpénztári betétek — <i>Dépôts à la Caisse d'épargne post.</i>	millió kor. <i>en millions de cour.</i>	1,331.328	1,285.635	1,512.295	1,514.959	1,432.919
13 legnagyobb pénzint. betétáll. — <i>Dépôts des 13 établ. de crédit les plus importants</i>	"	5,179.657	6,937.738	7,162.854	7,701.100	4,821.886
Magyar Nemzeti Bank — <i>Banque Nationale de Hongrie</i> : Érckészlet — <i>Encaisse métall.</i> (devizák és valuták — <i>devises et monnaies</i>)	pengő pengős	267,242.447	250,148.552	284,587.663	286,287.302	265,511.575
Leszámitolt váltók, és előlegek — <i>Traites escomptées et avances</i>	"	134,181.302	181.857.134	187.316.883	192.556.801	126.051.034
Jegyforg. — <i>Billets de banque en circ.</i>	"	415,514.996	441,332.064	482,136.613	446,876.589	406,420.659
Kamatláb — <i>Taux en banque</i>	‰	7	6	6	6	7
Részvényindex sz. — <i>Indice d'act.</i> ³⁾	sv. fr. franc suiss.	10.2	12.5	14.0	13.4	10.3
Nagyker. index sz. — <i>Ind. des prix de gros</i>	papír K. cour. p.	18.832	17.608	18.046	18.285	18.611
Megélh. index sz. — <i>Ind. du coût de la vie</i>	"	14.743	14.593	14.883	15.293	14.593
5. Külkereskedelmi forgalom. Commerce extérieur.						
Behozatal — <i>Importations</i>	drb — pièces	752.099	77.609	114.474	—	81.600
	q	44,756.933	5,550.941	5,989.647	—	5,066.646
	ezer ar. kor. <i>en milliers de couronn.-or</i>	739.680	77.228	82.954	—	75.992
Kivitel — <i>Exportations</i>	drb — pièces	335.739	37.082	36.971	—	49.629
	q	21,859.600	2,907.302	3,838.727	—	2,552.817
	ezer ar. kor. <i>en milliers de couronn.-or</i>	700.058	78.695	96.126	—	77.163

¹⁾ Bruttó termelésre vonatkozó adatok — *Données de la production brute.* — ²⁾ A feltüntetett évvel végződő gazdasági év adatai. — *Données de la campagne finissant dans l'année indiquée.* — ³⁾ Az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számbavételével. — *En tenant compte des changements de capitaux affectant l'effectif d'actions de 1913.*